

Krejčová, Elena

Česko-bulharský a bulharsko-český tematický slovník : s úkoly na procvičování slovní zásoby : lexikální minimum ke státní závěrečné zkoušce

Česko-bulharský a bulharsko-český tematický slovník : s úkoly na procvičování slovní zásoby : lexikální minimum ke státní závěrečné zkoušce 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014

ISBN 978-80-210-6742-4; ISBN 978-80-210-6745-5 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/130452>

License: [CC BY-NC-ND 3.0 CZ](#)

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220902

University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Česko-bulharský a bulharsko-český tematický slovník

s úkoly na procvičování slovní zásoby

Lexikální minimum ke státní závěrečné zkoušce

Elena Krejčová

Masarykova univerzita

Brno 2014

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Česko-bulharský a bulharsko-český tematický slovník

s úkoly na procvičování slovní zásoby
Lexikální minimum ke státní
závěrečné zkoušce

Elena Krejčová

Masarykova univerzita
Brno 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dílo bylo vytvořeno v rámci projektu Filozofická fakulta jako pracoviště excelentního vzdělávání: Komplexní inovace studijních oborů a programů na FF MU s ohledem na požadavky znalostní ekonomiky (FIFA), reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0228 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Recenzovala: Mgr. Michaela Kuzmova, Ph.D.

© 2014 Masarykova univerzita

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Uveďte autora-Neužívejte dílo komerčně-Nezasahujte do díla 3.0 Česko (CC BY-NC-ND 3.0 CZ). Shrnutí a úplný text licenčního ujednání je dostupný na:

creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/cz.

Této licenci ovšem nepodléhají v díle užitá jiná díla.

Poznámka: Pokud budete toto dílo šířit, máte mj. povinnost uvést výše uvedené autorské údaje a ostatní seznámit s podmínkami licence.

ISBN 978-80-210-6742-4 (brož. vaz.)

ISBN 978-80-210-6743-1 (online : pdf)

ISBN 978-80-210-6744-8 (online : ePub)

ISBN 978-80-210-6745-5 (online : Mobipocket)

Obsah

PŘEDMLUVA21
1. Dům	
Дом24
1.1. Dům a byt	
Къща и апартамент24
1.2. Předsín	
Антре27
1.3. Obývací pokoj	
Хол.28
1.4. Kuchyně a jídelna	
Кухня и трапезария30
1.5. Ložnice a dětský pokoj	
Спалня и детска стая33
1.6. Koupelna a záchod	
Баня и тоалетна35
1.7. Zahrada a balkon	
Градина и балкон38
1.8. Stavební materiál, technické vybavení	
Строителни материали, техническо оборудване .40	
2. Rodina	
Семејство43
2.1. Rodina a příbuzenstvo	
Семејство и роднини.43

2.2.	Rodinné oslavy a jiná rodinná setkání	
	Семејни тѣржества и други семејни среќи47
2.3.	Tradice, zvyky	
	Традиции, обичаи51
2.4.	Osobní údaje	
	Лични данни52
3.	Čas a počasí	
	Време (астрономическо и метеорологично)54
3.1.	Roční období, měsíce, dny v týdnu	
	Сезони, месеци, дните на седмицата54
3.2.	Počasí	
	Време (метеорологично)59
4.	Volný čas a zábava	
	Свободно време и забавления64
4.1.	Obecné pojmy	
	Общи понятия64
4.2.	Sport	
	Спорт68
4.3.	Dovolená, odpočinek	
	Отпуска, почивка75
4.4.	Televize	
	Телевизија79
4.5.	Hobby	
	Хоби80
4.6.	Turistika	
	Туризъм81

5. Práce	
Работа 85
5.1. Obecné pojmy	
Общи понятия 85
5.2. Služby a řemesla	
Услуги и занаяти 93
6. Školství	
Образование, просвета 95
6.1. Obecné pojmy	
Общи понятия 95
6.2. Vzdělání	
Образование 100
6.3. Věda	
Наука 101
6.4. Škola	
Училище 102
6.5. Vysoká škola	
Университет 106
6.6. Školní potřeby	
Учебни помагала 111
7. Lidské tělo	
Човешкото тяло 112
7.1. Části lidského těla	
Части на човешкото тяло 112
7.2. Nemoci a onemocnění	
Болести и заболявания 118
7.3. Lékařské obory, zdravotnická zařízení	
Медицински специалности, здравни заведения	124

8. Potraviny, stravování	
Храни, хранене.	127
8.1. Stravování a potraviny	
Хранене и храни.	127
8.2. Nápoje	
Напитки.	137
8.3. Ovoce a zelenina	
Плодове и зеленчуци	140
8.4. Obchody s potravinami	
Магазини за хранителни стоки	144
9. Město a vesnice	
Град и село	145
9.1. Město	
Град	145
9.2. Historické a kulturní památky	
Исторически и културни паметници.	150
9.3. Vesnice	
Село	151
10. Komunikace	
Комуникация.	153
10.1. Obecné pojmy	
Общи понятия	153
10.2. Pošta	
Поща.	155
10.3. Telefon	
Телефон	157

10.4. Počítač, internet a další způsoby komunikace Компю <u>т</u> ър, <u>и</u> нтернет и други <u>на</u> чини за комуника <u>ц</u> ия	159
11. Obchod a služby	
Търгов <u>и</u> я и услу <u>г</u> и	161
11.1. Obecné pojmy Общи пон <u>я</u> тия	161
11.2. Obchody a služby Магаз <u>и</u> ни и услу <u>г</u> и	164
12. Doprava, cestování	
Трансп <u>о</u> рт, пътуван <u>е</u>	167
12.1. Obecné pojmy Общи пон <u>я</u> тия	167
12.2. Cesta Пъ <u>т</u>	170
12.3. Silniční doprava Пъ <u>т</u> ен трансп <u>о</u> рт	171
12.4. Hromadná doprava Общ <u>е</u> ствен трансп <u>о</u> рт	176
12.5. Letecká doprava Въздущен трансп <u>о</u> рт	177
12.6. Železniční doprava Железопъ <u>т</u> ен трансп <u>о</u> рт	179
12.7. Vodní doprava Корабоплаван <u>е</u> , воден трансп <u>о</u> рт	180
12.8. Jiné druhy dopravních prostředků Други вид <u>о</u> ве превозни сред <u>с</u> тва	182

13. Umění a kultura	
Искусство и культура	183
13.1. Divadlo	
Театър	183
13.2. Kino a film	
Кино и филм	185
13.3. Literatura	
Литература	187
13.4. Výtvarné umění	
Изобразително изкуство	191
13.5. Hudba	
Музика	194
14. Stát a společnost	
Държава и общество	199
14.1. Stát, státní instituce	
Държава, държавни институции	199
14.2. Občané	
Граждани	203
14.3. Společnost	
Общество	205
14.4. Politika, politické strany, volby	
Политика, политически партии, избори	206
15. Ekonomika	
Икономика	209
15.1. Obecné pojmy	
Общи понятия	209
15.2. Firma	
Фирма	214

16. Víra a náboženství	
Вѣра и религия	217
17. Země	
Земля	222
17.1. Kontinenty	
Континенти	222
17.2. Pevnina	
Суша	223
17.3. Řeky, moře, oceány	
Реки, морета, океани	224
18. Rostliny	
Растения	227
18.1. Obecné pojmy	
общи понятия	227
18.2. Stromy	
Дървета	234
18.3. Keře	
Храсти	236
18.4. Květiny	
Цветя	236
18.5. Léčivé rostliny	
Лечебни растения	238
19. Živočichové	
Животни	239
19.1. Obecné pojmy	
Общи понятия	239

19.2. Bezobratlí	
Безгръбначни	239
19.3. Hmyz	
Насекоми	240
19.4. Obratlovci	
Гръбначни	241
19.5. Ryby	
Риби	241
19.6. Plazi	
Влечуги	242
19.7. Ptáci	
Птици	243
19.8. Savci	
Бозайници	245
19.9. Domáci zvířata. Drůbež	
Домашни животни и птици	247
20. Životní prostředí. Ekologie	
Околна среда. Екология	249
20.1. Обecné pojmy	
Общи понятия	249
20.2. Znečištění	
Замърсяване	252
20.3. Ochrana životního prostředí	
Опазване на околната среда	253
21. Vesmír	
Вселената	254
21.1. Обecné pojmy, astronomie	
Общи понятия, астрономия	254

21.2. Vesmírná tělesa	
Небесните тела	257
21.3. Názvy planet	
Имената на планетите	258
21.4. Zvěrokruh	
Зодиак	259
1. Дом	
Dům	261
1.1. Къща и апартамент	
Dům a byt	261
1.2. Антре	
Předsíň	264
1.3. Хол	
Obývací pokoj	265
1.4. Кухня и трапезария	
Kuchyně a jídelna	267
1.5. Спалня и детска стая	
Ložnice a dětský pokoj	270
1.6. Баня и тоалетна	
Koupelna a záchod	271
1.7. Градина и балкон	
Zahrada a balkón	274
1.8. Строителни материали, техническо оборудване	
Stavební materiál, technické vybavení	277
2. Семейство	
Rodina	280

2.1.	Семейство и роднини	
	Rodina a příbuzenstvo	280
2.2.	Семейни тържества, традиции и обичаи	
	Rodinné oslavy, tradice a zvyky	284
2.3.	Лични данни	
	Osobní údaje.	287
3.	Време (астрономическо и метеорологично)	
	Čas a počasí	288
3.1.	Сезони, месеци, дните на седмицата	
	Roční období, měsíce, dny v týdnu.	288
3.2.	Време (метеорологично)	
	Počasí	293
4.	Свободно време и забавления	
	Volný čas a zábava	298
4.1.	Общи понятия	
	Obecné pojmy	298
4.2.	Спорт	
	Sport	302
4.3.	Отпуска, почивка	
	Dovolená, odpočinek	308
4.4.	Телевизия	
	Televize	312
4.5.	Хоби	
	Koníčky	313
4.6.	Туризм	
	Turistika	314

5. Работа	
Práce	317
5.1. Общи понятия	
Obecné pojmy	317
5.2. Занаяти и услуги	
Služby a řemesla.	325
6. Образование, просвета	
Školství	327
6.1. Общи понятия	
Všeobecné pojmy	327
6.2. Образование	
Vzdělání	332
6.3. Наука	
Věda	333
6.4. Училище	
Škola	335
6.5. Университет	
Vysoká škola, univerzita	338
6.6. Учебни помагала	
Školní potřeby.	342
7. Човешкото тяло	
Lidské tělo	344
7.1. Части на човешкото тяло	
Části lidského těla.	344
7.2. Болести и заболявания, първа помощ	
Nemoci a onemocnění, první pomoc	349

7.3. Здраве (медицински специалности, здравни заведения)	
Zdraví (lékařské obory, zdravotnická zařízení) . . .	355
8. Храни, хранене	
Potraviny, stravování	357
8.1. Хранене и храни	
Stravování a potraviny	357
8.2. Напитки	
Nápoje	367
8.3. Плодове и зеленчуци	
Ovoce a zelenina	369
8.4. Съдове и прибори	
Nádobí a příbor	373
8.5. Магазини за хранителни стоки	
Obchody s potravinami.	374
9. Градът и селото	
Město a vesnice	375
9.1. Градът	
Město.	375
9.2. Исторически и културни паметници	
Historické a kulturní památky.	379
9.3. Селото	
Vesnice.	381
10. Комуникация	
Komunikace	382
10.1. Общи понятия	
Obecné pojmy	382

10.2. Поща	
Pošta	384
10.3. Компютър, интернет и други начини за комуникация	
Počítač, internet a další způsoby komunikace . . .	386
10.4. Телефон Telefon	387
11. Търговия и услуги	
Obchod a služby	389
11.1. Общи понятия	
Obecné pojmy	389
11.2. Магазини и услуги	
Obchody a služby	392
12. Транспорт, пътуване	
Doprava, cestování	395
12.1. Общи понятия	
Obecné pojmy	395
12.2. Път	
Cesta	398
12.3. Пътен транспорт	
Silniční doprava	399
12.4. Обществен транспорт	
Hromadná doprava	402
12.5. Въздушен транспорт	
Letecká doprava	403
12.6. Железопътен транспорт	
Železniční doprava	405
12.7. Корабоплаване, воден транспорт	
Vodní doprava	406

12.8. Други видове превозни средства	
Jiné druhy dopravních prostředků.	408
13. Изкуство и култура	
Umění a kultura.	409
13.1. Театър	
Divadlo.	409
13.2. Кино, филм	
Kino, film	411
13.3. Литература	
Literatura	414
13.4. Изобразително изкуство	
Výtvarné umění.	417
13.5. Музика	
Hudba	419
14. Държава и общество	
Stát a společnost.	423
14.1. Държава, държавни институции	
Stát, státní instituce.	423
14.2. Граждани	
Občané.	427
14.3. Общество	
Společnost	428
14.4. Политика, политически партии, избори	
Politika, politické strany, volby	430
15. Икономика	
Ekonomika.	432

15.1. Общи понятия	
Обecné pojmy	432
15.2. Фирма	
Firma.	437
16. Вѳра и религия	
Vĳra a nĳboženství	440
17. Земѳта	
Zemĳ	445
17.1. Континенти	
Kontinenty.	445
17.2. Суша	
Pevnina	445
17.3. Реки, океани и морета	
Řeky, oceĳny a moře	447
18. Растĳния	
Rostliny.	450
18.1. Общи понятия	
Обecné pojmy	450
18.2. Дървета	
Stromy	454
18.3. Храсти	
Keře	456
18.4. Цветѳ	
Kvĳtiny.	456
18.5. Лечĳбни растĳния, билки	
Lĳcĳvĳ rostliny, byliny	458

19. Животни	
Živočichové	459
19.1. Общи понятия	
Obecné pojmy	459
19.2. Безгръбначни	
Bezobratlí	459
19.3. Насекоми	
Hmyz.	460
19.4. Гръбначни	
Obratlovci	461
19.5. Рибни	
Ryby	461
19.6. Влечуги	
Plazi	463
19.7. Птици	
Ptáci	463
19.8. Бозайници	
Savci	465
19.9. Домашни животни	
Domáci zvířata	467
20. Околна среда. Екология	
Životní prostředí. Ekologie	469
20.1. Основни понятия	
Základní pojmy	469
20.2. Замърсяване	
Znečištění	472
20.3. Опазване на околната среда	
Ochrana životního prostředí.	473

21. Вселената	
Vesmír	475
21.1. <u>Общи понятия, астрономия</u>	
Обecné pojmy, astronomie	475
21.2. <u>Небесните тела</u>	
Vesmírná tělesa	478
21.3. <u>Имената на планетите</u>	
Názvy planet	479
21.4. <u>Зодиак</u>	
Zvěrokruh	480
Упражнения.	482

PŘEDMLUVA

Česko-bulharský a bulharsko-český tematický slovník poslouží ke studiu praktického bulharského jazyka na Masarykově univerzitě jak v bakalářském, tak i v magisterském programu. Slovník představuje lexikální minimum, které by studenti měli ovládat ke státní závěrečné zkoušce. S jazykovým materiálem obsaženým v tomto slovníku se ale může začít pracovat už v počáteční fázi studia a výuky bulharštiny.

Obsahem tematického slovníku je lexikální fond základní slovní zásoby, který je většinou obsažen v učebnicích používaných na univerzitách při jazykových kurzech. Cílem této publikace je cyklicky procvičovat (jak samostatně, tak i s vyučujícím) a postupně doplňovat slovní zásobu probíranou během celého studia.

Lexikální materiál je seskupen v sémantických hnízdech do 21 skupin. Při zpracování slovníku byla použita většina dvoj-jazyčných česko-bulharských a bulharsko-českých slovníků a konverzací. Zpracovaná je jak česko-bulharská, tak i bulharsko-česká část, přičemž v obou je zahrnut v podstatě identický jazykový materiál. Každé slovo je opatřeno morfologickým indikátorem.

Některé poznámky ke zpracování jazykového materiálu: mnohovýznamová slova uvádím jen v tom významu, který odpovídá kontextu příslušného sémantického hnízda – tak např. slovo *zácpa* se v části *Doprava* vyskytuje jen s významem *задръстване*, kdežto v části *Lidské tělo* má jako svůj bulharský protějšek pouze výraz *занек*. V bulharsko-české části je např. *китка* uvedena jak v tématu *Растения* ve významu *китка*, tak

i v tématu *Човешкото тяло* ve významu *zápěstí*. Další slova nebo slovní spojení se můžou ve stejném významu vyskytovat i vícekrát v různých tématech, pokud spadají do příbuzných, velmi blízkých sémantických hnízd – např. *nádobí* se vyskytuje jak v tématu *Dům*, tak i v tématu *Stravování*, bulharské slovo *вила* se vyskytuje jak v tématu *Град*, tak i v *Дом*. U určitého malého množství slov slovník počítá s aktivní intervencí vyučujícího při dovysvětlení významu, neboť složité zpřesňování sémantiky by narušilo celkový charakter příručky – to se týká např. slova *švagr* a jeho bulharských překladových ekvivalentů *зет, девер, шурей, баджанак*; z úsporných důvodů nejsou též uvedeny vidové dvojice jednotlivých sloves; z podobných ekonomických důvodů jsou u tématu *Práce* téměř všechny profese uvedeny ve své nepříznakové rodové variantě, tedy v maskulinu, čili při práci s tímto lexikem se od vyučujícího očekává ústní doplňování jejich přechýlených variant. Ve slovníkové části jsou u příslušných hesel uvedena též vybraná frekventovanější slovní spojení s cílem procvičení a co největšího stupně automatizace jazykových kolokací. Slovník záměrně nezahrnuje frazeologické jednotky.

Část *Lexikální cvičení* obsahuje rozpracovaná cvičení ke každému sémantickému okruhu, který je představen v tematickém slovníku. Mají posloužit během doplňujícího (především individuálního) studia, které naváže na lexikální cvičení v jazykových seminářích. Jsou koncipovaná jako doplnění znalostí o látce probrané podle příslušné učebnice v jazykovém kurzu a zaměřují se na procvičování slovní zásoby a její aktivní použití v ústním i písemném projevu. U každého tématu mají cvičení analogickou strukturu: témata pro diskusi (kde se předpokládá nejen procvičování, ale případně i další obohacování probrané slovní zásoby), úkoly vyžadující samostatnou práci se slovníkem (předpokládá se, že budou součástí domácí přípravy studentů)

a nakonec témata esejů coby příprava a procvičování směřované ke státní zkoušce.

Za vzor pro sestavení slovníku mi posloužil především *Slovensko-bulharský tematický slovník (Словашко-български тематичен речник)* autorů Velička Panajotova, Diany Ivanovové a Sylvie Lihanové vydaný v Sofii v roce 2012 v nakladatelství Sofijské univerzity sv. Klimenta Ochridského. Jmenovaným kolegům autorům bych proto za inspiraci velmi ráda poděkovala. Můj dík si také bezesporu zaslouží doktorandky Nela Martinková, Marija Rakova a Jana Šupová za důležitou pomoc při technickém zpracování textu. V neposlední řadě bych ráda poděkovala i své recenzentce Mgr. Michaele Kuzmovové, Ph.D. z Jihozápadní univerzity v Blagoevgradu, Bulharsko za připomínky a za neocenitelnou péči při přehlédnutí této příručky.

Brno, srpen 2013

autorka

1. Dům

Дом

1.1. Dům a byt

Къща и апартамент

byt *м.* жилище, квартира, апартамент:

dvoupokojový ~ двустайно жилище;

hledat nový ~ търся ново жилище;

obecní, služební ~ общинско, ведомствено жилище;

~em v Praze живущ в Прага;

pavlačový ~ жилище, в което се влиза от вътрешен етажен балкон;

vlastní ~ собствен апартамент;

zařízený ~ обзаведен апартамент

domácnost *ж.* домакинство:

žena v ~i домакиня;

potřeby pro ~ домашни потреби;

pomocnice v ~i домашна помощница,
домашна прислужница;

vést ~ водя домакинство, домакинствам;

založit si vlastní ~ задомя се

domovní *прил.* свързан с дома, къщен, който се отнася до дом, до къща:

~ **dveře** входна врата, външна врата;

~ **prohlídka** обиск в жилище

dům *м.* къща, сграда;

дом:

obytný ~ жилищна сграда;

čínžovní ~ жилищна сграда с апартаменти под наем;

majitel domu собственик на къща;

městský ~ градска къща;

rodinný ~ фамилна къща

dveře *ж. мн.* врата:

domovní ~ външна врата, входна врата;

otáčecí ~ въртяща се врата;

posuvné ~ плъзгаща се врата

garáž *ж.* гараж

garsonka *ж.* гарсонiera, едностаен апартамент

chata *ж.* 1. колиба 2. вила; лятна къща:

víkendová ~ вила 3. хижа:

turistická ~ (туристическа) хижа

chodba *ж.* коридор

místnost *ж.* помещение, стая, зала:

světlá ~ светло помещение;

obytná ~ жилищно помещение;

společenská ~ клуб

obývat, -ám живея, обитавам:

~ **první patro** живея на първия етаж;

~ **velký pokoj** имам, държа голяма стая, живея

в голяма стая

obyvatelný *прил.* обитаем, годен за живеене

okno *ср.* прозорец:

střešní ~ тавански прозорец, капандура;

zasklít ~ остъкля прозорец

panelák *м.* панелен блок

patro *ср.* етаж:

bydlet ve čtvrtém ~ře живея на четвъртия етаж

podkroví *ср.* таван, таванско помещение, мансарда:

pokojík v ~ таванска стаичка;

najmout si ~ наема мансарда, тавански апартамент

poschodí *ср.* етаж

prostorný *прил.* просторен:

~ **byt** просторен апартамент

přízemí *ср.* партер, приземен етаж на сграда, сутерен:

bydlet v ~ живея на партера

půda *ж.* таван, таванско помещение

schod *м.* стъпало:

jít po ~ech nahoru, dolů качвам се, слизам по стълби,
по стълбище

schodiště *ср.* стълбище, стълби, стълба:

hlavní ~ централно, парадно стълбище;

točité ~ вита стълба, вити стълби;

otevřené ~ външно стълбище

situovaný *прил.* разположен, ситуиран, намиращ се:

dům ~ na svahu къща, (разположена) на склон

sklep *м.* мазе, изба, зимник:
~ **na uhlí** изба за вглицца;
vinařský ~ винарска изба

střecha *ж.* покрив

suterén *м.* сутерен

vchod *м.* вход

východ *м.* изход

vikýř *м.* капандура:

střecha s ~em покрив с капандура

výtah *м.* асансьор

záchod *м.* тоалетна

zábradlí *ср.* парапет, перила

žaluzie *ж.* щори

1.2. Předsíň

Антре

botník *м.* шкафче за обувки

kukátko *ср.* шпионка (на врата)

předsíň *ж.* антре, преддверие

rohožka *ж.* изтривалка

věšák *м.* закачалка, окачалка:

~ **na šaty, na klobouky** закачалка за дрехи, за шапки;

nástěnný ~ стенна закачалка

zvonek *м.* звънец:

elektrický ~ **u dveří** електрически звънец на врата;

stisknout tlačítko zvonku натисна бутон на звънец;

zazvonit na ~ позвъня на звънца

1.3. Obývací pokoj

Хол

gauč *м.* диван, кушетка, канапе:

rozkládací ~ разтегателен диван

knihovna *ж.* библиотека

koberec *м.* килим; мокет:

perský ~ персийски килим

knihovna *ж.* библиотека

krb *м.* огнище, камина;

rozdělat oheň v ~u запаля (огън в) камината

křeslo *ср.* кресло, фотьойл;

čalouněné ~ тапицирано кресло;

rozkládací ~ разтегателно кресло;

houpací ~ люлеещ се стол

lampa *ж.* лампа:

elektrická ~ електрическа лампа;

stolní ~ настолна лампа;

stojací ~ лампион

lustr *м.* полилей:

křišťálový ~ кристален полилей

nábytek *м.* мебел, мебели:

čalouněný ~ мека мебел;

~ **do obývacího pokoje** холна гарнитура

nástěnný *прил.* стенен;

~**é hodiny** стенен часовник

obývár *м.* хол, всекидневна

okrasný *прил.* декоративен, който е за украса,
за украсяване;

~**á keramika** декоративна керамика;

~**é rostliny** декоративни растения

podlaha *ж.* под:

parketová ~ под с паркет;

prkenná ~ дъсчен под;

plovoucí ~ под с ламиниран паркет

pořovka *ж.* диван, кушетка, канапе

pokojevý *прил.* стаен:

~ **nábytek** стайни мебели;

~**é dveře** врата на стая

polička *ж.* поличка, етажерка

radiátor *м.* радиатор:

~ **ústředního topení** радиатор на парно отопление

roleta *ж.* щора:

stáhnout, vytáhnout ~**u** сваля, вдигна щората

souprava *ж.* гарнитура:

sedací ~ холна гарнитура

stolek *м.* масичка:

servírovací ~ подвижна масичка за сервиране;

noční ~ нощно шкафче

topení *ср.* отопление:

elektrické, plynové ~ електрическо, газово отопление;

ústřední ~ централно отопление

záclona *ж.* завеса, перде:

stáhnout, zatáhnout ~**u** дръпна завеса, перде
на прозорец

zavěs *м.* завеса, перде

1.4. Kuchyně a jídelna

Кухня и трапезария

digestoř *м.* кухненски аспиратор, абсорбатор

dřez *м.* мивка

hrnec *м.* тенджера;

Parník ~/ **tlakový** ~ тенджера под налягане

hrnek *м.* порцеланова чаша;
~ **na kávu** чаша за кафе

kamna *ср. мн.* печка:
kuchyňská ~**na** кухненска печка;
elektrická ~ електрическа печка

kastrol *м.* тенджера

konvice *ж.* каничка, кана:
~ **na mléko** кана за мляко;
čajová ~ кана за чай; чайник

kredenc *м.* бюфет, шкаф

kuchyň *ж.* кухня

kuchyňský *прил.* кухненски:
~ **robot** кухненски робот, миксер, комбайн;
~ **kout** кухненски бокс

lednička *ж.* хладилник

lžíce *ж.* лъжица:
polévková ~ супена лъжица

lžička *ж.* лъжичка:
kávová ~ кафена лъжичка

miska *ж.* чинийка, паничка

mraznička *ж.* фризер

myčka *ж.* миялна машина

naběračka ж. черпак

nůž м. нож

odsavač pár м. кухненски аспиратор/абсорбатор

pánev ж. тиган

pekáč м. тава

podnos м. поднос, табла

příbor м. прибори

rošt м. скара

sporák м. готварска печка

spotřebič м. електроуред:

kuchyňský ~ домакински електроуред

stůl м. маса:

jídelní ~ маса за хранене;

prostrít ~/**přichystat** ~ сложа масата;

pozvat někoho ke ~**u** покания някого на масата;

nosit na ~ сервирам, зареждам маса

špíz м. килер

tác м. поднос, табла

talíř м. чиния:

hluboký, mělký ~ дълбока, плитка чиния;

porcelánový ~ порцеланова чиния;

snědl celý ~ **polévku** той изяде цяла чиния супа

trouba ж. фурна (на кухненска печка)

ubrousek м. салфетка

ubrus м. покривка за маса

vařič м. котлон:

elektrický ~ електрически котлон;

plynový ~ газов котлон

vařit, - **im** несв. готвя, приготвям ядене:

umí dobře ~ може, умее, знае да готви добре; добър

готвач/ добра готвачка е;

~ **kávu**, **čaj** правя кафе, чай

vidlička ж. вилица

zátka ж. запушалка

židle ж. стол;

kuchyňská ~ кухненски стол

židlička ж. столче;

dětská ~ детско столче

vývrtka ж. тирбушон

1.5. Ložnice a dětský pokoj

Спалня и детска стая

deka ж. одеяло

dřít, -ám дремя

jít, jdu spát лягам си

ložnice ж. спалня

lůžko ср. легло, креват

matrace ж. дюшек, матрак

peřina ж. пухена завивка, пухен юрган:

přikrýt se ~ou зави́я се с пухена завивка

polštář м. възглавница

postel ж. легло, креват:

ustlat ~ приготвя легло;

jít do ~e отивам да спя, лягам си

postelový прил. който се отнася до легло;

~é přikrývku покривки, кувертюри за легло

postýlka ж. креватче:

dětská ~ детско креватче

povlečení ср. спално бельо

prostěradlo ср. чаршаф;

přikrýt se ~em зави́я се, покрива се с чаршаф

probudit se, -ím se св. събудя се

skříň ж. шкаф, гардероб:

šatní ~ гардероб;

~ na prádlo шкаф за бельо;

vestavená ~ вграден гардероб

spát, spím *несв. спя*

vstávat,-ám *несв. ставам*

1.6. Koupelna a záchod

Баня и тоалетна

bidet *м. биде*

bojler *м. бойлер:*

elektrický ~ електрически бойлер

česat se, češu se *несв. реша се*

čistit,-ím *несв. чистя:*

~ **si zuby** *мия си зъбите*

dlaždička *ж. теракотена плочка*

holit,-ím se *несв. бръсна се*

holící *прил. отнасящ се до бръснене:*

~ **strojek** *самобръсначка;*

~ **pěna** *пяна за бръснене*

kachlička *ж. фаянсова плочка*

kohoutek *м. кранче:*

~ **na studenou/teplou vodu** *кранче за студена/ топла вода*

koupací *прил. свързан с къпане, плуване:*

~ **plášť** *хавлия, халат за баня*

koupeľna ж. баня

lavor м. леген

mýdlo ср. сапун:

~ **tekuté** ~ течен сапун;

~ **toaletní** ~ тоалетен сапун;

~ **na praní** сапун за пране

odtok м. отводнителен канал, тръба

pěna ж. пяна:

~ **do koupele** пяна за вана,

~ **na holení** пяна за бръснене

osuška ж. хавлиена кърпа за баня

pračka ж. перална машина, пералня:

~ **se sušičkou** перална машина, пералня със сушилня

ručník м. пешкир;

кърпа за ръце, за лице

sprcha ж. душ;

dát si ~u взема душ

sprchovací прил. който се отнася до душ;

~ **kout** душ-кабина

sprchovat se,-uji se нескв. вземам душ

šampon м. шампоан

toaletní прил. тоалетен:

~ **potřeby** тоалетни принадлежности;

~ **papír** тоалетна хартия

umyvadlo ср. мивка

umýt se, umyj/umyju se св. измия се

umýt si св. измия си:

~ **ruce, vlasy, nohy** измия си ръцете, косата, краката

vana ж. вана;

koupat se ve ~ě къпя се във вана

voda ж. вода:

~ **po holení** афтършейв

záchod м. тоалетна:

pánský, dámský ~ мъжка, дамска тоалетна;

jít na ~ отивам в тоалетната

zrcadlo ср. огледало

zubní прил. зъбен:

~ **hygiéna** зъбна хигиена;

~ **kartáček** четка за зъби, ~ **nit** конец за зъби;

~ **pasta** паста за зъби

žiletka ж. самобръсначка:

jednorázová ~ еднократна самобръсначка

1.7. Zahrada a balkon

Градина и балкон

altán *м.* беседка, градинска къщичка, павилион

balkon *м.* балкон;

byť s ~em жилище, апартамент с балкон

hnojivo *ср.* тор:

přirozené ~ естествен тор;

umělé ~ изкуствен тор;

dušikatá ~a азотни торове

hnojit, -ím *несв.* наторявам, торя

keř *м.* храст

kopat, -u *несв.* копая

kompost *м.* компост (смесен тор от разни отпадъци)

konev *м.* лейка

květ *м.* / **květina** *ж.* цвете

květináč *м.* саксия

lopata *ж.* лопата

motyka *ж.* мотика

ohrada *ж.* ограда, зид, стена, плет; двор, оградено място

okopávat, -ám *несв.* прекопavam, окопavam

pěstovat, -uji *несв.* отгледжам, развъждам:

~ **zeleninu** отгледжам зеленчук, зеленчуци

plot *м.* ограда, плет, стобор:

laťkový ~ дъсчена ограда, стобор;

drátěný ~ телена ограда;

živý ~ жив плет

půda *ж.* почва, земя, пръст

rostlina *ж.* растение

sázet, -ím *несв.* сажя

sekačka *ж.* косачка

skleník *м.* парник, оранжерия, цветарник:

~ **botanické zahrady** цветарник в ботаническа градина

sklízet, -ím *несв.* събирам, прибирам (реколта)

slunečník *м.* слънчев чадър

strom *м.* дърво

terasa *ж.* тераса

trávník *м.* тревна площ, морава, ливада

úroda *ж.* реколта:

sklidit ~u včas навреме прибера реколтата

zábradlí *ср.* перила, парапет:

kamenné ~ schodiště, mostu каменен парапет
на стълбище, на мост

záhon *м.* леха:

květinový ~ цветна леха;

osít ~ mrkví засея леха с моркови;

plít, zalévat ~у плевя, поливам лехи

zahrada *ж.* градина:

dům se ~ou къща с градина;

květinová ~ цветна градина;

zelinařská ~ зеленчукова градина;

ovocná ~ овощна градина;

botanická ~ ботаническа градина;

zimní ~ зимна градина;

francouzská, anglická ~ френски, английски парк;

visuté ~у висящи, терасовидни градини

zalévat, -ám *несв.* поливам:

~ **květiny** поливам цветя

1.8. Stavební materiál, technické vybavení

Строителни материали,
техническо оборудване

barva *ж.* боя

beton *м.* бетон:

litý ~ лят бетон;

železový, vystužený ~ железобетон, армиран бетон

cement *м.* цимент

cihla *ж.* тухла

cihlový *прил.* тухлен:

~**é zdivo** тухлена зидария;

~**á podlaha** тухлен под;

~**á barva** керемиденочервен цвят

deska *ж.* дъска, плоскост

dlaždice *ж.* плоча, плочка:

obkládací ~ облицовъчна плочка;

vana obložená ~emi вана, облицована с плочки;

chodník dlážděný betonovými ~emi тротоар
от бетонни плочки

drát *м.* тел

dřevo *ср.* дърво, дървен материал:

dubové ~ дъбово дърво, дъбов материал;

nábytek z dubového ~a мебел от дъб;

ebenové ~ абаносово дърво;

stavební ~ строителен дървен материал

dřevotříska *ж.* талашит

kov *м.* метал

kovový *прил.* метален

lak *м.* лак

malta *ж.* хоросан:

cihly spojované ~ou тухли, споени с хоросан;

míchat ~u бъркам хоросан

omítka *ж.* мазилка (върху стена)

ocel *ж.* стомана:

nereznoucí ~ неръждаема стомана

papír *м.* хартия:

smirkový ~ шкурка

písek *м.* пясък

sádra *ж.* гипс

sádrokarton *м.* гипсокартон

sklo *ср.* стъкло

skleněný *прил.* стъклен

štěrka *м.* чакъл

vápno *ср.* вар:

hasit ~ гася вар; **(ne)hašené** ~ (не)гасена вар

2. Rodina

Семейство

2.1. Rodina a příbuzenstvo

Семейство и роднини

adopce ж. осиновяване

adoptovat, -uji несв. осиновявам, осиновя (някого)

babička ж. баба

bratranec м. братовчед

bratr м. брат

dcera ж. дъщеря

děda м. дядо

dědeček м. дядо

dítě ср. дете:

vlastní ~ собствено, свое дете;

nevlastní ~ доведено, заварено дете;

nemanželské ~ извънбрачно дете

dvojče ср. близнак

jedináček *м.* единствено дете

macecha *ж.* мащеха

manžel *м.* мъж, съпруг:

vzít si za ~a взема за съпруг

manželka *ж.* съпруга, жена:

pečlivá ~ грижовна съпруга

manželský съпругески:

~ **pár** съпругеска двойка

matka *ж.* майка:

vlastní ~ родна, собствена майка

neter *ж.* племеница

nevlastní *прил.* който не е роден, не е рожден:

~ **syn** доведен или заварен син; осиновен син;

~ **bratr** доведен брат

otčim *м.* пастрок, побащим

otec *м.* баща:

dědictví po ~i наследство от баща;

nevlastní, adoptivní ~ втори баща, осиновител

potomek *м.* потомък

prarodiče *м. мн.* дядо и баба

příbuzenský *прил.* роднински, родствен:

~ **vztah** роднинска, родствена връзка

příbuzenství *ср.* родство:
pokrevní ~ кръвно родство

příbuzenstvo *ср.* рода, роднини:
~ z **otcovy strany** роднини по бащина линия

příbuzný *м.* роднина:
blízcí ~í близки роднини;
vzdálení ~í далечни роднини;
je ~ s **mou ženou** той е роднина на жена ми

rodič *м.* родител:
nevlastní ~е родители-осиновители

rodina *ж.* семейство:
založil si ~u той се задоми

rodinný *прил.* семеен:
~ **příslušník** член на семейство

rodný *прил.* роден:
~**á země** роден край, родина;
~**á řeč**, ~ **jazyk** родна реч, роден език;
~**é jméno** малко име; име по рождение;
~ **list** свидетелство, акт за раждане

rodokmen *м.* родословие, родословно дърво

sestra *ж.* сестра:
vlastní ~ родна сестра;
nevlastní ~ доведена сестра, заварена сестра

sestřenice *ж.* братовчедка

sírotek *м.* сирак, сираче

snacha *ж.* снаха

sourozenec *м.* брат или сестра

strýc *м.* чичо; вуйчо

syn *м.* син

synovec *м.* племеник

švagr *м.* шурей, баджанак, девер, зет

švagrová *ж.* балдъза, етърва, зълва, снаха

teta *ж.* леля; вуйна; стринка

tchán *м.* тъст; свекър

tchyně *ж.* тъща; свекърва

vnouče *ср.* внуче

vnučka *ж.* внучка

vnuk *м.* внук

zet' *м.* зет

2.2. Rodinné oslavy a jiná rodinná setkání

Семейни тържества и други семейни срещи

blahopřání *ср.* поздравление, честитка:

~ **k Novému roku** Новогодишна честитка

blahopřát,-eji *несв.* честитя

družička *ж.* шаферка:

jít za ~u ставам шаферка

hostina *ж.* пир, пиршество, угощение, банкет:

svatební ~ сватбено тържество

kmotr *м.* кум; кръстник:

jít za ~a (někomu) ставам кум, кръстник (на някого)

kmotra *ж.* кума; кръстница:

jít za ~u (někomu) ставам кума, кръстница (на някого)

kondolence *ж.* съболезнование:

zaslat, přijmout ~i изпратя, приема съболезнования

kondolovat, -uji *несв.* изказвам съболезнования

křtiny *ж. мн.* кръщение

křtít, -ím *несв.* кръщавам

lábánky *ж. мн.* меден месец

narozeniny *ж. мн.* рожден ден

nevěsta ж. бѹлка

novomanželé само мн. младоженци (след сватбата)

novorozeně ср. новородено, бѹбе

novorozenec м. новородено бѹбе

oddat, -dám св. бракосъчетая, венчая

oddací прил. сватбен:

~ **síň** ритуална зала;

~ **obřad** сватбен, венчален обред;

~ **list** свидетелство за сключване на граждански брак

oslava ж. тържество:

malá rodinná ~ малко семейно тържество

oslavenec, -ce м. честван, юбиляр

oslavenkyně ж. чествана жена, юбилярка

oslavit, -ím св. празнувам:

~ **výročí svatby** празнувам годишнина от сватба;

~ **úspěch** отпразнувам успех

oznámení ср. известие, съобщение:

svatební ~ покана за сватба;

úmrtní ~ некролог

oženit se, -ím se св. оженя се

parte ср. некролог

pohřeb *м.* погребение:

státní ~ държавно погребение

pohřební *прил.* погребален:

~ **průvod** погребална, траурна процесия;

~ **věнец** траурен венец;

~ **řeč** надгробно слово

pozůstalý *м.* опечален

rozvést,-vedu se *св.* разведа се

rozvod *м.* развод

sňatek *м.* брак, бракосъчетание:

občanský ~ граждански брак;

církevní ~ църковен брак, венчавка

sňatkový *прил.* брачен

snoubenec *м.* годеник

snoubenka *ж.* годеница

snubní *прил.* венчален, сватбен:

~ **prsten** халка, венчален пръстен

svatba *ж.* сватба

svatební *прил.* сватбен:

~ **cesta** сватбено пътешествие;

~ **šaty** булчинска рокля;

svátečně *нар.* празнично, тържествено:

~ **se obléct** облека се празнично

svátek *м.* 1. празник:

vánoční ~у Коледа, коледни празници;

velikonoční ~у Великден, великденски празници;

přát pěkné ~у **někomu** пожелавам на някого приятно прекарване на празници

2. имен ден:

má dnes ~ той/тя има днес имен ден;

blahopřát někomu k ~у честитя на някого имен ден

svědek *м.* кум, свидетел (*при сключване на брак*)

vdát se, vdám se *св.* омъжа се

věno *ср.* зестра, чеиз

výročí *ср.* годишнина:

oslavit ~ **svatby** отпразнувам годишнина от сватба;

významné ~í важна, забележителна годишнина

zasnoubení *ср.* годеж

závoj *м.* було, воал:

svatební ~ булчински воал

zemřelý *м.* умрял, починал

ženich *м.* младоженец

2.3. Tradice, zvyky Традиции, обичаи

hostina *ж.* гощавка, пиршество:

slavnostní ~ празнична гощавка

obřad *м.* обред

oslava *ж.* тържество, празник, честване

oslavenec *м.* честван; юбиляр

oslavenkyně *ж.* чествана; юбилярка

rituál *м.* обред, ритуал

svátek *м.* празник; имен ден:

církevní ~ църковен празник,

velikonoční ~у великденски празници,

vánoční ~у коледни празници

svatečný *прил.* празничен

tradice *ж.* традиция:

lidové ~ народни традиции

zvyk *м.* обичай, навик:

lidové ~ народни обичаи,

starodávne ~ старинни обичаи

2.4. Osobní údaje

Лични данни

adresa ж. адрес

bydlet, -ím не^{св.} живея, пребивавам:

~ **na vesnici** живея на село;

~ **v podnájmu** живея под наем

bydliště ср. местожителство:

stálé/trvalé ~ постоянно местожителство

cestovní прил. пътен, пътнически, туристически:

~ **pas** задграничен паспорт

číslo ср. номер:

rodné ~ единен граждански номер (ЕГН);

telefonní ~ телефонен номер

doklad м. документ:

osobní ~ документ за самоличност

jméno ср. име:

křestní, osobní, rodné ~ лично, собствено име;

~ **po otci** презиме;

znát podle ~a (někoho) познавам по име някого

list м. свидетелство, документ, акт:

rodný ~ свидетелство, акт за раждане;

křestní ~ кръщелно свидетелство;

oddací ~ свидетелство за встъпване в брак;

úmrtní ~ смъртен акт

narození *ср.* раждане:

den a místo ~ дата и място на раждане

občan *м.* гражданин;

жител

občanský *прил.* граждански:

~ **sňatek** граждански брак;

~ **průkaz** лична карта

občanství *ср.* гражданство, поданство:

čestné ~ почетно гражданство;

státní ~ поданство;

osvědčení o státním ~ документ

за държавна принадлежност, свидетелство

за гражданство

osvědčení *ср.* удостоверение, свидетелство

průkaz *м.* документ за самоличност:

občanský ~ лична карта;

řidičský ~ шофьорска книжка

příjmení *ср.* фамилно име, фамилия

věk *м.* възраст:

předškolní, školní ~ предучилищна,

училищна възраст;

na svůj ~ за възрастта си;

v útlém ~u в ранна възраст

3. Čas a počasí

Време (астрономическо
и метеорологично)

3.1. Roční období, měsíce, dny v týdnu

Сезони, месеци, дните
на седмицата

3.1.1. Obecné pojmy

Общи понятия

brzy нар. скоро

čas м. време:

jednou za ~ от време на време;

~ **letí, plyne, ubíhá** времето лети, тече, отминава;

mám dost ~u имам достатъчно време;

mrhat ~em;

mařit, ubíjet, zabíjet ~ пропилявам (си), пиляя (си), убивам (си) времето;

na ~ за известно време;

na to je dost ~u има време за това;

nemám ~ нямам време;

~ **od ~u** от време на време;

po ~e след (известно) време;

v posledním ~e в последно време;

před ~em неотдавна, преди (известно) време;

trávit ~ прекарвам време;

v pravý ~ точно навреме;

v nepravý ~ в неподходящ момент;

získat ~ спечеля време;

ztrácet ~ пропилявам, губя време, губя си времето;

letní ~ лятно време;

zimní ~ зимно време

datum ср. дата

den м. ден:

ob ~ през ден; всеки втори ден;

pracovní ~ работен ден;

~ **pracovního klidu** почивен ден;

sváteční ~ празничен ден; празник;

úřední ~ приемен ден в учреждение;

všední ~ делничен ден;

ve dne през деня

dnes нар. днес

doba *ж.* период, време:

~ **ledová** ледников период;

~ **trvání** времетраене;

pracovní ~ работно време

hodina *ж.* час:

kolik je hodin колко е часът?;

přesně ve tři ~у точно в три часа;

za půl ~у след половин час;

otevírací ~у работно време (в магазините);

úřední ~у приемни часове

lhůta *ж.* срок:

dodací ~ срок за доставка;

výplatní ~ срок за плащане;

~ **vypršela** срокът изтече

měsíc *м.* месец

měsíční *прил.* месечен:

~ **plat** месечна заплата

noc *ж.* нощ:

v ~i през нощта

období *ср.* период, време, етап, сезон:

letní ~ летен сезон, лятно време;

roční ~ годишно време, сезон;

zkouškové ~ изпитна сесия

pozdě *нар.* късно

pozítří *нар.* вдругиден

předevčírem *нар.* онзи ден, завчера

termín *м.* срок:

dodržet ~ спазя срок;

prodloužit ~ продължа срок;

před stanoveným ~em преди определения срок;

~ **splatnosti** срок за плащане

trvání *ср.* траене, продължителност

včera *нар.* вчера

vteřina *ж.* секунда:

každou ~u всяка секунда

zítra *нар.* утре

3.1.2. Týden, dny v týdnu

Седмица, дни на седмицата

čtvrtek *м.* четвѐртък

neděle *ж.* неделя

pátek *м.* петък

pondělí *ср.* понеделник

sobota *ж.* сѐбота

středa *ж.* сряда

týden *м.* седмица

úterý *ср.* вторник

víkend *м.* уикенд

3.1.3. Roční období, měsíce

Сезони, месеци

březen *м.* март

červen *м.* юни

červenec *м.* юли

duben *м.* април

jaro *ср.* пролет

květen *м.* май

leden *м.* януари

léto *ср.* лято

listopad *м.* ноември

měsíc *м.* месец

období *ср.* период:

roční ~ сезон

podzim *м.* есен

prosinec *м.* декември

říjen *м.* октомври

srpen *м.* август

sezóna *ж.* сезон:

letní ~ летен сезон;

mrtvá ~ мъртъв сезон

únor *м.* февруари

září *ср.* септември

zima *ж.* зима

3.2. Počasí

Време (метеорологично)

atmosféra *ж.* атмосфера

bezvětrí *ср.* безветрие

blesk *м.* светкавица, мълния

bouře *ж.* буря:

sněhová ~ снежна буря, виелица, фъртуна

děšť *м.* дъжд:

období ~ů дъждовен период;

tropický ~ тропически дъжд

deštivo *нар.* дъждовно, дъждовито време

duha *ж.* дъга

dusno *ср.* задух

horko *ср.* жега

hrom *м.* грѣм, грѣмотевица

chladno *нар.* студено, хладно време

kroupy *мн.* град, градушка:

padají ~ валили град, има градушка

krupobití *ср.* градушка

led *м.* лед

liják *м.* проливен, пороен дѣжд

louže *ж.* локва

mlha *ж.* мѣгла

mlhavo *нар.* мѣгливо

mrak *м.* облак

mráz *м.* студ, мраз:

bod mrazu ~ точка на замрѣзване

mrholení *ср.* рѣмене

náledí *ср.* поледица

námraza *ж.* скреж

obloha *ж.* небе

oteplení *ср.* затопляне:

globální ~ глобално затопляне

podnebí *ср.* климат:

mírné ~ умерен климат;

přímořské, vnitrozemské ~ морски, континентален климат

podnebný *прил.* климатичен:

~é pásy климатични пояси

počasí *ср.* време:

aprílové ~ променливо, непостоянно, мартенско време;

deštivé ~ дъждовно време;

předpověď ~ прогноза за времето;

za takového ~ в таква време;

nepříznivé ~ неблагоприятно време;

proměnlivé ~ променливо, непостоянно време

pršet *безл. и третол. -í неск.* вали

přeháňka *ж.* краткотрайно преваляване

rosa *ж.* роса

sněžit *безл. и третол. -í неск.* вали сняг

sníh *ж.* сняг:

~ taje снегът се топи

srážky *мн.* валежи

sucho *ср.* суша

sychravo *нар.* влажно и студено

teplo нар. топло

tornádo ср. торнадо, ураган

vánice ж. виелица, вихрушка

větrno нар. ветровито:

venku je ~ навън е ветровито

vichřice ж. вихрушка, виелица, фъртуна, вихър

vánek м. ветрец

vlhkost ж. влага:

~ **vzduchu** влажност на въздуха

vločka ж. снежинка

zamračeno нар. мрачно, облачно

zima нар. студено

3.2.1. Přírodní katastrofy Природни бедствия

hurikán м. ураган

katastrofa ж. бедствие:

přírodní ~у природни бедствия

katastrofální прил. катастрофален:

~ **následky** катастрофални последици

lavina ж. лавина:

sněhová ~ снежна лавина

meteorit м. метеорит

povodeň ж. наводнение

požár м. пожар

sesuv м. свличане:

~ **půdy** свличане на почва

sopka ж. вулкана:

činná, vyhaslá ~ действащ, изгаснал вулкана;

buch ~у изригване на вулкана

vý-

tornádo ср. торнадо, ураган

tsunami ср. цунами

zemětřesení ср. зематресение:

náhlé, silné ~ внезапно, силно зематресение

4. Volný čas a zábava

Свободно време и забавления

4.1. Obecné pojmy

Общи понятия

fandit, -ím *несв.* запалянко съм; проявявам се като запалянко, като запален привърженик

fanoušek *м.* фен, запалянко:
sportovní ~ спортен запалянко

fotit, -ím *несв.* снимам, фотографирам:
dát se ~ снимам се

fotografie *ж.* фотография, снимка:
černobílá, barevná ~ черно-бяла, цветна снимка,
фотография;
amatérská ~ любителска снимка;
příručka ~ пособие по фотографиране, по фотография

galerie *ж.* галерия:
Národní ~ Национална галерия

hrát, hraji (si) *несв.* 1. играя (си):

- ~ **si s panenkami** играя на кукли, играя си с кукли;
- ~ **si s míčem** играя на топка, играя си с топка;
- ~ **si na schovávanou** играя на криеница;
- ~ **karty** играя карти, на карти;
- ~ **šachy** играя шах, на шах;
- ~ **kulečník** играя билиард;
- ~ **tenis, kopanou, házenou, hokej** играя тенис, футбол, хандбал, хокей

2. свиря:

- ~ **na klavír, na housle, na hudební nástroj** свиря на пиано, на цигулка, на музикален инструмент;
- ~ **z not** свиря по ноти;
- ~ **nazpaměť** свиря по памет

klub *м.* клуб

kolotoč *м.* въртележка

koupaliště *ср.* къпалня, открит басейн, градски плаж

kresba *ж.* рисунка, графика;

- ~ **tužkou** рисунка с молив

kreslit, -ím *несв.* рисувам графика, чертая:

- ~ **náčrt** скицирам, правя скица

kultura *ж.* култура:

hmotná/materiální ~ материална култура;

duchovní ~ духовна култура;

lidová ~ народна култура

malovat, -uji *несв.* рисувам (с бои)

muzeum *ср.* музей:

národopisné, technické, městské ~ етнографски,
технически, градски музей;
Národní ~ Национален музей

návštěva *ж.* посещение, гости:

jít na ~u отивам на гости

navštívit, -ím *св.* посетя, отида на гости

oddech *м.* почивка, отдих

oddychovat, -uji *несв.* отпочивам си, отдъхвам

odpočinout si *св.* почина си, отдъхна

party *ж.* парти:

organizovat ~ организирам парти

relaxovat, -uji *несв.* почивам си, релаксирам

tanec *м.* танц:

společenský ~ салонен танц;

klasický ~ класически танц;

lidový ~ народен танц;

kolový ~ хоро;

požádat o ~ поканя на танц;

vyzvat přítomné k ~ci поканя присътващите да танцуват

tancovat, -uji *несв.* танцувам:

~ **latinskoamerické tance** танцувам
латиноамерикански танци, латино

tleskat, -ám *несв.* ръкопляскам

trávit,- ím *несв.* прекарвам:

~ **volný čas** прекарвам свободното си време

událost *ж.* събитие

umělecký *прил.* 1. който се отнася до изкуство:

~ **spolek** сдружение на хора на изкуството; творческо сдружение;

~ **á dráha** път в изкуството;

~ **é památky** паметници на изкуството

2. художествен:

~ **é dílo** художествено произведение;

~ **á hodnota** художествена стойност;

~ **á fotografie** художествена фотография

umění *ср.* изкуство:

výtvarné ~ изобразително изкуство;

filmové ~ киноизкуство;

divadelní ~ театрално изкуство;

užité ~ приложно изкуство;

lidové ~ народно творчество, народно изкуство;

Akademie muzických ~ Академия за изящни изкуства

vítěz *м.* победител:

~ **zápasu, turnaje** победител в борба, в турнир

volno *ср.* свободно време

volný *прил.* свободен:

~ **čas** свободно време

vstupenka *ж.* (входен) билет:

~ **na představení, do muzea** билет за представление,
за музей

vstupné *ср.* входна такса:

zaplatit ~ платя входна такса

výstava *ж.* 1. изложба:

uspořádat ~ u obrazů организирам изложба
на картини

2. изложение:

Světová ~ Световно изложение

výstavní *прил.* изложбен; който се отнася до изложба:

~ **síň** изложбена зала, изложбен салон;

~ **katalog** каталог на изложба

vystupovat, -uji *несв.* изпълнявам, представям се
(на концерт, представление и др.)

zábava *ж.* забавление

4.2. Sport

Спорт

aerobik *м.* аеробика

atlét *м.* атлет

atletický *прил.* атлетически:

~ **á disciplína** атлетическа дисциплина

atletika ж. атлетика;
lehká ~ лека атлетика

badminton м. бадминтон, федербал

basketbal м. баскетбол

běh м. бягане:

překážkový ~ бягане с препятствия;

štafetový ~ щафетно бягане;

přespolní ~ крос;

závod v ~u na krátké (střední, dlouhé) vzdálenosti състезание по бягане на къси (средни, дълги)

разстояния;

~ **na lyžích** ски-бягане

běhat, -ám несл. бягам

běžecký прил. който се отнася към бягане;

~**á dráha** писта за бягане;

~**á obuv** обувки за бягане, шпайкове

biatlon м. биатлон

bojový прил. боен:

~**é umění** бойно изкуство

bowling м. боулинг

box м. бокс

bránka ж. врата

brankář м. вратар

bronz *м.* бронз

brusle *ж.* књнки

bruslit, -ím *несв.* пњрзалям се с књнки

cvičít, -ím тренирам, играя, правя физически упражнения

cyklistika *ж.* колоездене, **dráhová** ~ колоездене на писта

čára *ж.* линия:

branková ~ голлия

dostihy *м. мн.* конни надбягвания, конни състезания:

~ **s překážkami** конни надбягвания с препятствия;

sázet na ~zích залагам на конни състезания

dráha *ж.* писта:

atletická ~ писта за атлетика, **bowlingová** ~ боулинг
писта

dres *м.* екип:

reprezentační ~ национален екип, екип
на националния отбор

dvojhra *ж.* сингл (в тениса)

finále *ж.* финал

finálový *прил.* финален:

~ **zápas** финал, финален мач, двубой

finiš *м.* финал, финиш

fitnes *м.* фитнес

fitnesscentrum/fitcentrum *ср.* фитнес център, фитнес клуб

fotbal *м.* футбол:

jít na ~ отивам на мач

fotbalista *м.* футболист

fotbalový *прил.* футболен:

~ **zápas** футболна среща, мач;

~ **é hřiště** футболно игрище;

~ **míč** футболна топка;

~ **klub** футболен клуб

gól *м.* гол:

dát ~ вкарвам гол

golf *м.* голф

gymnastika *ж.* гимнастика:

sportovní ~ спортна гимнастика;

moderní ~ художествена гимнастика;

nápravná ~ лечебна, изправителна гимнастика

házená *ж.* хандбал

házet,-ím *несв.* хвърлям

hod *м.* хвърляне, мятане:

~ **diskem** хвърляне на диск,

~ **kladivem** хвърляне на чук,

~ **oštěpem** хвърляне на копие

hokej *м.* хокей:

lední ~ хокей на лед;

pozemní ~ хокей на трева

hokejový хокеен; който се отнася до хокей:

~ **á hůl** стик за хокей;

~ **é brusle** кънки за хокей;

~ **zápas** хокеен мач,

~ **á extraliga** хокейна висша лига

horolezec *м.* алпинист

horolezectví *ср.* алпинизъм

hráč *м.* играч

hrát; -uji *несв.* играя:

~ **fotbal** играя футбол;

~ **tenis** играя тенис

kluziště *ср.* зимна пързалка:

umělé ~ изкуствена пързалка;

přírodní ~ естествена пързалка

koraná *ж.* футбол:

hrát ~ou играя футбол;

jít na ~ou отивам на (футболен) мач

koupaliště *ср.* открит басейн за къпане, за плуване;

лятна къпаня:

dětské ~ детски басейн

koupaní *ср.* къпане

lyže ж. мн. ски:

jezdit na ~ích карам ски, пързаям се със ски;

jet na ~ отивам на ски, заминавам (на планина) да карам ски;

vodní ~ водни ски;

skoky na ~ích ски-скокове

mužstvo ср. отбор

plavání ср. плуване:

pěstovat závodní ~ състезател по плуване съм, плувец състезател съм;

synchronizované ~ синхронно плуване

plavat, -u несл. плувам:

(ne)umím ~ (не) мога да плувам;

~ **prsa, znak, motýlek, kraul** плувам брѹст, грѹб, бѹтерфлай, кроул;

~ **po proudu, s proudem** плувам по течението;

~ **proti proudu** плувам срещу течението

plavec м. плувец

puk м. шайба

reprezentace ж. национален отбор

rozhodčí м. съдия

semifinále ж. полуфинал

skok м. скок:

~ **do dálky** скок дължина;

~ **do výšky** скок на височина;

~ **na lyžích** ски скокове

snowboard м. сноуборд:

jezdím na ~u карам сноуборд

sport м. спорт:

dělat ~ závodně упражнявам спорт като състезател;

amatérský, profesionální ~ аматьорски,

професионален спорт;

rekreační ~ ваканционен спорт, спорт в свободното време;

vrcholový ~ върхов спорт, спорт за високи постижения;

vodní ~у водни спортове;

zimní ~у зимни спортове;

sálové ~у спортове, спортуване в зала

sportovat, -uji/uju нескв. спортувам

sportovec м. спортист

sportovkyně ж. спортистка

sportovní прил. спортен:

~ **reportér** спортен репортер;

~ **oblečení** спортен екип, спортно облекло;

~ **výkon** спортно постижение;

~ **soutěže** спортни състезания;

~ **zbraň** спортно оръжие, оръжие за спортна стрелба;

~ **auto** спортен, състезателен автомобил

střelba м. стрелба

šachy м. мн. шах, шахмат

tenis м. тенис:

stolní ~ тенис на маса, пинг-понг

tenisový прил. тѐнисов, отнасящ се до тѐнис:

~ **á raketa** ракета за тѐнис;

~ **kurt, dvorec** тѐнискорт;

~ **míč** топка за тѐнис;

~ **turnaj** тѐнистурнир, турнир по тѐнис

tenista / tenistka м./ж. тѐнисист/тѐнисистка

trampolína ж. батут

vítěz м. победител, шампион:

olympijský ~ олимпийски шампион

vítězství ж. победа

volejbal м. волейбол:

plážový ~ плажен волейбол

zápas м. състезание, борба, спортна среща:

přátelský ~ приятелски мач, приятелска среща

4.3. **Dovolená, odpočinek**

Отпуска, почивка

cestovat, -uji неск. пътувам, пътешествам:

~ **po Evropě, po celém světě** пътувам по Европа,
по целия свят;

~ **letadlem** пътувам със самолет

cestovní прил. пътен, пътнически, туристически:

~ **kancelář** туристическо бюро, туристическа агенция;

~ **ruch** туризъм;

~ **pas** задграничен паспорт

cizina ж. чужбина

dovolená ж. отпуск:

placená ~ платен(а) отпуск(а);

neplacená ~ неплатен(а) отпуск(а);

mateřská ~ отпуск(а) по майчинство;

mít ~ou имам отпуск(а), в отпуск(а) съм;

vybrat si celou ~ou използвам цялата (си) отпуск(а),
взема си цялата отпуск(а);

být na ~é в отпуск(а) съм;

jet na ~ou **na hory, k moři** заминавам в отпуск(а),
на почивка на планина, на море;

strávit ~ou **u moře** прекарам отпуск(а) на море

hrad м. крепост, замък

hradní прил. крепостен, който се отнася до крепост:

~ **věž** крепостна кула;

~ **nádvoří** вътрешен двор на крепост;

~ **stráž** крепостна стража

chalupa ж. вила

chata ж. хижа; вила

jezdit, -ím *несв.* пътувам; движа се с превозно средство:

~ **autem (autobusem, vlakem)** пътувам с кола
(с автобус, с влак);

~ **za hranice/do ciziny** пътувам за/в чужбина;

~ **na lyžích (na bruslích, na loďce)** карам ски (кънки,
лодка);

~ **na koni** яздя кон;

~ **na kole** карам колело

jízdenka *ж.* билет за пътуване:

poloviční ~ билет с намаление 50%;

zráteční ~ билет за отиване и връщане

lázně *ж. мн.* баня, бани:

městské ~ градска баня;

veřejné ~ обществена баня;

léčebné ~ лечебни бани;

jít se vykoupat do ~í отивам на баня (*градска,*
обществена);

jet do ~í (na léčení) отивам на бани (на лечение),
в балнеолечебен курорт

letadlo *ср.* самолет:

dopravní ~ транспортен самолет;

bezmotorové ~ безмоторен самолет;

letět ~em летя, пътувам със самолет;

~ **se zřítilo** самолетът катастрофира, падна

letiště *ср.* летище, аерогара:

přistát na ~í кацна, приземя се на летище

mapa *ж.* карта:

turistická ~ туристическа карта

odpočinek *м.* почивка, отдих

opalovat se, -uji/-uju se *несв.* пека се на слънце

památka *ж.* паметник, забележителност:

historická ~ исторически паметник;

návštěva ~ek посещение на забележителности

park *м.* парк:

národní ~ национален парк;

zábavný ~ увеселителен парк

pěší *прил.* пешеходен:

~ **zóna** пешеходна зона

pěšky *нар.* пеша, пеш, пешком

prázdniny *ж. мн.* ваканция:

hlavní, letní ~ лятна, годишна ваканция;

pololetní ~ срочна ваканция;

být na ~ách, mít ~ във ваканция съм, имам ваканция;

jet někam na ~ замина някъде за през ваканция, за да прекарам ваканция

průvodce *м.* екскурзовод:

turistický ~ пътеводител, гайд

stan *м.* палатка

tábořit, -ím *несв.* лагеревам:

~ **pod širým nebem** лагеревам под открито небе

turistický прил. туристически:

~é značky туристическа маркировка;

~á mapa туристическа карта;

~á chata, noclehárna туристическа хижа

turistika ж. туризъм

ubytování ср. настаняване

ubytovat se, -uji/-uji se св. настаня се (в хотел, на квартира)

výlet м. излет, екскурзия

4.4. Televize

Телевизия

moderátor м., водещ (на телевизионно предаване и под.)

moderovat, -uji неск. водя (телевизионно предаване и под.)

novinář м. журналист

přenos м. предаване, излъчване:

přímý ~ пряко предаване

seriál м. сериал:

televizní ~ телевизионен сериал

televize ж. телевизия:

černobílá, barevná ~ черно-бял, цветен телевизор;

dívat se na ~i гледам телевизия;

vystupovat v ~i участвам в предаване по телевизията

televizní *прил.* телевизионен:

- ~ **obrazovka** телевизионен екран;
- ~ **přijímač** телевизор, телевизионен приемник;
- ~ **anténa** телевизионна антена;
- ~ **přenos, vysílání** телевизионно предаване;
- ~ **přenosový vůz** подвижна телевизионна станция, подвижно телевизионно студио;
- ~ **studio** телевизионно студио;
- ~ **pořad** телевизионно предаване, телевизионна програма;
- ~ **inscenace** телевизионна постановка;

4.5. Hobby

Хоби

chodit,-ím *несв.* ходя:

- ~ **na rybu** ходя за/на риба, ~ **na houby** ходя за гъби

koniček *м.* занимание, хоби

kutil *м.* човек, който непрекъснато майстори нещо:

- domáci** ~ човек, който непрекъснато майстори нещо
- вкъщи

mánie *ж.* мания, силна страст:

- sběratelská** ~ колекционерска мания

modelovat, -uji *несв.* моделирам:

- ~ **postavu z hlíny** моделирам фигура от глина

obliba ж. влечение, харесване:

mít v ~ě něco обичам нещо, обичам да се занимавам с нещо, имам влечение към нещо, нещо ми е хоби

ochotník м. любител, самодеец, непрофесионален актър

rybařit, -ím несв. ловя риба

rybářský прил. рибарски:

~**á vesnice** рибарско село;

~**á síť** рибарска мрежа;

~ **prut** (*прът за*) въдица;

~ **lístek** риболовен билет

sběratel м. колекционер

sběratelství ср. колекционерство, колекциониране:

~ **poštovních známek** колекциониране на пощенски марки

sbírat, -ám несв. събирам; колекционирам:

~ **známky, odznaky, mince** събирам марки, значки, монети

4.6. Turistika

Туризъм

batoh м. раница

celní прил. митнически, граничен:

~ **kontrola** граничен контрол

celnice ж. митница

celník м. митничар

hotel м. хотел

hranice ж. граница:

přechod přes ~i минаване на граница

horolezec м. алпинист

horolezectví ср. алпинизъм

chata ж. хижа:

horská ~ планинска хижа

kemp м. къмпинг

kufr м. 1. куфар

2. багажник на кола

mapa ж. карта:

automapa автомобилна карта

motel м. хотел

ramátka ж. забележителност:

prohlížet si ~y разглеждам забележителности

pokoj м. стая:

jednolůžkový/dvoulůžkový ~ единична/двойна стая;

~ s výhledem na moře стая с изглед към морето

průvodce *м.* 1. придружител
2. екскурзовод
3. наръчник, пътеводител

rezervace *ж.* резервация:
udělat ~i направя резервация;
stornovat ~i анулирам резервация

rezervovat, -uji *несв.* резервирам, правя резервация

taška *ж.* чанта

túra *ж.* поход, преход:
horská ~ планински преход

turista *м.* турист

ubytování *ср.* настаняване:
~ **v hotelu/v podnájmu** настаняване в хотел/
на квартира

ubytovat se, -uji se *св.* настаня се (в хотел, на квартира)

vízum *ср.* виза

zahraničí *ср.* чужбина:
odjet do ~ отпътувам, отида в чужбина;
zájezd do ~ екскурзия в чужбина

zahraniční *прил.* чуждестранен

zájezd *м.* екскурзия, пътуване:
pobytový ~ почивка;
poznávací ~ познавателна екскурзия

zavazadlo *ср.* багаж:

příruční ~ рѣчен багаж

5. Práce

Работа

5.1. Obecné pojmy

Общи понятия

agent *м.* агент (*представител на предприятие и под.*):
obchodní ~ търговски пътник

akcionář *м.* акционер

archeolog *м.* археолог

archeologický *прил.* археологически, археологичен:
~ **výzkum** археологически проучвания

archeologie *ж.* археология

architekt *м.* архитект

asistent *м.* асистент

asistentka *ж.* асистентка:
porodní ~ акушерка

astronaut *м.* космонавт, астронавт

astronom *м.* астроном

auditor *м.* одитор

autor *м.* автор

badatel *м.* изследовател

bankéř *м.* банкер

celník *м.* митничар

dělník *м.* работник:

stavební ~ строителен работник

dramaturg *м.* драматург

filolog *м.* филолог

filozof *м.* философ

fotograf *м.* фотограф

fyzioterapeut *м.* физиотерапевт

hasič *м.* пожарникар

herec *м.* актьор, артист:

divadelní ~ театрален, драматичен артист;

filmový ~ киноартист

hudebník *м.* музикант

chirurg *м.* хирург

instruktor *м.* инструктор

inženýr *м.* инженер:

stavební ~ строителен инженер;

strojní ~ машинен инженер

jazykovědec *м.* езиковед, лингвист

jednatel *м.* управител на дружество, на организация

knihovník *м.* библиотекаря

komik *м.* комик, комедиен актьор

krimalista *м.* криминалист

letuška *ж.* стюардеса

lékař *м.* лекар

lékárník *м.* аптекаря

majitel *м.* собственик, притежател

maklěř *м.* дилър, търговски посредник:

burzovní ~ борсов посредник

malíř *м.* художник, живописец

manažer *м.* мениджър

ministr *м.* министър:

náměstek ~а заместник-министър;

rada ~ů министерски съвет

ministryně *ж.* жена-министър

moderátor *м.* водещ (на телевизионно предаване и под.)

myslivec м. ловец

nadřizeny м. начальник

nakladatel м. издатель, книгоиздатель

návrhář м. дизайнер:

módní ~ моден дизайнер

nezaměstnaný прил. безработен

nezaměstnanost ж. безработица

notář м. нотариус

novinář м. журналист

odborník м. специалист

pečovatelka ж. социална работничка (обслужваща стари или болни хора по домовете)

pedagog м. педагог

pilot м. пилот, летец

podnik м. предприятие, фирма

podnikání ср. предприемачество, бизнес:

soukromé ~ частен бизнес, частно предприемачество

podnikatel м. бизнесмен, предприемач

pokladní м. и ж. касиер(ка)

policista *м.* полицай:

dopravní ~ служител на транспортна полиция

politik *м.* политик

poradce *м.* съветник:

odborný ~ консултант, експерт;

právní ~ юрисконсулт;

politický ~ политически съветник

práce *ж.* работа:

být bez ~ без работа съм; безработен съм;

hledat, najít ~ и търся, намеря работа;

chodit do ~ ходя на работа

pracovní *прил.* работен, трудов, който се отнася до работа:

~ **neschopnost** нетрудоспособност;

~ **právo** трудово право;

~ **smlouva** трудов договор;

~ **doba** работно време;

~ **síla** работна ръка

pracovník *м.* служител, работник:

sociální ~ социален работник;

vědecký ~ научен работник

právník *м.* юрист

prezident *м.* президент

produkční *м.* изпълнителен продуцент

profese *ж.* професия

profesor м. професор:

vysokoškolský ~ преподавател в университет,
университетски преподавател; професор;

středoškolský ~ преподавател, учител в средното
училище

prodavač м. продавач

programátor м. програмист

překladatel м. преводач (на писмен текст)

psycholog м. психолог

redaktor м. редактор:

odpovědný ~ отговорен редактор

rektor м. ректор

režisér м. режисьор:

filmový ~ кинорежисьор

ředitel м. директор, управител:

generální ~ генерален директор;

obchodní ~ търговски директор;

výkonný ~ изпълнителен директор

řezník м. месар

řidič м. шофьор

sociolog м. социолог

soudce м. съдия

soudkyně ж. съдийка

spisovatel м. писател

sportovec м. спортист

správce м. управител, мениджър

šéfredaktor м. главен редактор

tanečník м. танцор

technik м. техник:

stavební ~ строителен техник;

televizní ~ телевизионен техник;

zubní ~ зъботехник

terapeut м. терапевт

tlumočník м. (устен) преводач

tlumočnice ж. (устна) преводачка

účetní м. счетоводител

učitel м. учител:

středoškolský ~ учител в средно училище;

~ **matematiky** учител по математика;

třídní ~ класен ръководител

uklizeč м. чистач

uklizečka ж. чистачка

umělec м. артист, художник, човек на изкуството

umělkyně ж. артистка, художница;
жена-творец, човек на изкуството

voják м. военен, военнослужещ

výtvarník м. художник;
скулптор

zahradník м. градинар

záchranař м. спасител, член на спасителна група

zaměstnanec м. служител, работник:
školení ~ců обучение на служители

zaměstnání ср. работа, служба:
trvalé, vedlejší ~ постоянна, странична работа;
hledat ~ търся работа

zaměstnavatel м. работодател

zvukař м. тонрежисьор

závodník м. състезател

zvěrolékař м. ветеринар

živnost ж. (самостоятелна частна) стопанска дейност,
дребен бизнес, дребно предприемачество:

otevřít si, zařít si vlastní ~ открива

еднолична фирма; открива, отваря собствено малко
предприятие;

zrušit ~ закрива еднолична фирма; закрива, затваря
собствено малко предприятие

živnostenský прил. който се отнася до дребен бизнес или до дребно предприемачество:

~ **list** патент (за търговия, за занаят, за производство и под.);

~ **zákon** закон за стопанска (частна) дейност

živnostník м. (самостоятелен, едноличен) дребен бизнесмен, предприемач:

drobný, samostatný ~ дребен, самостоятелен

предприемач, производител, търговец;

podnikatelé a ~ci едри и дребни предприемачи;

5.2. Služby a řemesla

Услуги и занаяти

automechanik м. автомонтър

barman м. барман

cukrář м. сладкар

čalouník м. тапицер

číšník м. сервитър, келнер

hodinář м. часовникар

instalatér м. техник, монтър:

~ **vodovodu** водопроводчик,

~ **elektrického vedení** електромонтър

kadeřnice ж. фризьорка

klenotník м. бижутер

kominík м. коминочистач

kosmetička ж. козметичка

krejčí м. шивач

malíř м. бояджия

manikérka ж. маникюристка

masér м. масажист

mechanik м. механик, монтьор

obuvník м. обуцар

opravář м. ремонтен работник; работник по поддръжката

pedikérka ж. педикюристка

švadlena ж. шивачка

řezbář м. резбар

sklář м. стъклар

stolař м. дърводелец

údržbář м. работник по поддръжката

zlatník м. златар

6. Školství

Образование, просвета

6.1. Obecné pojmy

Общи понятия

abeceda ж. азбука

absolvent м. абсолвент:

~ **vysoké školy** абсолвент на висше училище,
университет

absolvování ср. завършване на училище:

~ **rekvalifikačního kursu** завършване на курсове
за преквалификация;

~ **ročníku** завършване на клас, учебна година

absolvovaný прил. приключен, завършен

absolvovat, -uji завършвам (училище, курс):

~ **praxi** изкарвам практика;

~ **cyklus přednášek** изслушвам цикъл, курс лекции

certifikát м. сертификат

cvičení ср. упражнение

číst, čtu неск. чета

diplom *м.* диплома:

~ **o středoškolském vzdělání** диплома за средно образование;

vysokoškolský ~ диплома за висше образование

dovednost *ж.* умение, способност:

specifické ~i специфични умения

gramotný *прил.* грамотен

hodina *ж.* час;

vyučovací ~ учебен час

hodnocení *ср.* оценяване, оценка

hodnotit, -ím *несв.* оценявам

institut *м.* институт

kabinet *м.* кабинет

knihovna *ж.* библиотека

kolega/kolegyně *м./ж.* колега/колежка

kriterium *ср.* критерий

kurz *м.* курс, обучение:

rekvalifikační ~ курс за преквалификация;

~ **čestiny** курс по чешки език

lekce *ж.* лекция, урок

načít se, -ím se *св.* науча:

~ **nazpaměť** науча наизуст

navštěvovat,-uji *несв.* посещавам, ходя:

~ **školu** посещавам училище

negramotný *прил.* неграмотен

obor *м.* специалност, професия, бранш:

studijní ~ специалност (в учебно заведение)

osnova *ж.* основа; проект:

učební/studijní ~у учебен план, учебна програма

osvojení *ср.* усвояване

psát, píši *несв.* пиша

pokročilý *прил.* напреднал:

mírně ~ средно напреднал

porada *ж.* съвещание, съвет

posluchač/ka *м./ж.* студент/ка, ученик/ученичка

potvrzení *ср.* потвърждение, удостоверение, свидетелство

poznámka *ж.* забележка

práce *ж.* работа:

diplomová ~ дипломна работа;

seminární ~ курсова работа;

slohová ~ съчинение, пишмена работа (в училище)

prázdniny *ж. мн.* ваканция:

pololetní ~ междусрочна ваканция;

letní ~ лятна ваканция

profesor *м.* преподавател, гимназиален учител;
университетски професор

program *м.* програма:
studijní ~ учебна програма

prospěch *м.* успех:
nedostatečný ~ слаб успех;
výborný ~ отличен успех

předmět *м.* курс, предмет:
povinný ~ задължителен предмет;
povinně volitelný ~ свободно избираем предмет

přednáška *ж.* лекция

přestávka *ж.* почивка

přijmout, -mu *св.* приема

přijímací *прил.* приемен:
~ **zkouška** приемен изпит

připravovat se, -uji se *несв.* подготвям се

ptat se, - ptam se *несв.* питам, задавам въпрос

rok *м.* година:
akademický ~ академична година;
školní ~ учебна година

rozumět, -ím *несв.* разбирам

rozvrh *м.* програма, разписание, график:
~ **hodin** програма на часовете/лекциите

řád *м.* правилник

seminář *м.* семинар

student/ka *м./ж.* студент/студентка, ученик/ученичка

studium *ср.* учене, следване, обучение:

denní ~ редовно обучение;

dálkové/ distanční ~ дистанционно, заочно обучение;

bakalářské ~ бакалавърска форма на обучение;

magisterské ~ магистратура;

přerušeni ~а прекъсване на обучението

studovat,-uji *несв.* уча, следвам

stupeň *м.* степен:

~ **vzdělání** образователна степен

školení *ср.* обучение, квалификация

školit,-ím *несв.* обучавам, подготвям

školství *ср.* образование, система на образованието:

ministerstvo ~ Министерство на образованието (МОН)

třída *ж.* 1. клас (в училище):

žák první ~у първокласник;

2. класна стая

učební *прил.* учебен:

~ **plán** учебен план;

~ **text** учебен текст

vědět, vím *несв.* зная

vědomosti *ж. мн.* знание, познание

výcvik *м.* обучание, тренировка

výchova *ж.* възпитание:

hudební ~ музика (учебн предмет);

výtvarná ~ изобразително изкуство (учебн предмет);

tělesná ~ физическо възпитание (учебн предмет)

začátečník *м.* начинаещ

znalost *ж.* знание, познание (придобито в училище)

zručnost *ж.* ловкост

6.2. **Vzdělání** Образование

osvěta *ж.* просвета

sčtlý *прил.* начетен, ерудиран

vyškolený *прил.* обучан

vyškolit, - ím *несв.* обуча, подготвя

vyučovat, -uji *несв.* преподавам, обучавам

výuka *ж.* учебн процес, обучание, преподаване:

~ **cizích jazyků** преподаване на чужди езици;

individuální ~ индивидуално обучание

vyučovací *прил.* учѐбен:

~ **hodina** учѐбен час;

~ **jazyk** език, на който се провежда обучението;

~ **předmět** изучаван предмет

vzdělání *ср.* образование:

základní, střední, vysokoškolské ~ основно, средно, висше образование;

celoživotní ~ образование цял живот;

odborné ~ професионално образование;

všeobecné ~ общо образование

vzdělávat se, -ám se несв.образовавам се, квалифицирам се

vzdělaný *прил.* образован, интелигентен

vzdělávací *прил.* образователен, просветен;

~ **system** образователна система

6.3. Věda

Наука

akademie *ж.* академия:

~ **věd** академия на науките

akademický *прил.* академичен:

~ **rok** академична година;

~ **titul** академична степен

bádat, -ám *несв.* изследвам научно, проучвам

hypotéza *ж.* хипотеза

metoda ж. метод, методика:

experimentální ~ експериментален метод;

~ **vyučování** метод на обучение

objev м. откритие, изобретение

objevit, -ím св. откря, изобретя

poznání ср. познание, знание

teorie ж. теория

věda ж. наука:

aplikovaná ~ приложна наука;

společenská ~ обществена наука,

současná ~ съвременна наука;

přírodní ~у естествени науки

vědec м. учен

vědecký прил. научен:

~ **á rada** научен съвет;

~ **pracovník** научен работник

výzkum м. изследване, проучване

zkoumat, -ám изследвам, проучвам

6.4. Škola

Училище

absence ж. отсъствие

absolvent/ka *м./ж.* абсолвент/ка, абитуриент/ка

cvičebnice *ж.* учебник, сборник с упражнения

čítanka *ж.* читанка, христоматия

dějepis *м.* история (научна дисциплина, учебен предмет)

esej *м./ж.* есе, съчинение

gramatika *ж.* граматика

gumovat,-uji *несв.* трия с гума

gymnázium *ср.* гимназия

hlásit se, -ím se *несв.* вдигам ръка

chodit,-ím *ходя:*

~ **do školy** *ходя* на училище

chyba *ж.* грешка

kniha *ж.* книга:

třídní ~ училищен дневник

lekce *ж.* лекция, урок

lyceum *ср.* лицей

maturita *ж.* държавен зрелостен изпит, матура

maturitní *прил.* зрелостен:

~ **vysvědčení** зрелостно свидетелство

násobit,-ím *св.* умножавам

omluvit se,-ím se св. извиня се

omluvenka ж. извинителна бележка

opisování ср. преписване

opisovat, -uji неск. преписвам:

~ **od spolužáků** преписвам от съучениците

počítat,-ám неск. смятам, изчислявам

příklad м. пример:

matematický ~ математическа задача

přírodopis м. природознание

ročník м. клас, випуск

ředitel м. директор

ředitelna ж. директорски кабинет, директорска стая

slabikář м. буквар

slovník м. речник:

dvojazyčný ~ двуезичен речник;

kapesní ~ джобен речник;

výkladový ~ тълковен речник;

~ **synonym** синонимен речник

spolužák/spolužačka м./ж. съученик/съученичка

studovat, -uji неск. уча, следвам

škola *ж.* училище:

mateřská ~ детска градина;

základní ~ начално училище, основно училище;

střední ~ средно общообразователно училище;

техникум;

vysoká ~ висше училище, университет, колеж;

soukromá ~ частно училище;

státní ~ държавно училище;

průmyslová ~ техникум

tabule *ж.* дъска:

smazat ~i изтрия дъската

tělocvična *ж.* физкултурен салон

tělocvik *м.* физическо възпитание

učeň *м.* ученик в професионално училище

učit se, -ím *несв.* уча

učivo *ср.* учебен материал

učitel *м.* преподавател, учител

úloha *ж.* задача:

domáci ~ домашно;

~ **z matematiky** задача по математика

vyloučení *ср.* изключване;

~ **ze školy** изключване от училище

známka ж. оценка, бележка:

dostat ~u получавам оценка;

dobrá ~ хубава оценка;

špatná ~ лоша оценка

žák м. ученик

žákovský прил. ученически;

~ **knížka** ученически бележник

6.5. Vysoká škola Университет

akreditace ж. акредитация:

~ **vzdělávacích programů** акредитация
на образователните програми

asistent/ka м./ж. асистент/ка

bakalář м. бакалавър

bakalářský прил. бакалавърски:

~ **á práce** бакалавърска теза, бакалавърска дипломна
работа;

~ **é studium** бакалавърска степен, бакалавърска форма
на обучение

cvičení ср. упражнение

děkan м. декан

děkanát м. деканат

diplomový прил. дипломен:
~á práce дипломна работа

dizertace ж. дисертация

doktor м. доктор (академична степен)

doktorand/ka м./ж. докторант/ка

fakulta ж. факултет:

filozofická ~ философски факултет

humanitní прил. хуманитарен

index м. студентска книжка

kampus м. кампус, университетско градче

katedra ж. катедра;

vedoucí ~у ръководител на катедра

knihovna ж. библиотека;

univerzitní ~ университетска библиотека

kolej ж. общежитие

kolokvium ср. колоквиум

konference ж. конференция;

vědecká ~ научна конференция

lektor м. лектор, преподавател (във висше учебно заведение):

~ **bulharštiny** лектор по български език

magistr м. магистър

magisterský *прил.* магистърски:

~**á práce** магистърска теза, магистърска дипломна работа;

~**é studium** магистърска степен, магистърска форма на обучение

menza *ж.* студентски стол

nepovinný *прил.* незадължителен, факултативен:

~ **předmět** факултативен предмет

obhajoba *ж.* защита:

~ **diplomové práce** защита на дипломна работа

obhájit, -ím *несв.* защитя

obor *м.* специалност, дисциплина;

ekonomický ~ икономическа специалност;

technický ~ техническа специалност;

studijní ~ специалност в учебно заведение

odborník *м.* специалист

odborný *прил.* специализиран, професионален

pobyt *м.* престой, пребиваване;

studijní ~ специализация

posluchárna *ж.* аудитория, лекционна зала

pozorovat, -uji *несв.* наблюдавам

praxe *ж.* практика

prorektor *м.* заместник-ректор

přihlásit se,-ím se св. кандидатствам;

~ **na vysokou školu** кандидатствам в университет

příručka ж. ръководство, пособие

publikace ж. публикация, издание

rektor м. ректор

ročník м. учебна година, випуск:

opakování ~u повтаряне на годината

semestr м. семестър:

jarní ~ летен семестър;

podzimní ~ зимен семестър

stipendium ср. стипендия:

prospěchové ~ стипендия за добър успех

studijní прил. отнасящ се до следване, учене:

~ **oddělení** отдел студенти

studovat,-uji несл. уча, следвам;

~ **dálkově/distančně** следвам заочно;

~ **na univerzitě** следвам в университет

studovna ж. читалня

test м. тест

titul м. титла;

~ **bakaláře** титла бакалавър;

~ **magistra** титла магистър

učebna ж. аудитория, учебна зала

uchazeč *м.* кандидат

univerzita *ж.* университет

vysokoškolský *прил.* университетски:

~ **učitel** университетски преподавател;

~ **é studium** следване в университет

vystudovat, -uji *св.* завърша;

~ **obor** завърша специалност

zápisky *м. мн.* записки:

dělat si ~ вода си записки

zápočet *м.* заверка

zkouška *ж.* изпит:

~ **z něčeho** изпит по нещо;

maturitní ~ матура, зрелостен изпит;

písemná ~ писмен изпит;

ústní ~ устен изпит;

přijímací ~ приемен изпит;

uspět u ~у взема изпит;

neuspět u ~у късат ме на изпит, не взема изпит;

státní závěrečná ~ държавен изпит

zkouškový *прил.* изпитен:

~ **é období** сесия;

letní ~ **é období** лятна сесия;

zimní ~ **é období** зимна сесия;

prodloužené ~ **é období** поправителна сесия

známka *ж.* бележка, оценка:

výpis známek академична справка

6.6. Školní potřeby

Учебни помагала

aktovka ж. чанта (училищна)

fixa ж. флумастер

guma ж. гума

kružítko ср. пергел

křída ж. тебешир:

bílá ~ бял тебешир;

barevná ~ цветен тебешир

mapa ж. карта

ořezávátko ср. острилка

pravítko ср. линия

propiska ж. химикалка

sešit м. тетрадка

tabule ж. дъска

tužka ж. молив

zvýrazňovač м. маркер

zápisník м. бележник

7. Lidské tělo

ЧОВЕШКОТО ТЯЛО

7.1. Části lidského těla

Части на човешкото тяло

bok *м.* хълбок

brada *ж.* брада

břicho *ср.* корем

céva *ж.* кръвоносен съд

čelo *ср.* чело

čich *м.* обоняние

dlaň *ж.* длан

hlasivky *ж. мн.* гласни струни

hlava *ж.* глава:

bolí mě ~ боли ме главата, имам главоболие

hmat *м.* осезание

hrdlo *ср.* гърло:

mít sucho v ~e гърлото ми пресъхна, засъхна ми
слюнката в гърлото

hrud' *ж.* гърди, гръд

hrudník *м.* гръден кош

chlup *м.* косъм

chodidlo *ср.* ходило, стъпало

chrup *м.* зъби, челюст:

umělý ~ изкуствени зъби

játra *ср. мн.* черен дроб

jazyk *м.* език

kloub *м.* става

koleno *ср.* коляно

končetina *ж.* крайник

kost *ж.* кост, кокал:

klíčnǐ ~ ключица;

lícnǐ ~ скула, лицева кост

kostra *ж.* скелет:

lidská ~ човешки скелет

kotník *м.* глезен

krev *ж.* кръв

krevní *прил.* крѣвен:

~ **tlak** крѣвно налягане;

~ **skupina** крѣвна група

krk *м.* врат, шия:

kroutit ~em въртя глава

kůže *ж.* кожа

lebka *ж.* череп

ledvina *ж.* бѣбрек:

zánět ~ нефрит

loket *м.* лакът

lýtko *ср.* прасец

nehet *м.* нокът:

ostříhat si ~у изрежа си ноктите

noha *ж.* крак

obočí *ср.* вежди

obličej *м.* лице

oko *ср.* око

orgán *м.* орган:

dýchací ~у дихателни органи;

zrakový ~ зрителен орган, орган на зрението;

hlasový ~ говорен орган;

smyslové ~у сетивни органи

pas *м.* талия

pata *ж.* пета

páteř *ж.* гръбначен стълб, гръбнак

patro *ср.* небце

pleť *ж.* кожа на лицето:

citlivá ~ чувствителна кожа, **suchá** ~ суха кожа

plice *ж.* бели дробове, бял дроб:

zápal plic пневмония, възпаление на белите дробове

pokožka *ж.* кожа

prst *м.* пръст (**prsty** пръсти:

palec палец, **ukazovák** показалец, **prostředník** среден, **prsteník** безимен, **malíček** кутре)

rameno *ср.* рамо

ret *м.* устна:

horní ~ горна устна;

dolní ~ долна устна;

stisknout rty стисна устни

ruka *ж.* ръка:

natáhnout ~u протегна ръка

řasa *ж.* мигла

sliznice *ж.* лигавица

sluch *м.* слух

soustava ж. система:

centrální nervová ~ централна нервна система;

dýchací ~ дихателна система;

trávicí ~ храносмилателна система

spánek м. слепоочие

střevo ср. черво:

tlusté ~ дебело черво,

tenké ~ тънко черво;

slepé ~ сляпо черво

sval м. мускул

svalstvo ср. мускули, мускулатура

tělesný прил. телесен, физически:

~**á váha** тегло;

~**á výška** височина, рѳст;

~**á teplota** телесна температура

tělo ср. тяло:

lidské ~ човешко тяло;

držení ~а стойка

tep м. пулс

tepna ж. артерия

trup м. торс, тяло

tvář ж. лице;

буза

ucho ср. ухо

ústa *ср. мн.* уста:

otevřít ~ отворя уста

ústní *прил.* устен:

~ **dutina** устна кухина

vlas *м.* косъм

vlasý *м. мн.* коса:

kaštanové ~ кестенява коса;

blondaté ~ руса коса,

tmavé ~ тъмна коса;

zrzavé ~ рижа коса

zápěstí *ср.* китка

zrak *м.* зрение

zub *м.* зъб:

zdravé, zkažené ~у здрави, развалени зъби;

mléčné ~у млечни зъби;

~у **moudrosti** мъдречи;

umělé ~у изкуствени зъби

žaludeční *прил.* стомашен:

~ **vřed** язва на стомаха

žaludek *м.* стомах

žíla *ж.* вена

7.2. Nemoci a onemocnění Болести и заболявания

AIDS *м.* спин

alergický *прил.* алергичен:

na to jsem ~ много съм чувствителен към това; **имам**

алергия към това;

~ **é choroby** алергични заболявания;

~ **šok** алергичен шок;

~ **reakce** алергична реакция

alergie *ж.* алергия

bacil *м.* бактерия, микроб, бацил

bakterie *ж.* бактерия:

choroboplodné ~ болестотворни бактерии

berle *ж.* патерица;

chodit o ~ích ходя с патерици

bezvědomí *ср.* безсъзнание, несвят:

upadnout do ~ загубя съзнание;

být v ~ в безсъзнание съм

bolest *ж.* болка

bolet,-ím *несв.* боля

bronchitida *ж.* бронхит

cukrovka *ж.* диабет

čistota ж. чистота:

udržovat v ~ě поддържам чисто, държа чисто

dalekozrakost ж. далекогледство

dalekozraký прил. далекоглед

deprese ж. депресия:

podlehnout ~i изпадна в депресия

dezinfekce ж. дезинфекция, дезинфектиране:

~ **bytu** дезинфекция, дезинфектиране на жилище

dezinfekční прил. дезинфекционен:

~ **prostředek** дезинфекционно средство

dezinfikovat, -uji нескв. дезинфектирам:

~ **místnost** дезинфектирам помещение

dusit se, -ím se нескв. задушавам се

ekzém м. екзема

HIV м. ХИВ

hygiena ж. хигиена

hygienický прил. хигиеничен, санитарен

horečka ж. висока температура:

~ **stoupá** температурата се вдига

choroba ж. болест, заболяване:

infekční ~ инфекциозна болест;

nakažlivá ~ заразна болест;

neléčitelná ~ неизлечима болест

chřipka ж. грип:

přechodit ~u прекарам грип на крак

chudokrevnost ж. анемия

chudokrevný прил. анемичен:

~é dítě анемично дете

imunita ж. имунитет

infarkt м. инфаркт:

dostat ~ получа инфаркт

infekce ж. инфекция:

bakteriální ~ бактериална инфекция;

virová ~ вирусна инфекция

infekční прил. инфекциозен

infuze ж. система, инфузия, вливане:

kapénková, nitrožilní ~ капково, венозно вливане,

капкова система

injekce ж. инъекция:

dávat ~ бия инъекция

kašel м. кашлица:

silný ~ силна кашлица,

suchý ~ суха кашлица

kašlat, -lu *несв.* кашлям

kaz *м.* повреда, дефект, недостатък:
zubní ~ кариес

klid *м.* почивка, състояние на покой, тишина:
zachovávat ~ пазя тишина

kóma *ср.* кома:
upadnout do ~atu изпадна в кома

krátkozrakost *ж.* късогледство

krátkozraký *прил.* късоглед

krvácení *ср.* кървене:
~ **z nosu** кървене от носа

modřina *ж.* синина

mrtvice *ж.* удар:
srdeční ~ сърдечен удар, инфаркт;
mozková ~ мозъчен удар, инсулт;
ranila ho ~ той получи удар

mrtvola *ж.* труп, мъртвец

mrtvý *прил.* мъртъв, умрял, починал

nádor *м.* тумор

nachladit se, -ím se *св.* простудя се, настина

nachlazení *ср.* настинка, простуда

náchylnost ж. предразположеност, склонност:
~ **k určitém chorobám** предразположение към
определени заболявания

náplast м. лейкопласт

nemoc ж. болест, заболяване:
nakažlivá ~ заразна болест

nevolnost ж. неразположение

obezita ж. затлъстяване

obvaz м. бинт, превръзка

odřenina ж. одраскване, ожулване

onemocnění ср. болест, заболяване:
virové ~ вирусно заболяване;
kožní ~ кожно заболяване;
horečnaté ~ треска, заболяване с треска, с температура

omdlít,-ím св. припадна

onemocnět, -ím св. разболея се:
~ **spálou** разболея се от скарлатина

plíseň ж. плесен, мухъл:
kožní ~ кожни гъбички

podlitina ж. оток

porálenina ж. изгорено място, изгаряне:
~ **prvního, druhého stupně** изгаряне първа, втора
степен

průdušky ж. мн. бронхи:
zánět ~ **ek** бронхит

psychika ж. психика

rakovina ж. рак:
boj proti ~ě борба срещу рака

rána ж. рана:
jeho ~ **se zacelila** раната му заздравя

rýma ж. хрема:
dostat ~**u** хвана хрема

sádra ж. гипс

stav м. състояние:
zdravotní ~ здравословно състояние

úraz м. злополука, контузия, травма:
smrtelný ~ смъртоносна контузия;
utrpět ~ контузя се;
přijít k ~**u** получа травма

vyrážka ж. обрив

zácpa ж. запек

zánět м. възпаление

zápal м. възпаление:
~ **plíc** пневмония

zlomenina ж. счупване, фрактура:

~ **klíční kosti** счупване на ключица;

komplikovaná ~ тежко, усложнено счупване

zranění ср. рана, нараняване:

povrchové ~ повърхностно нараняване

zvracet,-ím несв. повръщам

7.3. Lékařské obory, zdravotnická zařízení

Медицински специалности,
здравни заведения

ambulance ж. амбулатория, лекарски кабинет:

dermatologická/kožní ~ кабинет по кожни болести;

oční ~ очен кабинет;

zubní ~ зъболекарски кабинет

fyzioterapeut м. физиотерапевт

chirurg м. хирург

chirurgický прил. хирургичен, хирургически:

~ **zárok** хирургична, хирургическа намеса

chirurgie ж. хирургия:

plastická ~ пластична хирургия

internista м. интернист, специалист по вътрешни болести

klinika ж. клиника

lěčba ж. лечение, лекуване:

lázeňská ~ балнеолечение

lěčení ср. лечение, лекуване:

ambulantní ~ амбулаторно лечение;

ústavní, nemocniční ~ стационарно, болнично
лечение

lěčivo ср. лекарство, лечебно средство, медикамент:

výroba léčiv производство на лекарства

lékárna ж. аптека

lékař м. лекар, доктор:

praktický ~ лекар по обща медицина;

odborný ~ лекар специалист;

dětský ~ педиатър, специалист по детски болести;

ženský ~ гинеколог;

zubní ~ зъболекар;

obvodní ~ участъков лекар

lékařský прил. медицински:

~**á fakulta** медицински факултет;

~**á prohlídka** медицински преглед

lékařství ср. медицина:

lidové ~ народна медицина;

dětské ~ педиатрия

nemocnice ж. болница:

fakultní ~ университетска болница

neurolog м. невролог

oddělení *ср.* отделение

ordinace *ж.* лекарски кабинет

ordinační *прил.* приемен:

~ **hodiny** приемни часове

péče *ж.* грижа:

lékařská ~ медицинско обслужване;

sociální ~ социални грижи

plastika *ж.* пластика, пластична операция

pohotovost *ж.* бърза помощ

porod *м.* раждане

porodnice *ж.* родилен дом

prevence *ж.* профилактика:

~ **úrazů** предотвратяване на злополуки

psychiatr *м.* психиатър

psychiatrie *ж.* психиатрия

specialista *м.* специалист

zařízení *ср.* заведение:

zdravotní ~ здравно заведение

zubař *м.* зъболекар

8. Potraviny, stravování

Храни, хранене

8.1. Stravování a potraviny

Хранене и храни

bábovka ж. кекс

bílek м. белтък:

vaječný ~ яйчен белтък

bonbón м. бонбон

bufet м. бюфет, закусвалня

bujón м. бульон

cereálie ж. мн. зърнени храни

cukr м. захар:

hnědý ~ кафява захар;

kostkový ~ захар на бучки;

moučkový ~ пудра захар;

kostka ~у бучка захар

čokoláda *ж.* шоколад:

bílá ~ бял шоколад,

hořká ~ натурален шоколад,

mléčná ~ млечен шоколад,

horká ~ горещ шоколад

čokoládový *прил.* шоколадов:

~**á poleva** шоколадова глазура;

~**é výrobky** шоколадови изделия,

~**á pomazánka** течен шоколад

dezert *м.* десерт

dobrota *ж.* лакомство, вкусотия

dochutit, -ím *св.* овкуся

dort *м.* торта:

čokoládový ~ шоколадова торта;

piškotový ~ пандишпанена торта

dušit, -ím *несв.* задушавам

džem *м.* конфитюр:

meruňkový ~ конфитюр от кайсии;

pomerančový ~ конфитюр от портокали

filé *ср.* филе (обикн. от риба)

hořčice *ж.* горчица

gril *м.* грил

grilovat, -uji *несв.* пека на грил

hospoda *ж.* гостилница, кръчма

hranolky *ж. мн.* пържени картофи

chléb *м.* хляб:

čerstvý ~ пресен хляб;

ukrojit ~ отрежа хляб;

krájený ~ нарязан хляб;

krajíc chleba филия хляб

chlebíček *м.* сандвич

jelito *ср.* кръвавица

játra *ср. мн.* черен дроб:

telecí ~ телешки (черен) дроб;

vepřová ~ свински (черен) дроб

jídelna *ж.* стол, столова, ресторант:

závodní ~ заводски стол

jídelní *прил.* който се отнася до ядене:

~ **vůz** вагон-ресторант;

~ **příbor** прибори за хранене;

~ **lístek** меню (в ресторант)

jídelníček *м.* меню:

sestavit ~ съставя меню

jídlo *ср.* ястие, ядене, храна:

teplé ~ топла храна;

masité ~ месно ястие;

chuť k ~u апетит;

hlavní ~ второ, основно ястие

jogurt *м.* йогурт, кисело мляко

karamel *м.* карамел

karbanátek *м.* кюфте

kaše *ж.* каша:

bramborová ~ картофено пюре

kečup *м.* кетчуп

klobása *ж.* колбас, наденица:

grilovaná ~ наденица на скара

koláč *м.* сладкиш, пай:

jablečný ~ ябълков пай;

borůvkový ~ боровинков пай

koření *ср.* подправки

krájet, -jím *несв.* режа:

~ на **kostky** режа на кубчета;

~ на **kolečka** режа на кръгчета;

~ на **plátky** режа на филийки, на резанчета

kuře *ср.* пиле:

pečené ~ печено пиле;

grilované ~ пиле на грил

kvasnice *ж. мн.* маяк, квас

lahůdka *ж.* деликатес

lízátko *ср.* близалка

loupat, loupu *несв.* беля

majonéza *ж.* майонеза

marinovaný *прил.* маринован:

~**á zelenina** мариновани зеленчуци

máslo *ср.* масло

maso *ср.* месо:

hovězí ~ говеждо месо;

vepřové ~ свинско месо;

skopové ~ овнешко месо;

telecí ~ телешко месо;

králíčí ~ заешко месо;

kuřecí ~ пилешко месо;

jehněčí ~ агнешко месо;

zvěřinové ~ дивечово месо;

libové ~ крехко месо без тлъстини;

tlusté ~ тлъсто месо;

dušené ~ задушено месо,

pečené ~ печено месо;

vařené ~ варено месо;

uzené ~ пушено месо;

mleté ~ кайма

mléko *ср.* мляко:

kondenzované ~ кондензирано мляко;

pasterizované ~ пастъоризирано мляко;

sušené ~ мляко на прах;

nízkotučné ~ нискомаслено мляко;

polotučné ~ полумаслено мляко;

plnotučné ~ пълномаслено мляко;

odtučněné ~ обезмаслено мляко;

trvanlivé ~ дълготрайно мляко

moučník *м.* сладкиш, десерт:

jablkový ~ ябълков сладкиш

mouka *ж.* брашно:

pšeničná ~ пшенично брашно;

kukuřičná ~ царевично брашно

nádobí *ср.* прибори

nakládaný *прил.* консервиран, Маринован:

~ **á zelenina** Мариновани, консервирани зеленчуци,
туршия

nálev *м.* марината, саламура

náplň *ж.* пълнеж:

čokoládová ~ шоколадов пълнеж

nastrouhat,-ám *св.* настържа:

~ **nahrubo** настържа наедро,

~ **najemno** настържа надребно

oběd *м.* обед

obědvat,-ám *несв.* обядвам

občerstvení *ср.* похапване, лека храна

ocet *м.* оцет:

jablečný ~ ябълков оцет

olej *м.* олио:

olivový ~ зехтин;

rostlinný ~ растително масло, олио

omáčka *ж.* сос:

tatarská ~ сос тартар;

sójová ~ соев сос;

rajská ~ доматен сос

oplatek *м.* вафла

osladit, -ím *св.* подсладя

palačinka *ж.* палачинка

péct, peču *несв.* пека

pečený *прил.* печен

pečivo *ср.* хлебни изделия

předkrm *м.* ордьовър, предястие;

studený ~ студен ордьовър

přesnídávka *ж.* закуска между основни яденета

příloha *ж.* гарнитура

porce ж. порция:

poloviční ~ половин порция;

dětská ~ детска порция;

dvojitá ~ двойна порция

polévka ж. супа:

nudlová ~ супа с фиде;

bramborová ~ картофена супа;

kuřecí ~ пилешка супа;

gulášová ~ супа гулаш;

rajská ~ доматена супа;

hovězí ~ говежда супа;

česneková ~ супа от чесън;

čočková ~ супа от леща;

květáková ~ супа от карфиол;

zeleninová ~ супа от зеленчуци;

krémová ~ кремсупа

párek м. кренвирш

potravina ж. хранителен продукт:

obchod s ~ami магазин за хранителни стоки

puding м. пудинг

restaurace ж. ресторант:

zahradní ~ ресторант на открито

ryba ж. риба

rýže ж. ориз

rýžový прил. оризов:

~**á kaše** сутляш;

~ **nákur** оризов пудинг

sádlo *ср.* мас

salám *м.* салам:

trvanlivý ~ дълготраен салам;

tvrdý ~ твърд салам;

měkký ~ мек салам

salát *м.* салата:

ovocný ~ плодова салата;

zeleninový ~ зеленчукова салата;

bramborový ~ картофена салата;

rybí ~ рибена салата;

míchaný ~ мешана салата;

šopský ~ шопска салата

servírovat, -uji *несв.* сервирам

skladovat, -uji *несв.* съхранявам:

~ **v chladu** съхранявам на хладно място;

~ **v lednici** съхранявам в хладилник

smažit, -ím *несв.* пържа

smažený *прил.* пържен

smetana *ж.* сметана

snídaně *ж.* закуска:

studená ~ студена закуска;

teplá ~ топла закуска

snídat, -ám *несв.* закусям

solit, -ím *несв.* соля

stravovat se, -ju se *несв.* храня се

sušenka *ж.* бисквита

sýr *м.* сирене:

balkánský ~ сирене;

plísňový ~ синьо сирене;

tavený ~ топено сирене;

uzený ~ пушено сирене

svačina *ж.* закуска между основни яденета

šlehačka *ж.* бита сметана

špagety *ж. мн.* спагети

šunka *ж.* шунка

těsto *ср.* тесто:

kynuté ~ тесто с мая;

lístkové ~ бутер тесто

těstoviny *ж. мн.* макарони, макаронени изделия, паста

tvaroh *м.* извара

uzenina *ж.* колбас

vařit,-ím готвя:

~ **oběd** готвя, приготвям обяд

večeře *ж.* вечеря

večeřet,-ím *несв.* вечерям

vejce *ср.* яйце:

míchaná ~ бъркани яйца;

~ **na měkko** рохко сварени яйца;

~ **na tvrdo** твърдо сварени яйца

vločky *ж. мн.* ядки:

ovesné ~ овесени ядки

vývar *м.* бульон

zákusek *м.* десерт, сладкиш

závin *м.* руло, щрудел:

jablečný ~ ябълков щрудел

zmrzlina *ж.* сладолед:

vanilková ~ ванилов сладолед,

čokoládová ~ шоколадов сладолед,

ovocná ~ плодов сладолед;

kornout ~у фунийка сладолед;

jít na ~u отивам да ям сладолед

žloutek *м.* жълтък:

vaječný ~ яйчен жълтък

žvýkačka *ж.* дъвка

8.2. Nápoje

Напитки

aperitiv *м.* аперитив

burčák *м.* младо ферментиращо вино, шира

čaj *м.* чай:

černý ~ черен чай;

zelený ~ зелен чай;

ovocný ~ плодов чай;

bylinkový ~ билков чай;

granulovaný ~ гранулиран чай;

~ **s citronem** чай с лимон;

ledový ~ студен чай

džus *м.* сок, натурален сок:

pomerančový ~ портокалов сок;

jablečný ~ ябълков сок;

ananasový ~ ананасов сок;

rajčatový ~ доматиен сок

kakao *ср.* какао

káva *ж.* кафе:

černá ~ чисто кафе;

~ **s mlékem** кафе с мляко;

vídeňská ~ виенско кафе;

turecká ~ турско кафе;

instantní/rozpustná ~ нескафе, разтворимо кафе;

ledová ~ айскафе

lihoviny *ж. мн.* спиртни напитки

nápoj *м.* питие, напитка:

alkoholický ~ алкохолна напитка;

nealkoholický ~ безалкохолна напитка

nápojový прил. отнасящ се до напитки:

~ **lístek** меню за напитки

pivo ср. бира, пиво:

světlé ~ светло пиво;

tmavé ~ тъмно пиво;

točené ~ наливна бира;

lahvové ~ бутилирана бира, бира в бутилка;

~ **v plechovce** бира в кутийка, кен;

nealkoholické ~ безалкохолна бира;

řezané ~ комбинация от светла и тъмна бира

šťáva ж. сок

víno н. вино:

červené ~ червено вино;

bílé ~ бяло вино;

ružové ~ розе;

suché ~ сухо вино;

stolní ~ трапезно вино;

svařené ~ греяно вино,

portské ~ порто

voda ж. вода:

pitná ~ питейна вода;

perlivá/sycená ~ газирана вода;

neperlivá /nesycená ~ негазирана вода;

minerální ~ минерална вода

8.3. Ovoce a zelenina

Плодове и зеленчуци

ananas м. ананас

angrešt м. цариградско грозде

arašíd м. фъстџк

baklažán м. патладжан

banán м. банан

brambora ж. картоф:

vařené ~у варени картофи;

pečené ~у печени картофи;

vařit ~у варя картофи

brokolice ж. броколи

broskev ж. праскова

borůvka ж. боровинка

brusinka ж. червена боровинка

cibule ж. лук, кромид лук

citron м. лимон

citronový лимонов, лимонен:

~**á kůra** лимонена кора;

~**á šťáva** лимонов сок

cuketa ж. тиквичка

celer *м.* целина, кервиз

česnek *м.* чесън

čočka *ж.* леща

fazole *ж.* фасул, боб

feferonka *ж.* люта чушка

fík *м.* смокиня

grep *м.* грейпфрут

hrozen *м.* грозде

hruška *ж.* круша

jablko *ср.* яблъка:

rajské ~ домат;

granátové ~ нар

jahoda *ж.* ягода:

zahradní ~ градинска ягода;

lesní ~ горска ягода

kapusta *ж.* зеле

kdoule *ж.* дюля

kukuřice *ж.* царевица

malina *м.* малина

mandarinka *ж.* мандарина

mandle ж. бадем

meloun м. диня:

vodní ~ диня;

žlutý ~ пѣпеш

mrkev ж. морков

okurka ж. краставица

oliva ж. маслина

ořech м. орех:

burský ~ фѣстѣк;

kokosový ~ кокосов орех;

lískový ~ лешник;

vlašský ~ орех;

louskat ~у чупя орехи

ostružina ж. къпина

ovoce ср. плодове:

česat ~ бера плодове;

citrusové ~ цитрусови плодове;

česrtvé ~ пресни плодове;

kandované ~ захаросани плодове;

sušené ~ сушени плодове

ovocný прил. плодов:

~ **salát** плодова салата

paprika ж. чушка пиперка:

~ **mletá** червен пипер;

pálivá/ostrá ~ люта чушка; лют червен пипер

petržel *м.* магданоз

pistácie *ж.* шам фъстък

pórek *м.* праз лук

pomeranč *м.* портокал

rajče *ср.* домат

rybíz *м.* френско грозде:

černý ~ касис

řepa *ж.* цвекло:

cukrová ~ захарно цвекло;

červená ~ червено цвекло

švestka *ж.* синя слива

třešeň *ж.* череша

tykev *ж.* тиква

zelenina *ж.* зеленчук, зеленчуци:

čerstvá ~ пресни зеленчуци;

dušená ~ задушени зеленчуци

zelí *ср.* зеле:

bílé ~ бяло зеле;

červené ~ червено зеле;

kysané ~ кисело зеле

zralý *прил.* зрял

8.4. Obchody s potravinami

Магазини за хранителни стоки

cukrárna ж. сладкарница

masna ж. месарница, месарски магазин

pekárna ж. хлебарница

potraviny ж. хранителни стоки

samoobsluha ж. магазин на самообслужване

supermarket м. супермаркет

9. Město a vesnice

Град и село

9.1. Město

Град

adresa ж. адрес

autobus м. автобус

autobusový прил. автобусен:

~**á linka** автобусна линия;

~**á zastávka** автобусна спирка

automobil м. автомобил, кола;

nákladní ~ товарен автомобил;

osobní ~ лека кола

bezdomovec м. бездомник

budova ж. сграда:

obytná ~ жилищна сграда

bydlet, -ím нескв. живея

byt м. жилище, апартамент

centrum ср. център

čtvrť *ж.* квартал

dům *м.* къща, сграда; дом:

obytný ~ жилищна сграда;

rodinný ~ семейна, фамилна къща

dvůr *м.* двор

hospoda *ж.* кръчма

hřiště *ср.* игрище:

volejbalové ~ игрище за волейбол

chata *ж.* хижа, вила:

turistická ~ туристическа хижа;

víkendová ~ вила

kavárna *ж.* кафене

kino *ср.* кино;

jít do ~ аотивам на кино

křižovatka *ж.* кръстовище, кръстопът

koupaliště *ср.* градски плаж, лятна къпалня

lidnatý *прил.* многолюден

maloměsto *ср.* градче

městečko *ср.* градче

městský *прил.* градски;

~**á čtvrť** градски район, квартал;

~**é zastupitelstvo** градски, общински съвет

město *м.* град:

hlavní ~ столица;

krajské ~ областен, окръжен град;

průmyslové ~ индустриален град

mrakodrap *м.* небостъргач

náměstí *ср.* площад

nádraží *ср.* гара:

hlavní ~ централна гара;

autobusové ~ автогара

nemocnice *ж.* болница:

dětská ~ детска болница

novostavba *ж.* ново строителство

občan *м.* гражданин:

čestný ~ почетен гражданин

obchod *м.* магазин

obyvatelstvo *ср.* население, жители

park *м.* парк:

národní ~ Национален парк

parkoviště *ср.* паркинг:

placené ~ платен паркинг,

hlídané ~ охраняем паркинг

podchod *м.* подлез

předměstí *ср.* предградие

přestavba ж. реконструкция, престо̀рояване

pěší прил. пешехо̀ден:

~ **zóna** пешехо̀дна зо̀на

primátor м. кмет:

~ **hlavního města Prahy** кмет на град Пра̀га

procházka ж. разхо̀дка:

jdu na ~ оти́вам на разхо̀дка;

procházet se,-ím se несл. разхо̀ждам се

přehrada ж. язови́р

radnice ж. общи́на, кметство

restaurace ж. ресто̀рант

samospráva ж. самоуправле́ние

sídlíště ср. жи́лищен ко̀мплекс, кварта̀л

silnice ж. шо̀се

starosta м. кмет

starostka ж. кмети́ца

škola ж. учи́лище:

chodit do ~у хо̀дя на учи́лище;

průmyslová ~ те́хникум;

střední ~ средно учи́лище;

vysoká ~ ви́ше учи́лище;

základní ~ осно̀вно учи́лище

továrna ж. фабрика

tramvaj ж. трамвай

trolejbus м. тролей, тролейбус

tržiště ср. пазар

ulice ж. улица:

přecházet ~i пресичам улица;

slepá ~ задънена улица

úřad м. учреждение:

celní ~ митница;

poštovní ~ пощенска станция

úředník м. чиновник:

bankovní ~ банков чиновник;

státní ~ държавен чиновник

vchod м. вход

výloha ж. витрина

výstavba ж. строителство

zahrada ж. градина:

botanická ~ ботаническа градина;

zoologická ~ зоологическа градина

zástavba ж. застрояване

zastávka ж. спирка:

tramvajová ~ трамвайна спирка

zeleň *ж.* зеленина

zóna *ж.* зона:

pěší ~ пешеходна зона;

průmyslová ~ промишлена зона

9.2. Historické a kulturní památky Исторически и културни паметници

architektura *ж.* архитектура:

klasická ~ класическа архитектура;

moderní ~ модерна архитектура

brána *ж.* порта, врата

hrad *м.* замък

hradby *ж. мн.* крепостни стени

chrám *м.* храм

klášter *м.* манастир

knihovna *ж.* библиотека;

Národní ~ Националната библиотека;

univerzitní ~ университетска библиотека

kostel *м.* църква:

jít do ~a отивам на църква;

katolický ~ католическа църква,

pravoslavný ~ православна църква

muzeum *ср.* музей:

archeologické ~ археологически музей,

historické ~ исторически музей

nádvoří *ср.* голям вътрешен двор

palác *м.* дворец

památka *ж.* паметник

památník *м.* паметник:

postavit ~ вдигам паметник

pevnost *ж.* крепост

pozurohodnost *ж.* забележителност

věž *ж.* кула

9.3. Vesnice

Село

farma *ж.* ферма

chovat, -ám *несв.* отглеждам (животни):

~ **hospodářská zvířata** отглеждам селскостопански животни

louka *ж.* ливада, поляна

náves *ж.* селски площад

pěstovat;-uji *несв.* отгледдам (растения):

~ **zeleninu** отгледдам зеленчуци

pole *ср.* поле

půda *ж.* почва

sad *м.* овощна градина

sýpka *ж.* хамбар, плевня

venkov *м.* провинция:

žít na ~ě живея в провинцията

vesnice *ж.* село:

horská ~ планинско село;

žít na ~i живея на село

vesničan *м.* селянин

usedlost *ж.* стопанство

10. Komunikace

Комуникация

10.1. Obecné pojmy

Общи понятия

kanál *м.* канал:

přenosový ~ канал за връзка

kopie *ж.* копие, препис:

~ **listiny** копие на документ;

udělat, pořídit si ~i něčeho направя, набавя си копие от нещо

kopírka *ж.* ксерокс

leták *м.* листовка, реклама

komunikace *ж.* комуникация, общуване

komunikovat, -uji *несв.* общувам

mluvčí *м.* говорител

mikrofon *м.* микрофон

moderátor *м.* модератор, водещ (на телевизионно предаване и под.)

posluchač *м.* слушател:

~i **rozhlasu** радиослушатели

přenos *м.* предаване, излъчване:

televizní ~ телевизионно предаване, излъчване

sdělovací *прил.* съобщителен, информационен:

~ **prostředky** средства за масова информация,
за масово осведомяване

sdělovat, -uji *несв.* съобщавам, известявам

signál *м.* сигнал:

poplašný ~ сигнал за тревога, аларма

technika *ж.* техника:

sdělovací ~ съобщителна техника

vysílač *м.* предавател:

rozhlasový, rádiový ~ радиопредавател;

televizní ~ телевизионен предавател

vysílačka *ж.* радиопредавателна станция, радиостанция

vysílání *ср.* предаване:

rozhlasové ~ радиопредаване;

televizní ~ телевизионно предаване

vysílat, -ám *несв.* излъчвам, предавам:

~ **rozhlasem** предавам по радиото

záznam *м.* запис:

zvukový ~ звукозапис, фонограма

zpravodajství *ср.* новини, вести, журналистика:

sportovní ~ спортни новини;

kulturní ~ културни вести;

televizní ~ телевизионни новини

10.2. Pošta

Пошта

adresa *ж.* адрес:

korespondeční ~ адрес за кореспонденция,

mailová ~ имейл, адрес на електронната пошта

adresát *м.* получател, адресат

adresovat, -uji *несв.* адресирам

číslo *ср.* номер:

poštovní směrovací ~ (PSČ) поштенски код

dobírka *ж.* наложен платеж:

poslat na ~u изпратя с наложен платеж

dopis *м.* писмо:

doporučený ~ препоръчано писмо;

anonymní ~ анонимно писмо;

schránka na ~u поштенска кутия

doručovatel *м.* поштальон

dostat, -nu *св.* получа

kolek *м.* таксова марка

kurýr *м.* куриер

lístek *м.* квитанция:

podací ~ квитанция

listonoš *м.* пощальон

obálka *ж.* плик (за писмо)

odesílatel *м.* подател

pohlednice *ж.* пощенска картичка

poslat, pošlu *св.* изпратя:

~ **dopis** изпратя писмо

pošta *ж.* поща:

letecká ~ въздушна поща;

elektronická ~ електронна поща;

hlavní ~ централна поща

pošťák *м.* пощальон

poštovné *ср.* пощенски разходи

poštovní *прил.* пощенски:

~ **známka** марка

předplatné *ср.* цена, сума за абонамент:

~ **časopisu** размер на абонамент за списание

schránka *ж.* кутия:

poštovní, listovní ~ пощенска кутия;

dát, hodit dopis do ~у пусна писмо в (пощенска) кутия

služba ж. услуга, служба:

kurýrní ~у куриерски услуги, куриерска служба

zásilka ж. пратка:

doručit ~u доставя пратка;

~ na dobírku пратка с наложен платеж;

poštovní/listovní ~у пощенски пратки;

doporučená ~ препоръчана пратка

10.3. Telefon

Телефон

adresář м. телефонен указател (на мобилен телефон)

baterie ж. батерия:

nabít ~i заредя батерията,

vybitá ~ паднала батерия

dovolat se, -ám se св. свързва се

esemeska ж. кратко текстово съобщение, SMS, есемес:

poslat ~u изпратя есемес

esemeskovat, -uji не св. изпращам SMS-съобщение

hlasová schránka ж. гласова поща

hovor м. разговор:

meziměstský ~ междуградски разговор,

mezinárodní ~ международен разговор;

zmeškaný ~ пропуснато обаждане

linka ж. линия:

pevná ~ стационарен телефон

mobil м. мобилен телефон, GSM

obsazeno нар. заето

omyl м. грешка:

to je ~ станала е грешка

paušál м. такса:

měsíční ~ месечна такса, абонамент

prozvoniť,- ím (někoho) св. клипна, набера някого

telefon м. телефон;

mobilní ~ мобилен телефон, GSM

telefonní прил. телефонен;

~ **číslo** телефонен номер;

~ **seznam** телефонен указател;

~ **přístroj** телефонен апарат;

~ **sluchátko** телефонна слушалка;

~ **budka** телефонна будка

telefonovat, -uji несв. обаждам се, говоря по телефона

telekomunikace ж. далекосъобщителни средства, връзки;

телекомуникация

volat,-ám несв. обаждам се (по телефона)

vytočit,-ím св. набера (по телефона)

záznamník м. телефонен секретар

10.4. Počítač, internet a další způsoby komunikace

Компютър, интернет и други
начини за комуникация

bezdrátový прил. безжичен:

~ (wi-fi) **internet** безжичен (wi-fi) интернет

disk м. диск

e-mail м. имейл, писмо по електронна поща

fax м. факс

faxovat, -uji несв. работя с факс, изпращам факс

ikona ж. икона

internet м. интернет:

vysokorychlostní ~ високоскоростен интернет

kliknout, -nu св. кликна

lišta ж. бар, лента:

pracovní ~ лента с менюта

mailovat, -uji несв. използвам електронна поща, изпращам
имейл

médium ср. посредник, медия;

masové ~ масмедия

multimédia ср. мултимедия

nosič *м.* носитель;

CD-nosič компакт диск

prohlížeč *м.* браузер

příloha *ж.* приложение, прикачен файл

stáhnout, -nu *св.* изтегля:

~ **soubor** изтегля файл

složka *ж.* папка

soubor *м.* файл

tiskárna *ж.* принтер

uložit, -ím *св.* запаметя

webová stránka *ж.* веб-страница

11. Obchod a služby

Търговия и услуги

11.1. Obecné pojmy

Общи понятия

akce ж. промоция

akční прил. промоционален:
~ **cena** промоционална цена

bankomat м. банкомат

cena ж. цена:
bezkonkurenční ~ цена без конкуренция;
snížená ~ намалена цена

kabinka ж. кабинка:
zkušební ~ пробна

karta ж. карта

kasa ж. каса:
platit u ~у плащам на касата

klient м. клиент

košík м. кошница:
nákupní ~ кошница в супермаркет

nákuř *м.* покупки, пазаруване:

chodit na ~у ходя по покупки, на пазар

nákuřní *прил.* пазарен, търговски:

~ **cena** пазарна цена;

~ **centrum** търговски център, мол

nakupovat, -uji *несв* пазарувам

obchod *м.* магазин; търговия:

internetový ~ интернет, онлайн търговия, магазин

obchodní *прил.* търговски:

~ **dům** универсален магазин;

~ **jednání** търговски преговори;

~ **komora** търговска палата;

~ **řetězec** търговска верига

obchodník *м.* търговец

obchodovat, -uji *несв.* търгувам (с нещо)

objednat, -ám *св.* поръчам

objednávka *ж.* поръчка

oddělení *ср.* щанд, отдел:

dámské ~ дамски щанд;

pánské ~ мъжски щанд;

dětské ~ детски щанд

peněženka *ж.* портмоне

platba ж. плацане:

~ **kartou** плацане с карта;

~ **v hotovosti** плацане в брой

pokladna ж. каса

pokladní м. и ж. касиер(ка)

prodat,-ám св. продам

prodavač м. продавач

prodej м. продажба

prodejna ж. магазин:

podniková ~ фирмен магазин

produkt м. продукт

pult м. щанд

regál м. стелаж, рафт

sleva ж. намаление, отстъпка:

poskytovat ~u правя намаление, отстъпка;

prodat se ~ou продам с отстъпка;

poloviční ~a jízdného pro děti пътнически билети
с 50% намаление за деца

vozík м. количка (в супермаркет)

výběr м. избор:

bohatý ~ zboží богат избор на стоки

výprodej *ж.* разпродажба:

totální ~ тотална разпродажба

zákaznický *прил.* клиентски:

~**á karta** клиентска карта;

~**á linka** телефон на клиента;

~ **servis** клиентски сервиз

zákazník *м.* клиент:

stálý ~ постоянен клиент

11.2. Obchody a služby

Магазини и услуги

antikvariát *м.* антиквариат

autobazar *м.* автокъща

butik *м.* бутик

centrum *ср.* център:

nákupní ~ търговски център, мол

čistírna *ж.* химическо чистене:

dát do ~у занеса, дам на химическо чистене

dárek *м.* подарък

dárkový *прил.* който се отнася до подарък:

~**é zboží** стоки за подарък, подаръци, сувенири

drogerie *ж.* дрогерия

hodinářství *ср.* часовникарско ателие

holičství *ср.* бръснарски, фризьорски салон

hudebniny *ж. мн.* музикален магазин

hypermarket *м.* хипермаркет

kadeřnictví *ср.* фризьорски салон

klenotnictví *ср.* бижутериен магазин, бижутерия

knihkupectví *ср.* книжарница

konfekce *ж.* конфекция

kosmetika *ж.* козметика

květinářství *ср.* цветарски магазин, магазин за цветяя

lékárna *ж.* аптека

papírnictví *ср.* канцеларски материали

parfumerie *ж.* парфюмерия

pekárna *ж.* фурна, хлебарница

potřeby *ж. мн.* потреби, стоки:

chovatelské ~ зоомагазин;

domáci ~ домашни потреби

řeznictví *ср.* месарница

samoobsluha *м.* магазин на самообслужване

směnárna ж. бюро за обмяна на валута

stánek м. сергия;
павильон, будка

supermarket м. супермаркет

trafika ж. магазинче за тютюневи изделия и вестници

tržiště ср. пазар

tržnice ср. покрит пазар

výloha ж. витрина

zlatnictví ср. златарски магазин

železářství ср. железария

12. Doprava, cestování

Транспорт, пътуване

12.1. Obecné pojmy

Общи понятия

cesta ж. пътуване, пътешествие:

~ **kolem světa** околосветско пътешествие

cestování ср. пътуване

cestovat, -uji несл. пътувам:

~ **autobusem** пътувам с автобус

cestovatel м. пътешественик

cestovné ср. пътни разходи

cestovní прил. свързан с пътуване, пътен, пътнически:

~ **pas** международен паспорт

cestující прил. пътник, пътуващ

čekárna ж. чакалня

doklady мн. м. документи

doprava *ж.* транспорт:

hromadná ~ обществен транспорт;

městská/meziměstská ~ градски/междуградски транспорт;

silniční ~ автомобилен транспорт

dopravce *м.* превозвач:

soukromý ~ частен превозвач;

státní ~ държавен превозвач

dopravní *прил.* транспортен, пътен:

~ **značka** пътен знак;

~ **infrastruktura** пътна инфраструктура;

~ **policista** пътен полицай;

~ **zácpa** задръстване

hmota *ж.* материя, вещество:

pohonná ~ гориво

chodec *м.* пешеходец:

přechod pro ~ce пешеходна пътека

jízda *ж.* движение:

ve směru ~у по посока на движението

jízdenka *ж.* билет:

~ **s místenkou** билет със запазено място;

jednosměrná/zpáteční ~ еднопосочен, двупосочен билет

letenka *ж.* самолетен билет

místenka *ж.* запазено място

motor *м.* двигател

mýtné *ср.* пътна такса

nádraží *ср.* гара:

vlakové ~ железопътна гара;

autobusové ~ автогара

odjíždět, -ím *несв.* заминавам

palivo *ср.* гориво

pojištění *ср.* застраховка:

zdravotní ~ медицинска застраховка;

cestovní ~ пътническа, туристическа застраховка

přepážka *ж.* гише

přeprava *ж.* превоз, транспорт:

dálková ~ междуселищен транспорт;

mezinárodní ~ международен превоз

přechod (pro chodce) *м.* пешеходна пътека, зебра

rychlost *ж.* скорост;

překročení povolené ~и превишена скорост

řídít, -ím *несв.* управлявам, карам, шофирам:

~ **auto** карам кола

řízení *ср.* управление:

ruční ~ ръчно управление

stopovat, -ji *несв.* пътувам на автостоп

tankovat, -uji *несв.* зареждам с гориво

vozidlo *ср.* превозно средство:

motorové ~ моторно превозно средство (МПС), **osobní**
~ лично моторно превозно средство, личен автомобил

vrátit se, -tím se *св.* върна се

vůz *м.* превозно средство, автомобил:

stěhovací ~ товарна кола за пренасяне на мебели;

tažný ~ автомобил-влекач

zastávka *ж.* спирка:

konečná ~ крайна, последна спирка

zpoždění *ср.* закъснение

12.2. Cesta

ПЪТ

cesta *ж.* ПЪТ

dálnice *ж.* (авто)магистрала

dálniční *прил.* магистрален:

~ **známka** винетка

dráha *ж.* 1. път, пътно платно, писта, трасе:

přistávací ~ писта за кацане

2. железница; железопътна линия:

České ~y (ČD) Чешки държавни железници

3. път, траектория, орбита

chodník *м.* тротоар

křižovatka ж. кръстовище

promenáda ж. 1. (масова групова) разходка
2. (постоянно) място за (масова групова) разходка

semafor м. светофар

silnice ж. шосе, път

stezka ж. 1. пътека, пътечка
2. (туристически) маршрут

třída ж. булевард, главна улица

ulice ж. улица:
slepá ~ задънена улица

zátáčka ж. завой

zatroubit,-ím св. забибикам

12.3. Silniční doprava

Пътен транспорт

auto ср. лека кола, автомобил:
nákladní ~ товарен автомобил;
terénní ~ високопроходим автомобил;
~ **s automatickou převodovkou** кола
с автоматична скоростна кутия

autodíly м. мн. авточасти

automobil м. автомобил

automobilka ж. автомобилостроително предприятие,
завод

autonehoda ж. автомобилна катастрофа

brzda ж. спирачка:

ruční ~ ръчна спирачка

brzdit, -ím спирам, удрям спирачка

cestovat, -uji несов. пътувам, пътешествам

cestující м./ж. пътник/пътничка

cisterna ж. цистерна

deska ж. дъска:

palubní /přístrojová ~ арматурно табло

dodávka ж. пикап

garáž ж. гараж

jízda ж. 1. пътуване (с превозно средство):

terénní ~ мотокрос 2. яздене

~ **na koni** яздене на кон 3. каране:

~ **na bruslích, na lyžích, na kole** каране на кънки,
на ски, на колело

kamion ж. камион

kapota ж. капак

karoserie ж. каросерия

klakson м. клаксон

kolo *ср.* колело, гума:
náhradní ~ резервна гума;
vyměnit ~ сменя гума

kufr *м.* багажник

limuzína *ж.* лимузина

nádrž *ж.* резервоар:
benzinová ~ бензинов резервоар,
olejová ~ маслен резервоар;
plná ~ пълен резервоар

nárazník *м.* броня на кола

nehoda *ж.* катастрофа:
dopravní ~ катастрофа, пътнотранспортно
произшествие

obchvat *м.* околовръстен път

objíždka *ж.* обиколка

objezd *м.* заобикаляне, обходен път:
kruhový ~ кръгово движение

odpočívadlo *ср.* място на пътя за почивка и зареждане
на гориво

omezení *ж.* ограничение:
~ **rychlosti** ограничение на скоростта

opěrka *ж.* облегалка:
~ **hlavy** облегалка за главата

páka ж. лост:

řadící ~ управляващ лост

parkoviště ср. паркинг

pás м. колан:

bezpečnostní ~ обезопасителен/предпазен колан

pedál м. педал:

brzdový ~ педал за спирачката;

plynový ~ педал за газта

pneumatika ж. автомобилна гума

pokuta ж. глоба

pokutovat, -uji неск. глобявам

pruh м. лента:

jízdní ~ пътна лента

provoz м. движение:

pravidla silničního ~u правилник за движението
по пътищата

průkaz м. документ за самоличност, книжка,
удостоверение:

řidičský ~ шофьорска книжка;

technický ~ талон на автомобилa

převodovka ж. скоростна кутия, предавка

přívěs м. 1. ремарке; каравана; прикачвач:

výklopný ~ самосвално ремарке

2. кош на мотоциклет

řidič *м.* водач, шофьор:

~ **tramvaje** ватман

sedadlo *ср.* седалка:

přední/zadní ~ предна/задна седалка

směs *ж.* смес:

nemrznoucí ~ антифриз

spojka *ж.* съединител

stěrač *м.* чистачка

světlo *м.* фар

svodidlo *ср.* мантинела

volant *м.* волан

výfuk *м.* ауспух

zatáčet, -ím *несв.* завивам

zrcadlo *ср.* огледало:

zpětné ~ огледало за задно/обратно виждане

12.4. Hromadná doprava

Обществен транспорт

autobus м. автобус, рейс:

městský ~ градски автобус;

meziměstský ~ междуградски автобус;

nastoupit do ~u кача се на автобус;

jet ~em пътувам с автобус;

vystoupit z ~ u слизам от автобус

autobusový прил. автобусен:

~é nádraží автогара

MHD (Městská hromadná doprava) обществен/градски транспорт

nástupiště ср. сектор

nastoupit, -ím св. качвам се (на превозно средство)

odjezd м. тръгване

přestoupit, -uji св. прекачвам се (от едно превозно средство на друго)

přestupování ср. прекачване

řád м. ред, разписание;

jízdní ~ разписание;

dle jízdního ~u по разписание

tramvaj ж. трамвай

trolejbus м. тролейбус

zastávka ж. спирка:

~ **na znamení** спирка по желание

vystoupit, -ím св. сляза от превозно средство

12.5. Letecká doprava

Въздушен транспорт

aerolinie ж. авиокомпания

helikoptéra ж. хеликоптер, въртолет

kluzák м. безмоторен самолет, планер

let м. полет:

charterový ~ чартърен полет;

mezinárodní ~ международен полет;

přímý ~ директен полет;

vnitrostátní ~ вътрешен полет

letadlo м. самолет:

bezmotorové ~ безмоторен самолет;

tryskové ~ реактивен самолет,

civilní ~ цивилен, граждански самолет;

unést ~ отвлека самолет

letecký прил. самолетен, въздушен

letět, -ím несв. летя

letiště ср. летище

letištní прил. свързан с летище:

~ **poplatky** летищни такси

letový прил. свързан с полет:

~ **řád** разписание на полетите

letuška ж. стюардеса

odlet м. излитане, отлитане

odletový прил. свързан с отлитане:

~ **á hala** транзитна зала за излитащи пътници

přílet м. кацане, пристигане

příletový прил. свързан, отнасящ се до пристигане, кацане:

~ **á hala** зала за пристигащи пътници

přistání ср. кацане

přistávat, -ám несв. кацам

steward/ka м./ж. стюард/еса

třída ж. класа:

první ~ бизнескласа

vrtulník м. въртолет, хеликоптер:

dopravní ~ транспортен хеликоптер;

sanitní ~ санитарен хеликоптер

12.6. Železniční doprava

Железопътен транспорт

expres *м.* експрес

kolej *м.* коловоз, релси

kolejnice *ж.* релса

kupé *ср.* купе

nádraží *ср.* гара:

vlakové ~ жп гара

nástupiště *ср.* перон

průvodčí *м./ж.* кондуктор/ка

rychlík *м.* бърз влак, експрес

úschovna *ж.* гардероб:

~ **zavazadel** гардероб за багаж

vagon *м.* вагон:

~ **pro cestující** пътнически вагон,

lůžkový ~ спален вагон,

kuřácký ~ вагон за пушачи;

nekuřácký ~ вагон за непушачи

vlak *м.* влак:

osobní ~ пътнически влак;

místenkový ~ влак със запазени места;

nákladní ~ товарен влак;

noční ~ нощен влак

výpravčí *м./ж.* влаков диспечер

železniční *прил.* железопътен (съкр. ж.п.):

~ **trať** железопътна линия;

~ **uzel** железопътен възел;

~ **doprava** железопътен транспорт;

~ **přejezd** железопътен прелез;

~ **infrastruktura** железопътна инфраструктура

12.7. Vodní doprava

Корабоплаване, воден транспорт

člun *м.* лодка:

motorový ~ катер, моторна лодка;

záchranný ~ спасителна лодка;

rybářský ~ рибарска лодка

fregata *ж.* фрегата

jachta *ж.* яхта:

sportovní, plachetní ~ спортна яхта, платноходка

kajuta *ж.* каюта

kánoe *ж. и ср.* кану

kapitán *м.* капитан

kocábka *ж.* лек, неустойчив плавателен съд, лодчица

kotva *ж.* котва:

spustit ~u спусна кота;

zvednout ~u вдигна кота

lod' *ж.* кораба, параход:

námořní ~морски кораба;

říční ~речен кораба;

nákladní ~товарен кораба;

rybářská ~рибарски кораба

molo *ср.* кей

mořeplavec *м.* мореплавател

námořník *м.* моряк, матрос

odplout, -pluji *св.* отплувам

parník *м.* параход

plachetnice *ж.* платноходка

plavba *ж.* 1. плаване с параход:

~ **po moři** пътуване по море, мореплаване;

vyhlídková ~панорамна разходка с кораба

2. корабоплаване:

námořní ~морско корабоплаване

plavební *прил.* плавателен, параходен, навигационен:

~ **komora** шлюз

plavidlo *ср.* плавателен съд

ponorka *ж.* подводница

přístav *м.* порт, пристанище

trajekt *м.* ферибот

vor *м.* сал

vyplout, -uji *св.* отплувам, потегля

12.8. Jiné druhy dopravních prostředků

Други видове превозни средства

džíp *м.* джип

kolo *ср.* велосипед, колело

koloběžka *ж.* тротинетка

metro *ср.* метро:

zastávka/stanice ~а спирка, станция на метрото

moped *м.* мотопед

motocykl *м.* мотоциклет

motorka *ж.* мотоциклет, мотор

skútr *м.* малък мотоциклет с ниски колела

taxi *ср.* такси:

zavolat si ~ извикам такси;

objednat si ~ поръчам такси

13. Umění a kultura

Изкуство и култура

13.1. Divadlo

Театър

balet *м.* балет:

klasický ~ класически балет

baletka *ж.* балерина

baletní *прил.* балетен:

~ **mistr** балетмайстор

čínohra *ж.* драма

divadelní *прил.* театрален:

~ **soubor** театрална трупа; състав на театър;

~ **představení** театрално представление, спектакъл

divadlo *ср.* театър:

loutkové ~ куклен театър;

ochotnické ~ любителски театър;

zájezdové ~ пътуващ театър

drama *ср.* драма:

romantické ~ романтична драма

herec *м.* актьор, артист:

divadelní ~ театрален, драматичен артист;

filmový ~ киноартист

herečka *ж.* актриса

hlediště *ср.* зрителна зала, зала за зрители (в театър)

hra *ж.* пиеса:

divadelní ~ пиеса

jeviště *ср.* сцена

komedie *ж.* комедия

kostým *м.* костюм

kulisy *ж. мн.* кулиси

lístek *м.* билет:

~ **do divadla** билет за театър

obecenstvo *ср.* публика

obsazení *ср.* актьорски състав

opera *ж.* опера

opereta *ж.* оперета

opona *ж.* завеса:

spustit ~**u** спусна завесата

předprodej *м.* предварителна продажба на билети

představení *ср.* представление, спектакъл:
divadelní ~ театрално представление;
ochotnické, dětské ~ любителско, детско
представление;
~ **se nekoná** спектакълът няма да се състои

přestávka *ж.* антракт

řada *ж.* ред (редица от столове):
sedět v první ~ **ě** седя на първи ред

sedadlo *ср.* седалка

šatna *ж.* гардероб

úloha *ж.* роля

uvaděčka *ж.* разпоредителка

zkouška *ж.* репетиция:
generální ~ генерална репетиция

13.2. Kino a film

Кино и филм

ateliér *м.* ателие, студио:
filmový ~ киностудио

cena *ж.* награда, отличие

divák *м.* зрител:

televizní ~ci телевизионни зрители;

filmoví ~ci кинозрители

festival *м.* фестивал:

filmový ~ филмов фестивал

film *м.* филм:

hraný ~ игрален филм;

dokumentární ~ документален филм;

němý ~ ням филм;

kreslený ~ анимационен филм;

krátký ~ късометражен филм;

celovečerní ~ пълнометражен филм;

natáčet ~ снимам филм;

promítat ~ прожектирам филм

filmový *прил.* филмов, кинематографски:

~**á kamera** кинокамера, снимачна камера;

~ **pás** кинолента, филмова лента;

~**é plátno** киноекран;

~**é ateliéry** киностудия;

~**é představení** прожекция (на филм);

~ **režisér** кинорежисьор;

~**á herečka** киноактриса;

~**á hvězda** кинозвезда;

~**é umění** киноизкуство;

~**á produkce** филмова продукция;

~ **průmysl** киноиндустрия

hit *м.* хит

hrát, hraji *несв.* играя:

~ **film** прожектирам, давам филм

kameraman *м.* кинооператор

kinematografický *прил.* кинематографичен,
кинематографски

kinematografie *ж.* кинематография

kino *ср.* кино:

jít do ~а отивам на кино

kinosál *м.* киносалон

komedie *ж.* комедия

plátно *ср.* платно, екран

pokladna *ж.* каса

promítat, -ám *несв.* прожектирам

projekce *ж.* прожекция

režisér *м.* режисьор

trhák *м.* хит

13.3. Literatura

Литература

báseň *ж.* стихотворение

básník *м.* поет

beletrie ж. белетристика

číst, čtu чета:

~ **si noviny** чета вестник;

~ **nahlas** чета на глас

čtenář м. читател

čtení ср. четене

detektivka ж. криминале

drama ср. драма

epos м. епос

kniha ж. книга:

třídní ~ дневник (училищен)

kniha ж. книга:

zábavná, poučná, vědecká ~ забавна, поучителна,
научна книга

knihupectví ср. книжарница

knižní прил. книжен

legenda ж. легенда, предание

literární прил. литературен, словесен:

- ~ **dílo** литературна творба, литературно произведение, литературно творчество;
- ~ **činnost** литературна дейност;
- ~ **historie** история на литература, литературна история;
- ~ **věda** литературознание;
- ~ **kritik** литературен критик;
- ~ **teoretik, vědec** литературовед;
- ~ **dílo** литературно произведение

literatura ж. литература:

dětská ~ детска литература;

krásná ~ художествена литература

lyrika ж. лирика:

milostná ~ любовна лирика

novela ж. новела

poetický прил. поетически, поетичен

poezie ж. поезия

poezie ж. поезия, лирика:

milostná ~ любовна лирика

pohádka ж. приказка:

lidová ~ народна приказка

povídka ж. разказ, новела, повест

povídka ж. разказ:

~ **pro děti** разказ за деца

povídkový прил. който се отнася до разказ, до новела

próza ж. проза

psát, píšu/píši неск. пиша:

~ (si) **deník** вода (си) дневник:

~ **verše** пиша стихотворения

román м. роман:

životopisný ~ биографичен роман;

dobrodružný ~ приключенски роман;

veršovaný ~ роман в стихове

sbírka ж. сбирка:

básnická ~ стихосбирка

sloh м. стил

spisovatel м. писател

text м. текст

titul м. заглавие, название на книга

verš м. стих

žánr м. жанр:

epický ~ епичен жанр;

lyrický ~ лиричен жанр;

satirický ~ сатиричен жанр

13.4. Výtvarné umění

Изобразително изкуство

barva ж. цвят; боя:

akrylová ~ акрилна боя,

olejová ~ маслена боя,

temperová ~ темперна боя,

vodové ~ у водни бои

dílna ж. работилница:

sochařská ~ работилница на скулптор

fotka ж. фотография, снимка

fotoaparát м. фотоапарат

freska ж. фреска

galerie ж. галерия:

Národní ~ Национална галерия

grafika ж. графика

hlína ж. глина

krajina ж. пейзаж

kresba ж. рисунка, графика

kreslit, -ím нескв. рисувам графика, чертая, изобразявам

malba ж. картина, рисунок; рисуване, живопис:

~ **na skle** стъклопис,

nástěnná ~ стенопис;

skalná ~ скална рисунокка

malíř м. художник:

akademický ~ художник с академично образование

malířský прил. художнически:

~ **é potřeby** художнически материали,

~ **stojan** статив,

~ **á technika** художническа техника

malovat,-uji несл. рисувам с бои

modelovat,-uji несл. моделирам

náčrt м. скица

nákres м. скица, рисунокка

námět м. тема, сюжет

napodobenina ж. имитация

obraz м. картина

obrys м. контур, силует, профил

olejomalba ж. картина с маслени бои

paleta ж. палитра

plátно ср. платно

portrét *м.* портрет:

~ **v životní velikosti** портрет в естествен ръст

řezbář *м.* резбар

socha *ж.* статуя:

antická ~ антична статуя

sochař *м.* скульптор

štětec *м.* четка

tah *м.* щрих

umění *ср.* изкуство:

lidové ~ народно изкуство;

výtvarné ~ изобразително изкуство

vernisaž *ж.* вернисаж, откриване на художествена изложба:

pozvánka na ~ покана за вернисаж

výstava *ж.* изложба:

~ **moderního umění** изложба на модерното изкуство,

uspořádat ~ организирам изложба

výzdoba *ж.* украса:

nástěnná ~ стенна украса

zátiší *ср.* натюрморт

13.5. Hudba

Музика

blues *м.* блус

bubeník *м.* барабанист

buben *м.* барабан

country *ср.* кџнтри

dirigent *м.* диригент

dirigovat,-uji *несв.* дирижирам

festival *м.* фестивал:

hudební ~ музикален фестивал

hlas *м.* глас:

hluboký ~ дълбок глас;

vyškolený ~ обработен глас;

zvýšit ~ повища глас

housle *ж. мн.* цигулка:

hrát první ~ свиря първа цигулка

houslista *м.* цигулар

hudba ж. музика:

- lidová** ~ народна музика;
- vážná** ~ класическа музика;
- církevní** ~ църковна музика;
- jazzová** ~ джазова музика;
- komorní** ~ камерна музика;
- sborová** ~ хорова музика,
- milovník** ~у меломан

hudební музикален:

- ~ **akademie** музикална академия;
- ~ **nástroj** музикален инструмент;
- ~ **škola** музикално училище, музикална школа;
- ~ **nadání, vlohy, talent** музикална дарба, музикални заложби, музикален талант;
- ~ **sluch** музикален слух;
- ~ **doprovod** музикален съпровод, акомпанимент;
- ~ **skladatel** композитор;
- ~ **styl** музикален стил,
- ~ **žánr** музикален жанр;
- ~ **škola** музикално училище

hudebník м. музикант

interpret м. изпълнител

klavír м. пиано

klavírní прил. отнасящ се до пиано:

- ~ **doprovod** съпровод на пиано

koncert *м.* концерт:

pořádat ~ организирам концерт;

rockový ~ рок концерт;

~ **je zrušený** концертът е отменен;

klavírní ~ концерт за пиано

kytara *ж.* китара:

akustická ~ акустична китара;

elektrická ~ електрическа китара

melodie *ж.* мелодия

mikrofon *м.* микрофон

muzikál *м.* мюзикъл

nahrávka *ж.* запис:

video ~ видеозапис,

zvuková ~ аудиозапис

nástroj *м.* инструмент:

hudební ~ музикален инструмент

nástroj *м.* инструмент:

bicí ~е ударни инструменти,

hudební ~е музикални инструменти,

smýčcové ~е струнни инструменти

notový *прил.* нотен

opera *ж.* опера

opereta *ж.* оперета

orchestr *м.* оркестър:

estrádní ~ естраден оркестър;

jazzový ~ джазов оркестър;

symfonický ~ симфоничен оркестър;

smyčcový ~ струнен оркестър;

komorní ~ камерен оркестър

pěvecký *прил.* певчески:

~ **sbor** хор, хоров колектив;

~ **é umění** певческо изкуство;

~ **á technika** певческа техника, техника на пеене

piano *ср.* пиано:

hrát na ~ свиря на пиано

píseň *ж.* песен:

církevní ~sně църковни песнопения;

milostná ~ любовна песен

pop *м.* поп

sbormistr *м.* диригент на хор, капелмайстор

skupina *ж.* група, банда,

rocková ~ рок група

skládat, -ám *несв.* композирам:

~ **hudbu** композирам музика

skladatel *м.* композитор

skladba *ж.* композиция:

hudební ~ музикална композиция

soubor *м.* хор:

pěvecký ~ певчески хор

zpěvák *м.* певец:

operní ~ оперен певец

záznam *м.* запись:

zvukový ~ звукозапись

zvuk *м.* звук

14. Stát a společnost

Държава и общество

14.1. Stát, státní instituce

Държава, държавни институции

banka ж. банка

byrokracie ж. бюрокрация

celní прил. митнически:

~ **úřad** митница;

~ **prohlášení** митническа декларация;

~ **tarif** митническа тарифа

celnice ж. митница

celník м. митничар

demokracie ж. демокрация

diktatura ж. диктатура

instituce ж. институция:

vědecké ~ научни институции, организаци;

kulturní, osvětové, pedagogické, sportovní ~

културни, просветни, педагогически, спортни институции

ministerstvo *ср.* министрство:

- ~ **školví** министрство на образованието;
- ~ **dopravy a spojů** министрство на транспорта и съобщенията;
- ~ **spravedlnosti** министрство на правосъдието;
- ~ **vnitra** министрство на вътрешните работи;
- ~ **zdravotnictví** министрство на здравеопазването;
- ~ **zahraničí** министрство на външните работи

ministr *м.* министрстър:

- náměstek** ~а заместник-министр;
- rada** ~ů министрски съвет

moc *ж.* власт:

- státní** ~ държавна власт;
- zákonodárná** ~ законодателна власт;
- výkonná** ~ изпълнителна власт;
- politická** ~ политическа власт;
- z ~i úřední** по силата на служебното положение;
- plná** ~ пълномощно;
- rozsudek je v právní ~i** присъдата е в сила

mocenský *прил.* който се отнася към власт, сила:

- ~é **orgány** органи на властта

monarchie *ж.* монархия:

- konstituční** ~ конституционна монархия

obecní *прил.* общински:

- ~ **pozemky** общински терени;
- ~ **úřad** кметство;
- ~ **rada** общински съвет

parlament *м.* парламент

parlamentní *прил.* парламентарен:

- ~ **system** парламентарна система;
- ~ **budova** сграда на парламент;
- ~ **zpravodaj** парламентарен репортер

policie *ж.* полиция:

Policie České republiky Полиция на Чешката република;

dopravní ~ пътна полиция;

být odveden na ~i бѹда отведен в полицейски участък

premiér *м.* премиер, министър-председател

prezident *м.* президент:

volba ~a президентски избори

senát *м.* сенат:

Senát Parlamentu ČR Сенат(ът) (*горната камара на Чешкия парламент*);

soudní ~ съдийски състав

soud *м.* съд:

Nejvyšší ~ върховен съд;

krajský ~ областен съд;

ústavní ~ конституционен съд

soudce *м.* съдия

soudní *прил.* съдебен:

- ~ **system** съдебна система;
- ~ **síň** съдебна зала;
- ~ **znalec** съдебен експерт

stát *м.* държава:

demokratický ~ демократична държава;

spolkový ~ федеративна държава;

hlava ~u държавен глава;

Spojené ~y americké Съединени американски щати

státní *прил.* държавен; който се отнася към държава:

~ **hymna** държавен химн;

~ **znak** държавен герб;

~ **vlajka** държавно знаме;

~ **svátek** национален празник;

~ **návštěva** посещение на високо равнище; официално държавно посещение;

~ **území** държавна територия; територия на държава;

~ **cena** държавна награда;

~ **zkouška** държавен изпит;

~ **občanství** гражданство;

~ **příslušnost** поданство, гражданство;

~ **bezpečnost** държавна сигурност;

~ **zástupce** прокурор;

~ **zastupitelství** прокуратура;

~ **rozpočet** държавен бюджет;

~ **dluh** държавен дълг;

~ **podnik** държавно предприятие

státník *м.* държавник

státnost *ж.* държавност, държавничество

úředník *м.* чиновник, служител

úřednice *ж.* чиновничка, служителка

ústava *ж.* конституция

ústavní конституционен:

- ~ **práva** конституционни права;
- ~ **slib** клетва пред конституцията;
- ~ **soud** конституционен съд

vláda ж. правителство:

- předseda** ~у министър-председател, премиер;
- úřednická** ~ служебно правителство

vlajka ж. знаме, флаг:

- státní** ~ национален флаг

zákoník м. кодекс, законник:

- občanský** ~ граждански процесуален кодекс;
- obchodní** ~ търговски закон;
- trestní** ~ наказателен кодекс;
- ~ **práce** кодекс на труда

zákonně нар. законно, легално:

- postupovat** ~ действам легално, съгласно закона

zákonodárce м. законодател

zákonodárství ср. законодателство

14.2. Občané

Граждани

cizinec м. чужденец

dodržovat, -uji несв. спазвам:

- ~ **zákony** спазвам законите

domorodec м. местен жител, кореняк

krajan м. съотечественник, сънародник

menšina ж. малцинство:

etnická/národnostní ~ етническо/народностно
малцинство

občan м. гражданин;

жител:

čestný ~ почетен гражданин

občanský прил. граждански:

~ **průkaz** лична карта;

~ **společnost** гражданско общество;

~ **válka** гражданска война

občanství ср. гражданство, поданство:

čestné ~ почетно гражданство;

státní ~ поданство, гражданство;

udělit státní ~ дам поданство;

osvědčení o státním ~ свидетелство за гражданство

obživa ж. препитание

rodák м. земляк, съотечественник

spoluobčan м. съгражданин

tuzemec м. местен жител

14.3. Společnost

Общество

civilizace ж. цивилизация

družstvo ср. кооперация

ghetto ср. гето

hnutí ср. движение:

skautské ~ скаутско движение

kolektiv м. коллектив:

pracovní ~ трудов коллектив

kolektivní прил. коллективен:

~ **vlastnictví** коллективна собственост

lid м. народ

nadace ж. фондация

národ м. народ, нация

organizace ж. организация:

nezisková ~ организация с идеална цел;

profesní ~ професионална организация

sdružení ср. сдружение:

občanské ~ гражданско сдружение

skupina ж. група:

zájmová ~ група по интереси

sociální прил. социален:

~ **politika** социална политика

společnost ж. общество:

občanská ~ гражданско общество

veřejnost ж. общественост:

široká ~ широка общественост

veřejný прил. публичен, явен, открит:

~ **projev** публична реч;

~ **é mínění** общественостно мнение

zástup м. тълпа, множество:

~/~y **demonstrantů** тълпа/тълпи (от) демонстранти

zástupce м. представител

14.4. Politika, politické strany, volby

Политика, политически партии, избори

hlas м. глас:

ščitání ~ů преброяване на гласовете

hlasovat, -uji несл. гласувам:

~ **přímo** гласувам пряко

kampaň ж. кампания:

předvolební ~ предизборна кампания

kandidát м. кандидат

kolo *ср.* тур:

druhé ~ voleb втори тур на изборите

komise *ж.* комисия:

volební ~ избирателна комисия

menšina *ж.* малцинство:

parlamentní ~ парламентарно малцинство

mandát *м.* мандат:

poslanecký ~ мандат на депутат

politický *прил.* политически

politik *м.* политик

politika *ж.* политика

právo *ср.* право:

volební ~ избирателно право

referendum *ср.* референдум

system *м.* система:

volební ~ избирателна система;

účast *ж.* участие:

volební ~ участие в изборите

urna *ж.* урна:

volební, hlasovací ~ избирателна урна

většina *ж.* мнозинство:

parlamentní ~ парламентарно мнозинство

volby *само мн.* избори:

přímé ~ преки избори;

~ **prezidenta** избори за президент;

komunální, obecní ~ общински избори;

primární ~ първични, предварителни избори

volební *прил.* избирателен:

~ **místnost** избирателна секция;

~ **obvod** избирателен район;

~ **komise** избирателна комисия;

~ **lístek** избирателна бюлетина;

~ **listina** избирателен списък

volič *м.* избирател, гласодавател

15. Ekonomika

ИКОНОМИКА

15.1. Obecné pojmy

ОБЩИ ПОНЯТИЯ

akce ж. акция

banka ж. банка:

centrální ~ централна, народна банка;

obchodní/komerční ~ търговска банка

banking м. банкиране:

internet ~ интернет банкиране

bankomat м. банкомат:

vybírat peníze z ~u тегля пари от банкомат

bankovka ж. банкота

bankovní прил. банков:

~ **karta** банкова карта;

~ **účet/konto** банкова сметка;

~ **loupež** банков обир

broker м. брокер

burza ж. бурса:

akciová ~/ ~ cenních papírů фондова бурса

cena ж. цена:

tržní ~ пазарна цена

dluh м. дълг:

státní ~ държавен дълг

dlužník м. длъжник

dluhopis м. облигация

ekonom м. икономист

ekonomický прил. икономически:

~ **krize** икономическа криза,

~ **é reformy** икономически реформи

ekonomika ж. икономика:

tržní ~ пазарна икономика

firma ж. фирма

hodnota ж. стойност

hospodářský прил. стопански, икономически:

~ **rozvoj** стопанско развитие

hospodářství ср. стопанство:

tržní ~ пазарно стопанство

hypotéka ж. ипотека

kapitál м. капитал:

finanční ~ финансов капитал

konkurence ж. конкуренция

konkurenční прил. конкурентен:
~ **prostředí** конкурентна среда

konto ср. сметка

majetek м. имущество

makléř м. брокер:
realitní ~ брокер недвижими имоти

měna ж. валута:
cizí ~ чужда валута;
národní ~ национална валута

měnový прил. валутен

mince ж. монета

nabídka ж. оферта;
предлагане

obchod м. търговия:
devízový ~ валутна търговия

platba ж. плащане

peníze м. мн. пари

podnik м. предприятие

poptávka ж. търсене

pracovní прил. работен:
~ **síla** работна сила

produkt *м.* продукт:

hrubý domácí ~ (HDP) брутeн вѣтрeшeн продукт
(БВП)

průmysl *м.* промишленост

převod *м.* прeвод:

bankovní ~ бaнков прeвод

půjčka *ж.* зaем

rozpočet *м.* бюджет

rozvoj *м.* развитие:

ekonomický ~ икономическо развитие

sazba *ж.* тарифа:

úroková ~ лихвен процент

služba *ж.* услуга

směnka *ж.* полица

splátka *ж.* вноска

spoření *ср.* спестяване

spořit,-ím *несв.* спестявам

spořitelna *ж.* спестовна каса

spotřeba *ж.* потребление

trh *м.* пазар:

devizový ~ валутен пазар;

kapitálový ~ капиталов пазар;

světový ~ световен пазар;

volný ~ свободен пазар

účet *м.* сметка:

běžný ~ текуща сметка

úrok *м.* лихва

úvěr *м.* кредит:

hypoteční ~ ипотечен кредит;

spotřebitelský ~ потребителски кредит

věřitel *м.* кредитор

vklad *м.* влог:

terminovaný ~ срочен влог

vlastnictví *ср.* собственост

výroba *ж.* производство

výrobce *м.* производител

výrobek *м.* изделие, продукт

vyrobit, -ím *св.* произведа

zdroj *м.* ресурс:

přírodní ~е природни ресурси

zbohatnout, -nu *св.* забогатея

zisk *м.* печалба

15.2. Firma

Фирма

audit *м.* одит

auditor *м.* одитор

bankrot/krach *м.* банкрот, крах

družstvo *ср.* кооперация

dodací *прил.* доставен:
~ lhůta срок за доставка

dodavatel *м.* доставчик

dodávka *ж.* доставка

dovoz *м.* внос

faktura *ж.* фактура

jmění *ср.* капитал:
základní ~ основен капитал

majitel *м.* собственик

maloobchod *м.* търговия на дребно

náklady *м. мн.* разходи

objednávka ж. поръчка

oběh м. оборот

platba ж. плащане

platit,-ím несл. плащам

podnik м. предприятие

podnikatel м. предприемач, бизнесмен

podnikatelský прил. предприемачески

poradenství ср. консултантска дейност

představenstvo ср. управителен съвет

příjem м. доход:

čistý ~ чист доход

rada ж. съвет:

dozorčí ~ надзорен съвет

řetězec м. верига:

obchodní ~ търговска верига

sídlo ср. седалище

společnost ж. дружество, фирма:

akciová ~ (a.s.) акционерно дружество (АД);

dceřiná ~ дъщерно дружество;

~ **s ručením omezeným (s.r.o)** дружество

с ограничена отговорност (ООД);

soukromá ~ частна фирма

spolumajitel *м.* съсобственик

stanovy *ж. мн.* устав

tržby *ж. мн.* приходи от продажба

účetnictví *ср.* счетоводство

účetní *м. и ж.* счетоводител(ка)

velkoobchod *м.* търговия на едро

vývoz *м.* износ

založit,-ím *св.* основа:

~ **společnost** основа дружество

zápis *м.* вписване:

~ **do obchodního rejstříku** вписване в търговския регистър

zprostředkování *ср.* посредничество

zisk *м.* печалба:

čistý ~ чиста печалба

živnost *ж.* частен дребен бизнес, предприемаческа дейност

živnostník *м.* предприемач; едноличен търговец

16. Víra a náboženství

Вѣра и религия

anděl *м.* ангел

apoštol *м.* апостол

ateista *м.* атеист

ateistický *прил.* атеистичен

Bible *ж.* Библия

biblický *прил.* библиески

bohoslužba *ж.* богослужение, литургия

božstvo *ср.* божество, бог

církev *ж.* църква

církevní *прил.* църковен:

~ **svátek** църковен празник

ctnost *ж.* добродетел

evangelium *ср.* евангелие

hřešit,-ím *несв.* греша, съгрешавам, извършвам грях

hřích *м.* грях

hříšný прил. грешен

islám м. ислям

jeptiška ж. монахиня

katolik м. католик

kázat, kážu неск. проповядвам

kostel м. църква (сграда)

Kristus м. Христос:

Ježíš ~ Исус Христос

křesťan м. християнин

křesťanství ср. християнство

kříž м. кръст

křížový прил. кръстов, кръстен; кръстоносен:

~**á cesta** трънлив път, ходене по мъките

Matka Boží/Panna Marie ж. Богородица/Дева Мария

mesiáš м. месия

mnich м. монах

modlit se,-ím se неск. моля се

modlitba ж. молитва

muslim м. мюсюлманин

mučedník *м.* мъченик

mše *ж.* служба (църковна)

náboženský *прил.* религиозен

náboženství *ср.* религия

odpustit, -ím *св.* простя, опростя:
~ **hříchy** опрощавам греховете

odpuštění *ср.* прошка, опрощение

odříkání *ср.* отричане, лишене

papež *м.* папа

patriarcha *м.* патриарх

peklo *ср.* ад, пъкъл

písmo *ср.* писание:
~ **svaté** светото писание

poňan *м.* езичник

poňanský *прил.* езически

pokání *ср.* покаяние

posvátný *прил.* свещен:
~ **á kniha** свещена книга,
~ **é místo** свещено място

požehnání *ср.* благословия

požehnat,-ám св. благословя

pravoslaví ср. православие

pravoslavný прил. православен

protestant м. протестант

pouť ж. поклонение:

~ **do svatých míst** поклонение до светите места

poutník м. поклонник

stoupenec м. привърженик, последовател

svatokrádež ж. светотатство

svatozář ж. ореол

svatý прил. свят, свещен:

Duch ~ Светият Дух,

~**á Trojice** Светата Троица

svatyně ж. светилице, светиня

syn м. син:

~ **Boží** Синът Божи

ukřižování ср. разпъване на кръст

ukřižovat,-uji св. разпъвам/разпъна на кръст

utrpení ср. страдание

věřící прил. въръац

věřit,-ím *несв.* вярвам

věštit,-ím *несв.* гадая, предсказвам

víra *ж.* вяра

vykoupení *ср.* изкупление

vyznání *ср.* вероизповедание

zákon *м.* завет:

Starý/Nový ~ Старият (Вехтият)/Новият завет

zázrak *м.* чудо

17. Země

Земята

17.1. Kontinenty

Континенти

kontinent *м.* континент

Afrika *ж.* африка

Amerika *ж.* Америка:

Severní ~ Северна Америка;

Jižní ~ южна Америка

Antarktida *ж.* Антарктида

Asie *ж.* азия

Austrálie *ж.* Австралия

Evropa *ж.* Европа

17.2. Pevnina

Суша

hora ж. планински връх, планина:
úpatí ~у подножие на планина

nížina ж. низина

ostrov м. остров:
neobydlený ~ необитаем остров;
tichomořské ~у тихоокеански острови

pevnina ж. суша, земя; континент

plošina ж. равнина:
horská ~ планинска равнина;
náhorní ~ висока равнина, плато

pohoří ср. планинска верига

poloostrov м. полуостров

poušť ж. пустиня:
kamenitá, písečná ~ каменна, пясчна пустиня

půda ж. почва, земя, пръст:
obdělávat ~у обработвам почва, земя;
orná ~ орна почва

rovina ж. равнина:
náhorní ~ плато

skála ж. скала

souostroví *ср.* архипелаг

souše *ж.* суша:

cestovat po moři i po ~i пътувам по море и суша

step *ж.* степ

útes *м.* скала, чукар, канара; подводна скала, риф:

korálový ~ коралов риф

vnitrozemí *ср.* вътрешност (на страна, на остров,
на континент)

vysočina *ж.* възвишение, невисока планина

země *ж.* земя, почва:

úrodná ~ плодородна земя, почва

zemský *прил.* земен:

~á kůra земна кора;

~ povrch земна повърхност, повърхност на Земята

17.3. Řeky, moře, oceány

Реки, морета, океани

břeh *м.* бряг

bystřina *ж.* планински поток

hladina *ж.* водна повърхност

koryto *ср.* корито:

~ řeky корито на река

moře *ср.* море:

plavba na ~i плаване по море;

širé ~ открито море;

výška nad ~em надморска височина

mořský *прил.* морски:

~á nemoc морска болест;

~é dno морско дъно

mys *м.* нос:

~ Dobré naděje нос Добра надежда

oceán *м.* океан:

Atlantský ~ Атлантически океан;

Indický ~ Индийски океан;

Tichý ~ Тихи океан;

Severní ledový ~ Северен ледовит океан

oceánský *прил.* океански:

~ proud океанско течение

odliv *м.* отлив

pláž *ж.* плаж:

mořská ~ морски плаж

pobřeží *ср.* крайбрежие

potok *м.* поток:

horský ~ планински поток

povodí *ср.* речен басейн

pobřeží *ср.* крайбрежие, бряг

pramen *м.* извор

průliv *м.* пролив, проток;

Gibraltarský ~ Гибралтар; Гибралтарски пролив

průplav *м.* (плавателен) канал;

Suezský ~ Суецки канал

příliv *м.* прилив

přímoří *ср.* морско крайбрежие, крайбрежна местност

rybník *м.* изкуствено езеро, рибарник

řeka *ж.* река:

ústí ~у устие на река

tok *м.* течение:

~ **řeky** течение на реката

ústí *ср.* устие:

~ **řeky** устие на река;

deltovité ~ делтовидно устие; делта

vlna *ж.* вълна:

mořské ~у морски вълни

vodopád *м.* водопад

záliv *м.* залив

18. Rostliny

Растения

18.1. Obecné pojmy

ОБЩИ ПОНЯТИЯ

bylina ж. тревисто растение, трева:

~у билки;

sbírat léčivé ~у събирам лековити, лечебни билки

dřevina ж. дървесно растение

flóra ж. флора, растителност:

horská ~ планинска флора

jehličnatý прил. иглолистен:

~ **strom** иглолистно дърво

keř м. храст:

bezový ~ бъзов храст

keřovitý прил. храстовиден, приличащ на храст

klíček м. кълн:

~у **brambor** картофени кълнове

kmen м. ствол, дънер

kořen *м.* корен:

~ **petržele** корен на магданоз, от магданоз

křoví *ср.* храсталак, гъсталак, шубрак

křovina *ж.* храст, шубрак:

~у храсталак, гъсталак, шубраци

křovitý *прил.* храстовиден, приличащ на храст

kvést, kvetu цъфтя:

tulipány, ovocné stromy už kvetou лалетата,
овощните дръвчета вече цъфтят

květ *м.* 1. цвят:

vonné ~у růží благоуханни цветове на розите;

čaj z lipového ~u чай от липов цвят; липов чай

2. цвете:

kytice z polních ~ů китка/ букет (от) полски цветя

květina *ж.* цвете:

pěstovat ~у отглеждам цветя;

pokožová ~ стайно цвете;

skleníkové ~у оранжерийни цветя;

zahradní ~у градински цветя;

umělé ~у изкуствени цветя

kytice *ж.* букет;

китка:

svatební ~ булчински букет

kytka *ж.* 1. букет, китка

2. цвете:

trhat ~у na zahradě бера цветя в градина

les *м.* гора, лес:

listnatý ~ широколистна гора;

jehličnatý ~ иглолистна гора

lesnatý *прил.* горист, залесен, леснат:

~ **á krajina** гориста местност

lesní *прил.* горски:

~ **hospodářství** горско стопанство;

~ **plodiny** (диви) горски плодове;

~ **půda** (неплодородна) горска почва

listnatý *прил.* широколистен:

~ **strom** широколистно дърво

louka *ж.* ливада

luční *прил.* ливаден; който се отнася до ливада:

~ **kvítí** полски цветя;

~ **hospodářství** разработване на ливади

luštěnina *ж. обикн. мн.* **luštěniny** шушулкови, бобови растения

mýtina *ж.* сечище, поляна:

malá ~ **uprostřed lesa** малка поляна сред гора

obilnina *ж.* зърнена, житна култура

ovoce *ср.* плодове:

česat ~ бера плодове;

zralé, nezralé, čerstvé, kandované ~ зрели, зелени,
пресни, кандирани (захаросани) плодове;

jadernaté ~ плодове със семки;

peckovité ~ костилкови плодове;

bobulovité ~ кръглозърнести плодове;

skořápkové ~ черупчести плодове

paseka *ж.* сечище; част от гора, поляна, където са изсечени
дървета:

slunná ~ слънчева поляна

pěstovat, -uji отглеждам, развъждам:

~ **zeleninu** отглеждам зеленчуци

plevel *м.* плевел

plod *м.* плод:

ovocné ~у овощия, плодове;

lesní ~у диви плодове

plodina *ж., обикн. мн.* **plodiny** култури, плодове:

hospodářské ~у стопански култури;

zemědělské ~у земеделски култури;

sběr lesních ~н събиране на диви, горски плодове;

krmné ~у фуражни култури

porost *м.* растителност

prales *м.* девствена гора:

tropický ~ тропическа девствена гора, джунгла

pryskyřice *ж.* смола

rašelina ж. торф

rašeliniště ср. торфище

rostlina ж. растение:

cibulové ~у луковични растения;

exotické ~у екзотични растения;

léčivé ~у лечебни, лекарствени растения;

okrasné ~у декоративни растения;

olejnaté ~у маслодайни култури

rostlinný прил. растенелен:

~ **druh** растенелен вид;

~ **produkt** растенелен продукт

rostlinstvo ср. растенелност

sad м. овоцна градина:

třešňový ~ черешова градина

sázet, -ím не^{св.} садя, разсаждам, засаждам

semeno ср. семе:

~ **vzklíčilo, vzešlo** семето покълна, поникна;

pěstovat květiny ze ~е отглеждам цветя от семена,
от семе;

olejnatá ~а маслодайни семена

stéblo ср. стъбло, стрък:

obilné ~ житно стъбло;

~ **slámy** сламка

stonek м. стъбло, стъбълце

strom м. дърво:

listnaté, jehličnaté ~у широколистни, иглолистни дървета;

ovocné ~у овощни дървета, овошки;

okrasné ~у декоративни дървета;

koruna ~у корона на дърво

šiška ж. шишарка

tajga ж. тайга

tráva ж. трева:

sekat, sušit ~у кося, суша трева

trávnatý прил. тревист, тревен, затревен

trávník м. тревна площ, морава, ливада, тревна поляна

trvalka ж. многогодишно растение

vegetace ж. 1. флора;

растителност, вегетация:

tropická, alpská, lesní ~ тропическа, алпийска, горска
растителност, флора

2. вегетация, растеж, вегетационен период:

v době ~ в периода на растеж, на вегетация; през
вегетационния период;

sněženka má krátkou ~и кокичето има кратка
вегетация, кратък вегетационен период

vegetační прил. вегетационен, растителен:

~ **období** вегетационен период;

~ **pásmo** растителен пояс

větev ж. клон:

suchá ~ сух клон

výhonek м. издънка, филиз:

~ **stromku** издънка, филиз на дръвче

zahrada ж. градина:

květinová ~ цветна градина;

zelinářska ~ зеленчукова градина;

ovocná ~ овоцна градина;

botanická ~ ботаническа градина

zahradní прил. градински, парков:

~ **rostliny** градински растения;

~ **architektura** градинска, паркова архитектура

zakořenit (se), -ím (se) св. вкореня се; пусна корен; хвана се:

sazenice (se) dobře ~ily растенията добре се вкорениха

zalesněný прил. залесен, горист:

~ **é oblasti** залесени, гористи области

zalesnit, -ím св. залеся; засадя с гора

zatravnit, -ím св. затревя, засея с трева:

~ **park** затревя, засея с трева парк

zeleň ж. зеленина:

~ **listová** хлорофил

zelenina ж. зеленчук:

čerstvá ~ пресен зеленчук;

nakládáná ~ туршия, консервирани зеленчуци;

kořenová ~ кореноплодни зеленчуци;

raná ~ ранни зеленчуци;

pěstovat ~u отглеждам зеленчуци;

obchod se ~ou магазин за зеленчуци

18.2. Stromy

Дървета

18.2.1. Jehličnaté stromy

Иглолистни дървета

borovice (Pinus) ж. бор

jedle (Pinus Abies) ж. ела:

stříbrná ~ сребърна ела

modřín (Larix) м. лиственница

smrk (Picea) м. смърч

sosna (Pinus silvestris) ж. бял бор

18.2.1. Listnaté stromy

Широколистни дървета

akát (Robinia) м. акация;

~ **bílý** (Robinia pseudoacacia) бяла акация

bříza (Betula) ж. бреза

buk (Fagus) м. бук

dub (Quercus) м. дъб

habr (Carpinus) м. габър

kaštan (Aesculus) м. кестен:

~ **jedlý** кестен (ядлив)

lípa (Tilia) ж. липа

topol (Populus) м. топола

vrba (Salix) ж. върба

18.2.2. Ovocné stromy

Овощни дървета, овошки

broskvoň (Prunus persica) ж. праскова

hrušeň (Pirus) ж. круша; крушово дърво:

planá ~ дива круша

jabloň (Malus) ж. ябълково дърво, ябълка:

planá ~ дива ябълка

meruňka (Prunus armeniaca) ж. кайсия

švestka (Prunus domestica) ж. слива

třešeň (Cerasus) ж. череша, черешово дърво

18.3. Keře

Храсти

bez (Sambucus) м. бѣз:

~ **černý** чѣрен бѣз

borůvčí ср. боровинков храсталак

maliní ср. малинак, малинаж; малинови храсти

ostružiní ср. къпинак

šeřík (Syringa) м. бот. люляк

18.4. Květiny

Цветя

hyacint (Hyacinthus L.) м. зюмбюл

karafiát (Dianthus) м. карамфил

konvalinka (Convallaria) ж. момина сълза

kopretina (Chrysanthemum leucanthemum) ж. маргаритка

kosatec (Iris) м. перуника

lilie (Lilium) ж. лилия, крем:

vodní ~ водна лилия, водна роза

maceška (Viola) ж. теменуга, теменужка

měsíček (Calendula officinalis) м. невен

muškát (Pelargonium) м. мушкато

narcis (Narcissus) м. нарцис

orchidea (Cattleya, Cypripedium, Vanda) ж. орхидея

rampeliška (Taraxacum) ж. глухарче, радика

pelargónie (Pelargonium) ж. пеларгония, мушкато

pivoňka (Paeonia) ж. божур

růže (Rosa) ж. роза:

~ šípková шипка

sněženka (Galanthus) ж. кокиче

tulipán (Tulipa) м. лале

18.5. Léčivé rostliny

Лечебни растения

bazalka ж. босилек (Ocimum basilicum)

heřmánek (Matricaria) м. лайка, лайкучка

hloh (Crataegus) м. глог

jitrocel (Plantago) м. живовляк

levandule (Lavandula angustifolia Mill.) ж. лавандула

máta (Mentha) ж. мента

mateřidouška (Thymus serpyllum L.) ж. мацерка

meduňka (Melissa officinalis) ж. маточина

řebříček (Achilea mille folium) м. бял равнец

sedmikráska (Bellis) ж. паричка (градинска и полска)

šalvěj (Salvia) ж. градински чай, салвия

19. Živočichové

ЖИВОТНИ

19.1. Obecné pojmy

Общи понятия

bezobratlý *м. прил.* безгръбначно животно

hmyz *м.* насекомо

ryba *ж.* риба

obratlovec *м.* гръбначно животно

plaz *м.* влечуго

savec *м.* бозайник

obojživelník *м.* земноводно

dravec *м.* хищник

19.2. Bezobratlí

Безгръбначни

bezobratlý *м. прил.* безгръбначен

červ (*Vermes*) м. червей

členovec обикн. мн. **členovci** (*Arthropoda*) м. членестоноги

hmyz (*Insecta*) м. насекоми

slimák (*Limax*) м. гол охлюв

stonožka (*Chilopoda*) ж. стоножка

žížala (*Lumbricus terrestris*) ж. дъждовен, земен червей

19.3. Hmyz

Насекоми

blecha (*Aphaniptera*) ж. бълха

brouk м. бръмбар, буболечка

cvrček (*Gryllus campestris*) м. щурец

housenka ж. гъсеница

kobylka (*Platycleis, Tettidonia*) ж. скакалец

komár (*Culex, Aedes*) м. комар:

bodnutí ~a ухапване от комар

motýl (*Lepidoptera*) м. пеперуда

mravenec (*Formica, Lasius*) м. мравка

sršeň (*Vespa*) м. и ж. стършел

šváb (*Blatta*) м. хлебарка

štěnice (*Heteroptera*) ж. дървеница

včela (*Apis*) ж. пчела:

~ **medonosná** медоносна пчела (*Apis mellifica*)

vosa (*Vespa*) ж. оса

19.4. Obratlovci

Гръбначни

mlok (*Salamandra maculosa*) м. саламандър

obojživelník м. земноводно

obratlovec (*Vertebrata*) м. гръбначно (животно);
обикн. мн. **obratlovci** гръбначни

ropucha (*Bufo*) ж. крастава жаба

žába (*Rana ridibunda*) ж. жаба

19.5. Ryby

Риби

candát (*Lucioperca*) м. бяла риба

cejn (*Abramis*) м. платика

kapr (*Cyprinus*) м. шаран

losos (*Salmo*) м. съомга

makrela (*Scomber*) ж. скумрия

okoun (*Perca*) м. костур

pstruh (*Trutta*) м. пъстърва

ryba ж. риба:

jít na ~у отивам за риба;

chov ~ рибовъдство

sladkovodní прил. сладководен:

~ **ryby** сладководни риби

tuňák (*Thunnus*) м. риба тон

žralok (*Hexanchus, Lamna*) м. акула

19.6. Plazi

Влечуги

had м. змия

hroznýš (*Boa, Constrictor*) м. боа

chameleón (*Chamaeleo*) м. хамелеон

ještěrka (*Lacerta*) ж. гущер

kobra (*Naja*) ж. кобра:

~ **indická** индийска кобра

krajta (*Python*) ж. питон

krokodýl (*Crocodylus*) м. крокодил

plaz м. влечуго

užovka (*Natrix, Coronella*) ж. смок

zmije (*Vipera berus*) ж. пепелянка, усойница

želva (*Testudo*) ж. костенурка

19.7. Ptáci

Птици

bažant (*Phasianus, Gennaeus*) м. фазан

čáp (*Ciconia*) м. щъркел

datel (*Dryocopus*) м. кълвач

dravec м. хищник;

хищно животно, хищен звяр

dravý прил. хищен:

~ **pták** хищна птица

havran (*Corvus frugilegus*) м. врана

hejno *ср.* ято:

ptačí ~ ято птици

holub (*Columba*) *м.* гльб

holubice *ж.* гльбица

jestřáb (*Astur gentilis*) *м.* ястреб

kolibřík (*Trochilus*) *м.* колибри

krkavec (*Corvus corax*) *м.* гарван

kukačka (*Cuculus*) *ж.* кукувица

labuť (*Cygnus*) *ж.* лебед

orel (*Aquila*) *м.* орел

papoušek *м.* папагал

páv (*Pavo*) *м.* паун

pštros (*Struthio*) *м.* щраус

ptactvo *ср.* събир. птици; пернати:

stěhovavé ~ прелетни птици

pták *м.* птица

racek (*Larus*) *м.* чайка

sojka (*Garrulus*) *ж.* сойка

sova *ж.* (*Strix*) сова

sup (*Aegyptius, Gyps*) м. лешояд

sýkora (*Parus*) ж. синигер

tučňák (*Sphenisciformes*) м. пингвин

vrabec (*Passer*) м. врабче

vrána (*Corvus corone*) ж. врана

19.8. Savci

Бозайници

buvol (*Syncerus*) м. бивол

delfín (*Delphinus*) м. делфин

gorila (*Gorilla*) ж. горила

hroch (*Hippopotamus*) м. хипопотам

ježek (*Erinaceus*) м. таралеж

klokan (*Macropus*) м. кенгуру

krtek (*Talpa*) м. къртица

krysa (*Rattus*) ж. плъх

křeček (*Cricetus*) м. хамстер

lev (*Pantera leo*) м. лъв

liška (*Vulpes, Alopex*) ж. лисица

medvěd (*Ursus, Thalarotos*) м. мечка:

~ **hnědý** кафява мечка;

lední ~ бяла мечка

morče (*Calvia*) ср. морско свинче

myš (*Mus*) ж. мишка

netopýr (*Vespertilio, Plecotus*) м. прилеп

opice (*Antropoidea*) ж. маймуна

potkan (*Rattus norvegicus*) м. плъх

savec (*Mammalia*) м. бозайник, млекопитаещо

slon (*Elephas, Loxodonta*) м. слон

tuleň (*Phoca*) м. тюлен

tygr (*Pantera tigris*) м. тигър

velbloud (*Camelus*) м. камила

velryba (*Balaena*) ж. кит

veverka (*Sciurus*) ж. катерица

vlk (*Canis lupus*) м. вълк

zajíc (*Lepus*) м. заек

zebra (*Equus*) ж. зебра

žirafa (*Giraffa camelopardalis*) ж. жираф(а)

19.9. Domáci zvířata. Drůbež

Домашни животни и птици

dobytek м. добутък:

chov ~**ka** скотовџдство, животновџдство

drůbež ж. домашни птици

husa (*Anser, Cygnopsis*) ж. гџска

kachna (*Anas*) ж. патица

kočka (*Felis*) ж. котка

kohout м. петел

koza (*Capra*) ж. коза

králík (*Oryctolagus*) м. зак (питомен)

kráva (*Bos vacca*) ж. крава

kůň (*Equus*) м. кон

mazlíček м. любимец:

domáci ~ домашен любимец

ovce (*Ovis*) ж. овца:

stádo ~**í** стадо овце

pes (*Canis*) м. куче

prase (*Sus, Phacochoerus*) *ср.* прасе; свиня

slepice *ж.* кокошка:

chovat ~ отглеждам кокошки

zvíře *ср.* животно:

domáci ~ домашно животно

20. Životní prostředí. Ekologie

Околна среда. Екология

20.1. Obecné pojmy

Общи понятия

adaptace ж. адаптация, приспособяване

aktivista м. активист

biologický прил. биологически, биологичен

ekologický прил. екологичен:
~ **faktor** екологичен фактор

ekologie ж. екология

ekosystém м. екосистема

elektrárna ж. електроцентра̀ла:

atomová ~ атомна електроцентра̀ла;

tepelná ~ топлоэлектроцентра̀ла;

vodní ~ хидроэлектроцентра̀ла

energie ж. енергия:

tepelná, vodní, elektrická, atomová, jaderná ~ топлинна, водна, електрическа, атомна, ядрена енергия;

zdroj ~ източник на енергия, енергичен източник

globální прил. глобален

klima ср. климат:

kontinentální, vnitrozemské ~ континентален климат;

přímořské ~ морски климат

klimatický прил. климатичен:

~**é pásmo** климатичен пояс, климатична зона

ničit, -ím несв. унищожавам, повреждам

organismus м. организизъм

oteplení ср. затопляне:

globální ~ глобално затопляне

ovzduší ср. въздух, атмосфера:

vlhké, teplé ~ влажен, топъл въздух;

nezdравé ~ нездравословен въздух

ozon м. озон

ozónový прил. озонов:

~**á díra** озонова дупка

papír м. хартия:

recyklovaný ~ рециклирана хартия

plast *м.* пластмаса

potravní *прил.* хранителен, който се отнася до хранителни
продукти:

~ řetězec хранителна верига

prostředí *ср.* среда:

životní ~ околна среда

přelidněn *ср.* пренаселеност, пренаселване

regulace *ж.* регулация, регулиране:

~ vodních toků регулиране на водния поток

skleník *м.* парник

skleníkový *прил.* парников:

~ efekt парников ефект

spotřeba *ж.* разход, потребление; консумация,
изразходване:

~ surovin разход, изразходване на суровини

zdroj *м.* източник:

~ elektrické energie източник на електроенергия;

obnovitelné ~ възобновяеми източници;

zásobování z přírodních, místních ~ů снабдяване
от естествени, местни източници

změna *ж.* промяна, изменение:

~ počasí промяна на времето;

klimatické ~у изменение на климата

20.2. Znečištění Замърсяване

emise *ж.* емисия, излъчване

chemikálie *ж.* химикал

jaderný *прил.* ядрен:

~ **odpad** ядрени отпадъци

kyselý *прил.* кисел:

~ **děšť** киселинен дъжд

odpad *м.* отпадъци:

tříděný ~ разделно събрани отпадъци

průmyslový *прил.* промишлен:

~ **odpad** промишлени отпадъци

recyklace *ср.* рециклиране:

~ **odpadu** рециклиране на отпадъци

ropa *ж.* нефт

ropný *прил.* нефтен:

~ **á skvrna** нефтено петно

skládka *ж.* сметище

smog *м.* смог

spalování *ср.* изгаряне:

~ **odpadů** изгаряне на отпадъци

výpar *м. обикн. мн.* výparu изпарения

zamoření *ср.* заразяване, отравяне, замърсяване:

radioaktivní ~ радиоактивно заразяване

znečistit, -ím *несв.* замърся

znečištění замърсяване:

~ **vody** замърсяване на водата

znečištěný *прил.* замърсен, мръсен, нечист

20.3. Ochrana životního prostředí

Опазване на околната среда

ochranář *м.* защитник, природозащитник

ochranářství *ср.* природозащитна дейност

chráněný *прил.* защитен, предпазен, охраняван:

~ **území** защитена територия

ohrožený *прил.* застрашен; който е в опасност:

~ **é druhy** застрашени видове животни

ochrana *ж.* охрана, защита, опазване;

~ **životního prostředí** опазване на околната среда

rezervace *ж.* резерват

21. Vesmír

Вселената

21.1. Obecné pojmy, astronomie

Общи понятия, астрономия

asteroid *м.* астероид

astronomie *ж.* астрономия

astronaut *м.* космонавт, астронавт

astronom *м.* астроном

atmosféra *ж.* атмосфера

atmosférický *прил.* атмосферен:

~ **obal** атмосферна обвивка;

~ **é srážky** валежи;

~ **tlak** атмосферно налягане

atom *м.* атом

částice *ж.* частица, елементарна частица

dalekohled *м.* далекоглед

díra *ж.* дупка;

černá ~ черна дупка

dráha *ж.* орбита:

oběžná ~ орбита;

Mléčná ~ Млечният път

družice *ж.* спътник:

umělá ~ изкуствен спътник

energie *ж.* енергия:

čistá ~ чиста енергия

erupce *ж.* изригване, ерупция:

sluneční ~ слънчево изригване

hmota *ж.* материя:

černá ~ тъмна материя

galaxie *ж.* галактика

gravitace *ж.* гравитация

horizont *м.* хоризонт

hvězdárna *ж.* обсерватория

jádro *ср.* ядро

kosmický *прил.* космически, космичен:

~**á loď** космически кораб;

~ **prach** космичен прах;

~**á raketa** космическа ракета;

~**é těleso** космическо тяло

mlhovina *ж.* мъглявина

let *м.* полет, летене, летеж:

kosmický ~ космически полет;

cvičný ~ учебен полет,

meziplanetární ~ междупланетен полет

lod *ж.* кораб:

kosmická, vesmírná ~ космически кораб

přistání *ср.* кацане

přitažlivost *ж.* гравитация:

zemská ~ земно притегляне

raketa *ж.* ракета:

odpálit ~u do vesmíru изстрелям ракета в космоса;

posádka ~у екипаж на ракета

raketoplán *м.* совалка

slunovrat *м.* слънцестоене:

zimní, letní ~ зимно, лятно слънцестоене

skafandr *м.* скафандър

sonda *ж.* сонда:

vesmírná ~ космическа сонда,

meziplanetární ~ междупланетна сонда

spektrum *ср.* спектър:

sluneční ~ слънчев спектър

stav *м.* състояние:

~ **beztíže** безтегловност

teleskop *м.* телескоп

třesk *м.* взрив:

velký ~ Големият взрив

úplněk *м.* пълнолуние

UFO *съкр.* НЛО (неидентифициран летящ обект)

vesmír *м.* космос, вселена:

let kosmické lodi ~em полет на космически кораб из космоса;

pohyb planet ve ~u движение на планетите в космоса

vesmírný *прил.* космически:

~ **let** космически полет;

~ **á loď** космически кораб;

~ **á stanice** космическа станция;

~ **é války** космически войни;

~ **é zákony** космически закони

zatmění *ср.* затъмнение:

~ **Slunce** слънчево затъмнение

21.2. Vesmírná tělesa

Небесните тела

hvězda *ж.* звезда:

padající ~ падаща звезда;

pozorování hvězd наблюдение на звездите

kometa *ж.* комета;

Halleyová ~ Халеевата комета;

chvost ~у опашка на комета

měsíc *м.* Луна

meteorit *м.* метеорит

planeta *ж.* планета

satelit *м.* спѳтник, сателит

slunce *ср.* слѳнце:

východ, západ ~ изгрев, залез на слѳнцето

souhvězdí *ср.* съзвездие

soustava *ж.* система:

planetární ~ планетарна система,

sluneční ~ слѳнчева система

těleso *ср.* тяло:

nebeské ~ небесно тяло

zeměkoule *ж.* земно кѳлбо

21.3. **Názvy planet**

Имена на планетите

Jupiter *м.* юпитер

Mars *м.* Марс

Merkur *м.* Меркурий

Neptun *м.* Нептун

Pluto *ср.* Плутон

Saturn *м.* Сатурн

Uran *м.* Уран

Venuše *ж.* Венера

Země *ж.* Земя

21.4. Zvěrokruh Зодиак

zvěrokruh *м.* зодиак

Beran *м.* Овен

Bliženec *м.* Близнаци

Býk *м.* Телец

horoskop *м.* хороскоп

Kozoroh *м.* Козирог

Lev *м.* Лъв

Panna *ж.* Дева

Rak *м.* Рак

Ryby Риби

Střelec *м.* Стрелец

Štír *м.* Скорпион

Váhy Везни

Vodnář *м.* Водолей

znamení zvěrokruhu *ср.* зодиакални знаци, зодии

1. Дом

Dŭm

1.1. Къща и апартамент

Dŭm a byt

апартамент *m.* byt:

собствен ~ vlastní byt;

обзаведен ~ zařizeny byt;

едностаен ~ garsonka

асансьор *m.* výtah

вила *ž.* chata, víkendová chata

врата *ž. mn.* dveře:

външна ~/входна ~ domovní dveře;

въртяща се ~ otáčecí dveře;

плъзгаща се ~ posuvné dveře

вход *m.* vchod

гараж *m.* garáž

гарсоньера *ž.* garsonka

дом *m.* dŭm

домакинствам, -аш *nedok.* vést domácnost

домакинство s. domácnost:

водя ~ vést domácnost

домакиня ž. žena v domácnosti

домашен, -шна *adj.* domácí:

~**шни потреби** potřeby pro domácnost;

~**шна помощница, ~шна прислужница** hospodyně,
pomocnice v domácnosti

етаж s. patro, poschodí:

живея на четвъртия ~ bydlet ve čtvrtém patře

живея, -еш *nedok.* bydlet, obývat, žít:

~ **на първия етаж** obývat první patro;

~ **в голяма стая** obývat velký pokoj

жилище s. byt:

двустайно ~ dvoupokojový byt;

търся ново ~ hledat nový byt;

общинско, ведомствено ~ obecní, služební byt

жилищен, -щна *adj.* obytný

изба ž. sklep:

~ **за въглища** sklep na uhlí;

винарска ~ vinařský sklep

изход *m.* východ

капандура ž. vikýř, střešní okno

квартира ž. byt; podnájem

колиба ž. chata, chatrč

къща *ž. dům:*

собственик на ~ majitel domu;

лятна ~ chata

мазе *s. sklep*

мансарда *ž. podkroví:*

наема ~ najmout si podkroví

обитавам, -аш *nedok. obývat*

обитаем, -ема *adj. obyvatelný*

панелен, -лна *adj. panelový:*

~ **блок** panelák

парапет *m. zábradlí*

партер *m. přízemí:*

живея на ~a bydlet v přízemí

перила *s. mn. zábradlí*

покрив *m. střecha*

помещение *s. místnost:*

светло ~ světlá místnost;

жилищно ~ obytná místnost

прозорец *m. okno:*

тавански ~ střešní okno;

остъкля ~ zasklít okno

просторен, -рна *adj. prostorný:*

~ **апартамент** prostorný byt

стълба ž. schodiště:

вита ~ točité schodiště

стълбище s. schodiště:

качвам се, слизам по ~то jít po schodech nahoru, dolů;

централно, парадно ~ hlavní schodiště

стъпало s. schod

таван *m.* půda; strop

тоалетна ž. záchod

хижа ž. chata, turistická chata

щори ž. *mn.* žaluzie

1.2. Антре Предсін

антре s. předsín

етажерка ž. polička

закачалка ž. ramínko; věšák:

~ за **дрехи**, за **шапки** věšák na šaty, na klobouky

звънец *m.* zvonek:

електрически ~ на **врата** elektrický zvonek u dveří;

натисна ~а stisknout tlačítko zvonku;

позвъня на ~а zazvonit na zvonek

изтривалка s. rohožka

коридор *m.* chodba

преддверие s. předsíň

шпионка (*на врата*) ž. kukátko

1.3. Хол

Obývací pokoj

библиотека ž. knihovna

всекидневна ž. obývací pokoj, obývák

гарнитура ž. souprava:

холна ~ sedací souprava

декоративен, -вна *adj.* okrasný:

~вна **керамика** okrasná keramika;

~вни **растения** okrasné rostliny

диван *m.* gauč:

разтегателен ~ rozkládací gauč

завеса ž. záclona; závěs

камина ž. krb:

запаля (огън в) ~та rozdělat oheň v krbu

канапе s. gauč, pohovka

килим *m.* koberec:

персийски ~ perský koberec

кресло *s.* křeslo:

тапицирано ~ čalouněné křeslo;

разтегателно ~ rozkládací křeslo

кушетка *s.* gauč, pohovka

лампа *ž.* lampa:

електрическа ~ elektrická lampa;

настолна ~ stolní lampa;

нощна ~ noční lampa

лампсион *m.* stojací lampa

масичка *ž.* stolek:

подвижна ~ **за сервиране** servírovací stolek

мебел *ž.* nábytek:

мека ~ čalouněný nábytek

мокет *m.* koberec

огнище *s.* krb

отопление *s.* topení:

електрическо, газово ~ elektrické, plynové topení;

централно ~ ústřední topení

перде *s.* záclona;

завěс:

дръпна ~**то** stáhnout, zatáhnout záclonu

под *m.* podlaha:

дъсчен ~ prkenná podlaha

полилей *m.* lustr:

кристален ~ křišťálový lustr

поличка *ž.* polička

радиатор *m.* radiátor:

~ на **парно отопление** radiátor ústředního topení

стаен, -йна *adj.* pokojový

стенен, -нна *adj.* nástěnný:

~ **часовник** nástěnné hodiny

фотьойл *m.* křeslo

хол *m.* obývací pokoj, obýván

щора *ž.* roleta, žaluzie:

сваля, вдигна ~та stáhnout, vytáhnout žaluzii

1.4. **Кухня и трапезария** Kuchyně a jídelna

абсорбатор *m.* digestoř, odsavač pár

бюфет *m.* kredenc

вилица *ž.* vidlička

готвя, **-иш** *nedok.* vařit:

може, **умее**, **знае да** ~ **добре** umí dobře vařit

електроуред *m.* spotřebič:

домакински ~ kuchyňský spotřebič

кана *ž.* konvice:

~ **за мляко** konvice na mléko;

~ **за чай** čajová konvice

килер *m.* špíz

котлон *m.* vařič:

електрически ~ elektrický vařič;

газов ~ plynový vařič

кухненски, **-ска** *adj.* kuchyňský:

~ **робот/миксер/комбайн** kuchyňský robot;

~ **бокс** kuchyňský kout

кухня *ž.* kuchyň

лъжица *ž.* lžíce:

супена ~ polévková lžíce

лъжичка *ž.* lžička:

кафена ~ kávová lžička

маса *ž.* stůl:

~ **за хранене** jídelní stůl;

сложа ~та prostřít, přichystat stůl;

поканя някого на ~та pozvat někoho ke stolu;

сервирам, **зареждам** ~та nosit na stůl

мивка *ž.* dřez

миялна машина ž. myčka

нож *m.* nůž

паницка ž. miska

печка ž. sporák, kamna:

кухненска ~ kuchyňská kamna;

електрическа ~ elektrická kamna

поднос *m.* podnos, ták

покривка (*за маса*) ž. ubrus

чаша ž. sklenice:

порцеланова ~ hrnek

салфетка ž. ubrousek

скара ž. rošt

стол *m.* židle:

кухненски ~ kuchyňská židle

столче *s.* židlička:

детско ~ dětská židlička

табла *m.* podnos, ták

тава ž. pekáč

тенджера ž. hrnec:

~ **под налягане** Papinův, tlakový hrnec

тиган *m.* pánev

фризер *m.* mraznička

фурна (*на кухненска печка*) *ž.* trouba

хладилник *m.* lednička

чайник *m.* konvice

чаша *ž.* hrnek:

~ за кафе hrnek na kávu

черпак *m.* naběračka

чинийка *ž.* miska

чиния *ž.* talíř:

дълбока, плитка ~ hluboký, mělký talíř;

порцеланова ~ porcelánový talíř;

той изяде цяла ~ супа snědl celý talíř polévky

1.5. **Спалня и детска стая** Ložnice a dětský pokoj

възглавница *ž.* polštář

гардероб *m.* skříň, šatní skříň:

вграден ~ vestavená skříň

дрема, -еш *nedok.* dřímat

дюшек *m.* matrace

креват *m.* lůžko, postel

креватче *s.* postýlka:

детско ~ dětská postýlka

легло *m.* lůžko, postel:

оправя ~то ustlat postel

лягам си, -аш си *nedok.* jít spát, jít do postele

матрак *m.* matrace

одеяло *s.* deka

спалня *ž.* ložnice

спя, -иш *nedok.* spát

ставам, -аш *nedok.* vstávat

събудя се, -иш се *dok.* probudit se

чаршаф *m.* prostěradlo:

завия се, покрия се с ~ přikrýt se prostěradlem

шкаф *m.* skříň:

~ **за бельо** skříň na prádlo

юрган *m.* peřina:

завия се с ~ přikrýt se peřinou

1.6. **Баня и тоалетна** Koupelna a záchod

афтършейв *m.* voda po holení

баня ž. koupelna

биде s. bidet

бойлер *m.* bojler:

електрически ~ elektrický bojler

вана ž. vana:

къпя се във ~та koupat se ve vaně

вода ž. voda

душ *m.* sprcha:

взема ~ dát si sprchu

душ-кабина ž. sprchový kout

зъбен, -на *adj.* zubní:

~на хигиена zubní hygiéna

измия се, -еш се *dok.* umýt se

измия си, -еш си *dok.* umýt si:

~ си ръцете, косата, краката umýt si ruce, vlasy, nohy

кранче s. kohoutek:

~ за студена/ топла вода kohoutek na studenou/teplou vodu

кърпа (*за ръце, за лице*) ž. ručník

леген *m.* lavoir

мивка ž. umyvadlo

огледало s. zrcadlo

канал *m.* odtok

паста (за зѣби) *ж.* zubní pasta

перална машина *ж.* pračka:

~ със сушилня pračka se sušičkou

пешкир *ж.* ručník

плочка *ж.* dlaždička:

фаянсова ~ kachlička

пяна *ж.* pěna:

~ за вана pěna do koupele;

~ за бръснене pěna na holení

самобръсначка *ж.* žiletka:

еднократна ~ jednorázová žiletka

сапун *m.* mýdlo:

течен ~ tekuté mýdlo;

тоалетен ~ toaletní mýdlo;

~ за пране mýdlo na praní

тоалетен, -тна *adj.* toaletní:

~тни принадлежности toaletní potřeby;

~тна хартия toaletní papír

тоалетна *ж.* záchod:

мъжка, дамска ~ pánský, dámský záchod;

отивам в ~та jít na záchod

хавлия *ж.* koupací plášť; osuška

халат за баня *m.* koupací plášť

четка за зъби ž. zubní kartáček

шампоан *m.* šampon

1.7. Градина и балкон Zahrada a balkón

балкон *m.* balkon:

жилище, апартамент *с* ~ byt s balkónem

беседка ž. altán

градина ž. zahrada:

къща *с* ~ dům se zahradou

дърво *s.* strom

зид *m.* ohrada

копая, -еш *nedok.* kopat

косачка ž. sekačka

лейка ž. konev

леха ž. záhon:

цветна ~ květinový záhon;

плевя, поливам ~ plít, zalévat záhon

ливада ž. trávník

лопата ž. lopata

морава ž. trávnik

мотика ž. motyka

наторявам, -аш *nedok.* hnojit

ограда ž. plot:

дъсчена ~ lařkový plot;

телена ~ drátěný plot

окопавам, -аш *nedok.* okopávat

оранжерия ž. skleník

отглеждам, -аш *nedok.* pěstovat:

~ **зеленчуци** pěstovat zeleninu

павилион *m.* altán

парапет *m.* zábradlí:

каменен ~ **на стълбище, на мост** kamenné zábradlí
schodiště, mostu

парник *m.* skleník

перила *mn.* zábradlí

плет *m.* ohrada; plot:

жив ~ živý plot

поливам, -аш *nedok.* zalévat:

~ **цветя** zalévat květiny

почва ž. půda

прекопавам, -аш *nedok.* okopávat

пръст ž. půda

развъждам, -аш *nedok.* pěstovat

растение s. rostlina

реколта ž. úroda

садя, -иш *nedok.* sázet

саксия ž. květináč

събирам, -аш (*реколта*) *nedok.* sklízet

тераса ž. terasa

тор m. hnojivo:

естествен ~ přírodní hnojivo;

изкуствен ~ umělé hnojivo;

азотни ~ове dusíkatá hnojiva

торя, -иш *nedok.* hnojit

храст m. keř

цвете s. květ, květina

1.8. Строителни материали, техническо оборудване Stavební materiál, technické vybavení

бетон *m.* beton:

лят ~ litý beton;

железобетон, армиран ~ železobeton, vyztužený beton

боя *ž.* barva

вар *s.* vápno:

гася ~ hasit vápno;

(не)гасена ~ (ne)hašené vápno

гипс *ž.* sádra

гипсокартон *m.* sádrokarton

дърво *s.* dřevo:

дъбово ~ dubové dřevo;

абаносово ~ ebenové dřevo

дъска *ž.* deska

лак *m.* lak

мазилка *ž.* omítka

метал *m.* kov

метален, -лна *adj.* kovový

плоскост ž. deska

плочка ž. dlaždice:

облицовъчна ~ obkládací dlaždice;

вана, облицована с ~и vana obložená dlaždicemi;

тротоар от бетонни ~и chodník dlážděný betonovými dlaždicemi

пясък *m.* písek

стомана ž. ocel:

неръждаема ~ nereznoucí ocel

стъклен, -ена *adj.* skleněný

стъкло *s.* sklo

талашит ž. dřevotříska

тел *m.* drát

тухла ž. cihla

тухлен, -ена *adj.* cihlový:

~на **зидария** cihlové zdivo;

~ **под** cihlová podlaha

хартия ž. papír

хоросан *m.* malta:

тухли, споени с ~ cihly spojované maltou;

бъркам ~ míchat maltu

цимент *m.* cement

чакъл *m.* štěrk

шкурка *ž.* smirkový papír

2. Семейство

Rodina

2.1. Семейство и роднини

Rodina a příbuzenstvo

баба *ž.* babička

балдџа *ž.* švagrová

батко *m.* starší brat

баджанак *m.* švagr

баща *m.* otec:

наследство от ~ dědictví po otci;

втори ~ nevlastní otec

близък, -зка *adj.* blízký; příbuzný:

~ **роднина** blízký příbuzný

брат *m.* bratr

братовчед *m.* bratranec

братски, -ска *adj.* bratrský:

~ска **помощ** bratrská pomoc

внук *m.* vnuk

внуче *s.* vnouče

внучка *ž.* vnučka

вуйна *ž.* teta

вуйчо *m.* strýc

девер *m.* švagr

дете *s.* dítě:

доведено/заварено ~ nevlastní dítě;

извънбрачно ~ nemanželské dítě

дъщеря *ž.* dcera

дядо *m.* děda, dědeček

зет *m.* zet';
švagr

зълва *ž.* švagrová

кум *m.* kmotr; svědek (na svatbě):

ставам ~ (на *някого*) jít za kmotra (*někomu*)

кума *ž.* kmotra:

ставам ~ (на *някого*) jít za kmotru (*někomu*)

леля *ž.* teta

майка *ž.* matka:

родна, собствена ~ vlastní matka

мащеха *ž.* macecha

осиновяване s. adopce

осиновявам, -ваш *nedok.* adoptovat

пастрок *m.* otčim

племеник *m.* synovec

племеница *ž.* neteř

раждане s. rození, narození:

свидетелство/акт за ~ rodný list

рода *ž.* příbuzenstvo

роднина *ž./m.:* příbuzný:

~ по **бащина линия** příbuzný z otcovy strany;

близки ~и blízcí příbuzní;

далечни ~и vzdálení příbuzní;

той е ~ на жена ми je příbuzný s mou ženou

роден, -дна *adj.* rodný:

~ **край** rodná země;

~ **език** mateřský jazyk

родител *m.* rodič

роднински, -ска *adj.* příbuzenský:

~ска **връзка** příbuzenský vztah

родственик *m.* příbuzný

семејство s. rodina:

член на ~то rodinný příslušník

сестра *ž.* sestra:

родна ~ vlastní sestra;

доведена/ заварена ~ nevlastní sestra

син *m.* syn:

роден ~ vlastní syn;

доведен/ заварен ~ nevlastní syn;

осиновен ~ adoptovaný syn

сирак *m.* sirotek

снаха *ž.* snacha; švagrová

съпруг *m.* manžel:

взема за ~ vzít si za manžela

съпруга *ž.* manželka:

грижовна ~ pečlivá manželka;

взема за ~ vzít si za manželku

съпружески, -ска *adj.* manželský:

~ска двойка manželský pár

свекър *m.* tchán

свекърва *ž.* tchýně

тъст *m.* tchán

тъща *ž.* tchýně

чичо *m.* strýc

шурей *m.* švagr

2.2. Семейни тържества, традиции и обичаи

Rodinné oslavy, tradice a zvyky

брак *m.* sňatek:

граждански ~ občanský sňatek;

църковен ~ církevní sňatek

бракосъчетавам, -аш *nedok.* oddávat

брачен, -чна *adj.* sňatkový; manželský:

~ **сюз** manželský svazek

булка *ž.* nevěsta

було *s.* závoj

венчавка *ž.* církevní sňatek

венчален, -лна *adj.* snubní:

~ **пръстен** snubní prsten

воал *m.* závoj

годеж *m.* zásnuby, zasnoubení

годеник *m.* snoubenec;

годеница *ž.* snoubenka

годишнина *ž.* výročí:

отпразнувам ~ **от сватба** oslavit výročí svatby;

важна/ забележителна ~ významné výročí

гощавка *ž.* hostina:

празнична ~ slavnostní hostina

ден *m.* den:

рожден ~ narozeniny;

имен ~ svátek, jmeniny

жених *m.* ženich

зестра *ž.* věno

кръщене *s.* křtiny

навик *m.* zvyk

некролог *m.* parte

обичай *m.* zvyk:

народни ~и lidové zvyky,

старинни ~и starodávné zvyky

обред *m.* obřad, rituál

пиршество *s.* hostina

празник *m.* svátek:

църковен ~ církevní svátek,

великденски ~ци velikonoční svátky;

коледни ~ци vánoční svátky

празничен, -чна *adj.* svatečný

празнувам, -аш *nedok.* oslavovat:

~ **годишнина от сватба** oslavovat výročí sňatku;

~ **успех** oslavovat úspěch

погребение *s.* pohřeb:

държавно ~ státní pohřeb

покойник *m.* zemřelý, zesnulý

ритуал *m.* rituál

сватба *ž.* svatba

сватбен, -ена *adj.* svatební:

~ено пътешествие svatební cesta

съболезнования *s. mn.* kondolence:

изказвам ~ kondolovat

традиция *ž.* tradice:

народни ~и lidové tradice

тържество *s.* oslava

халка *ž.* snubní prsten

шаферка *ž.* družička

честване *s.* oslava

юбияр *m.* oslavenec

юбиярка *ž.* oslavenkyně

2.3. Лични данни Osobní údaje

възраст ž. věk:

предучилищна, училищна ~ předškolní, školní věk;

за ~та си na svůj věk;

в ранна ~ v útlém věku

гражданин *m.* občan

граждански, -ска *adj.* občanský:

~ брак občanský sňatek

гражданство *s.* občanství:

почетно ~ čestné občanství

жител *m.* občan

име *s.* jméno:

лично/собствено ~ jméno (*křestní*);

познавам по ~ znát podle jména

местожителство *s.* bydliště:

постоянно ~ trvalé bydliště

поданство *s.* občanství

раждане *s.* narození:

дата и място на ~ den a místo narození

самоличност ž. totožnost:

документ за ~ průkaz totožnosti

фамилия ž. příjmení

3. **Време (астрономическо и метеорологично)** Čas a počasí

3.1. **Сезони, месеци, дните на седмицата** Roční období, měsíce, dny v týdnu

3.1.1. **Общи понятия** Obecné pojmy

вдругиден *adv.* pozítří

време s. čas:

от ~ на ~ jednou za čas, čas od času;

~то лети, тече, отминава čas letí, plyne, ubíhá;

имам достатъчно ~ mám dost času;

пропилявам (си), пиляя (си), убивам (си) ~то mrhat časem; mařit, ubíjet, zabíjet čas;

за известно ~ na určitou dobu;

има ~ за това na to je dost času;

нямам ~ nemám čas;

след (известно) ~ po čase;

в последно ~ v poslední době;

преди (известно) ~ před časem;

прекарвам ~ trávit čas;

спечеля ~ získat čas;

работно ~ pracovní doba;

работно ~ (в магазините) otevírací hodiny

времетраене s. doba trvání

вчера adv. včera

дата ž. datum

ден m. den:

през ~/всеки втори ~ ob den;

работен ~ pracovní den;

почивен ~ den pracovního klidu;

приемен ~ (в учреждение) úřední den;

делничен ~ všední den;

онзи ~ předevčirem;

през ~я ve dne

етап m. období

завчера *adv.* předevcírem

късно *adv.* pozdě

месец *m.* měsíc

месечен, -чна *adj.* měsíční:
~чна **заплата** měsíční plat

навреме *adv.* včas:
точно ~ v pravý čas

нощ *ž. noc:*
през ~**та** v noci

период *m.* doba:
ледников ~ doba ledová

продължителност *ž.* trvání

рано *adv.* brzy

сезон *m.* období;
roční období:
летен ~ letní období

секунда *ž.* vteřina:
всяка ~ každou vteřinu

срок *m.* 1. lhůta:

~ за **доставка** dodací lhůta;

~ за **платяне** splatnost;

~**ът изтече** ~ lhůta vypršela

2. termín:

спазя ~ dodržet termín;

удължа ~ prodloužit termín;

преди определения ~ před stanoveným termínem

траене *s.* trvání

утре *adv.* zítra

час *m.* hodina:

колко е ~ът? kolik je hodin;

точно в три ~а přesně ve tři hodiny;

след половин ~ za půl hodiny;

приемни ~ове úřední hodiny

3.1.2. **Седмица, дните на седмицата** Týden, dny v týdnu

вторник *m.* úterý

неделя *ž.* neděle

петък *m.* pátek

понеделник *m.* pondělí

седмица *ž.* týden

сряда ž. středa

събота ž. sobota

уикенд *m.* víkend

четвъртък *m.* čtvrtek

3.1.3. Сезони, месеци Roční období, měsíce

август *m.* srpen

април *m.* duben

декември *m.* prosinec

есен ž. podzim

лято *s.* léto

май *m.* květen

март *m.* březen

месец *m.* měsíc

ноември *m.* listopad

октомври *m.* říjen

пролет ž. jaro

сезон *m.* roční období, sezóna

февруари *m.* únor

юли *m.* červenec

юни *m.* červen

януари *m.* leden

3.2. **Време (метеорологично)** Počasí

атмосфера *ž.* atmosféra

безветрие *s.* bezvětří

буря *ž.* bouře:

снежна ~ sněhová bouře

валежи *m. mn.* srážky

ветрец *m.* vánek

ветровито *adv.* větrno:

навън е ~ venku je větrno

виелица *ž.* sněhová bouře, vánice

вихрушка *ž.* vichřice

вихър *m.* vichřice

влага *ž.* vlhkost

влажност *ž.* vlhkost:

~ **на въздуха** vlhkost vzduchu

време *s.* počasí:

променливо/непостоянно/мартенско ~ proměnlivé/
aprílové počasí;

дъждовно ~ deštivé počasí;

прогноза за ~то předpověď počasí;

в такава ~ za takového počasí;

неблагоприятно ~ nepříznivé počasí

вятър *m.* vítr:

духа ~ fouká vítr

горещо *adv.* horko

град *m.* kroupy:

вали ~ padají kroupy

градушка *ž.* krupobití

гръм *m.* hrom

гръмотевица *ž.* hrom

дъга *ž.* duha

дъжд *m.* déšť:

тропически ~ tropický déšť;

проливен/пороен ~ liják;

вали ~ prší

жега *ž.* horko

задух *m.* dusno

затопляне *s.* oteplení:

глобално ~ globální oteplení

климат *m.* podnebí:

умерен ~ mírné podnebí;

морски, континентален ~ přímořské, vnitrozemské podnebí

климатичен, -чна *adj.* podnebný:

~чни пояси podnebné pásy

преваляване *s.* přehánka

лед *m.* led

локва *ž.* louže

мраз *m.* mráz

мъгла *ž.* mlha

мъгливо *adv.* mlhavo

мълния *ž.* blesk

небе *s.* obloha

облак *m.* mrak

облачно *adj.* zamračeno

поледица *ž.* náledí

роса *ž.* rosa

ръмене s. mrholení

светкавица ž. blesk

скреж ž. námraza

снежинка ž. sněhová vločka

сняг *m.* sníh:

снегът се топи sníh taje;

вали ~ sněží

студ *m.* mráz

студено *adv.* zima

суша ž. sucho

топло *adv.* teplo

3.2.1. Природни бедствия Přírodní katastrofy

бедствие s. katastrofa:

природни ~я přírodní katastrofy

вулкан *m.* sopka:

действащ ~ činná sopka;

изгаснал ~ vyhaslá sopka;

изригване на ~ výbuch sopky

земетресение s. zemětřesení:

внезапно, силно ~ náhlé, silné zemětřesení

катастрофален, -лна *adj.* katastrofální:

~**лни последици** katastrofální následky

лавина ž. lavina:

снежна ~ sněhová lavina

метеорит *m.* meteorit

наводнение s. povodeň, záplavy

пожар *m.* požár

свличане s. sesuv:

~ **на почва** sesuv půdy

торнадо s. tornádo

ураган *m.* hurikán, tornádo

цунами s. tsunami

4. Свободно време и забавления

Volný čas a zábava

4.1. Общи понятия Obecné pojmy

билет *m.* vstupenka:

~ за **представление**, за **музей** vstupenka na představení, do muzea;

предварителна продажба на ~и předprodej vstupenek

визита *ž.* návštěva

въртележка *ž.* kolotoč

галерия *ž.* galerie:

Национална ~ Národní galerie

забавление *s.* zábava

запалянко *m.* fanoušek:

спортен ~ sportovní fanoušek;

~ **съм, проявявам се като** ~ fandím

игра́я (си), -еш (си) *nedok.* hrát, hraji (si):

~ **си с/на кукли** hrát si s panenkami;

~ **на/с топка** hrát si s míčem;

~ **на криеница** hrát si na schovávanou;

~ **карти** hrát karty;

~ **шах**, hrát šachy;

~ **билярд** hrát kulečnick;

~ **тенис, футбол, хандбал, хокей** hrát tenis, kopanou, házenou, hokej

изкуство *s.* umění:

паветници на ~то umělecké památky;

изобразително ~ výtvarné umění;

кино~ filmové umění;

театрално ~ divadelní umění;

приложно ~ užité umění;

народно ~ lidové umění;

Академия за изящни ~а Akademie muzických umění

изложба *ž.* výstava:

организирам ~ на картини uspořádat výstavu obrazů

изложбен, -ена *adj.* výstavní:

~ена **зала**, ~ **салон** výstavní síň

изложение *s.* výstava:

Световно ~ Světová výstava

клуб *m.* klub

култура *ž.* kultura:

материална ~ hmotná, materiální kultura;

духовна ~ duchovní kultura;

народна ~ lidová kultura

музей s. muzeum:

етнографски, технически, градски ~ národopisné,
technické, městské muzeum;

Национален ~ Národní muzeum

отдох *m.* oddech

отдъхвам, -аш *nedok.* oddychovat

парти s. party:

организирам ~ organizovat party

победител *m.* vítěz:

~ **в борба, в турнир** vítěz zápasu, turnaje

посетя, -иш *dok.* navštívit

посещение s. návštěva

почивам си, -аш си *nedok.* odpočívat, relaxovat

почивка *ž.* oddech

прекарвам, -аш *nedok.* trávit:

~ **свободното си време** trávit volný čas

привърженик *m.* fanoušek:

запален/страстен ~ **на Спарта** zuřivý fanoušek Sparty

релаксирам, -аш *nedok.* relaxovat

рисувам, -аш *nedok.* malovat

ръкопляскам, -аш *nedok.* tleskat

свиря, -иш *nedok.* hrát:

- ~ на **пиано**, на **цигулка**, на **музикален инструмент**
hrát na klavír, na housle, na hudební nástroj;
- ~ по **ноти** hrát z not;
- ~ по **памет** hrát nazpaměť

свободен, -дна *adj.* volný:

- ~но **време** volný čas

снимам се, -аш се *nedok.* dát se fotit

снимам, -аш *nedok.* fotit

снимка *ž.* fotografie:

- черно-бяла**, **цветна** ~ černobílá, barevná fotografie;
- любителска** ~ amatérská fotografie

събитие *s.* událost

танц *m.* tanec:

- салонен** ~ společenský tanec;
- класически** ~ klasický tanec;
- народен** ~ lidový tanec;
- поканя на** ~ požádat o tanec

танцувам, -аш *nedok.* tancovat

фен *m.* fanoušek

фотографирам, -аш *nedok.* fotit

фотография *ž.* fotografie

художествен, -ена *adj.* umělecký:
~но произведение umělecké dílo;
~на стойност umělecká hodnota;
~на фотография umělecká fotografie

4.2. Спорт

Sport

аеробика *ž.* aerobik

алпинизъм *m.* horolezectví

алпинист *m.* horolezec

атлет *m.* atlét

атлетика *ž.* atletika

бадминтон *m.* badminton

баскетбол *m.* basketbal

батут *m.* trampolína

биатлон *m.* biatlon

боен, -йна *adj.* bojový:
~йно изкуство bojové umění

бокс *m.* бокс

борба *ž.* zápas

боулинг *m.* bowling

бронз *m.* bronz

бягам *nedok.* běhat

бягане *s.* běh:

~ с **препятствия** překážkový běh;

щафетно ~ štafetový běh;

състезание по ~ на къси (средни, дълги)

разстояния závod v běhu na krátké (střední, dlouhé) vzdálenosti;

ски-~ běh na lyžích

волейбол *m.* volejbal:

плажен ~ plážový volejbal

врата *ž.* bránka

вратар *m.* brankář

гимнастика *ž.* gymnastika:

спортна ~ sportovní gymnastika;

художествена ~ moderní gymnastika;

лечебна, изправителна ~ nápravná gymnastika

гол *m.* gól:

вкарарам ~ dát gól

гольф *m.* golf

екип *m.* dres:

национален ~ , ~ на **националния отбор** reprezentační dres

играч *m.* hráč

играя, -еш *nedok.* hrát

колоездене *s.* cyklistika:

~ на **писта** dráhová cyklistika

конни надбягвания *s. mn.* dostihy:

~ с **препятствия** dostihy s překážkami

конни състезания *s. mn.* dostihy:

залагам на ~ sázet na dostizích

крос *m.* přespolní běh

кънки *ž. mn.* brusle

къпане *s.* koupání

линия *ž.* čára:

голлина branková čára

мятане *s.* hod

отбор *m.* tým, družstvo:

национален ~ reprezentace

писта *ž.* dráha:

~ за **атлетика** atletická dráha,

боулинг ~ bowlingová dráha;

ски-~ sjezdovka

плувам, -аш *nedok.* plavat:

~ **бруст, гръб, бъртерфлай, кроул** plavat prsa, znak, motýlek, kraul;

~ **по течението** plavat po proudu, s proudem;

~ **срещу течението** plavat proti proudu

плуване *s.* plavání:

синхронно ~ synchronizované plavání

победа *ž.* vítězství

победител *m.* vítěz

полуфинал *m.* semifinále

сингъл (*в тениса*) *m.* dvojhra

ски *mn.* lyže:

карам ~, **пързаям се със** ~ jezdit na lyžích;

отивам на ~, **заминавам** (**на планина**) **да карам** ~ jet na lyže;

водни ~ vodní lyže;

~-скокове skoky na lyžích

скок *m.* skok:

~ **на дължина** skok do dálky;

~ **на височина** skok do výšky;

ски скокове ~ skok na lyžích

сноуборд *m.* snowboard:

карам ~ jezdím na snowboardu

спорт *m.* sport:

упражнявам ~ като **състезател** dělat sport závodně;

аматьорски, професионален ~ amatérský, profesionální sport;

ваканционен ~, ~ в **свободното време** rekreační sport;

водни ~ове vodní sporty;

зимни ~ове zimní sporty;

спортове, спортуване в зала sálové sporty

спортен, -тна *adj.* sportovní:

~ **репортер** sportovní reportér;

~ **екип, ~тно облекло** sportovní oblečení;

~**тно постижение** sportovní výkon;

~**тни състезания** sportovní soutěže;

~**тно оръжие** sportovní zbraň;

~ **автомобил** sportovní auto

спортист *m.* sportovec

спортистка *ž.* sportovkyně

спортувам, -аш *nedok.* sportovat

стрелба *ž.* střelba

съдия *m.* rozhodčí

състезание *s.* zápas

тенис *m.* tenis:

~ на **маса/пинг-понг** stolní tenis;

ракета за ~ tenisová raketa;

тенискорт tenisový kurt, dvorec;

топка за ~ tenisový míč;

тенистурнир;

турнир по ~ tenisový turnaj

тенисист *m.* tenista

тренирам, -аш *nedok.* cvičit

федербал *m.* badminton

финал *m.* finále

финален *adj.* finálový

фитнес *m.* fitness

фитнесклуб *m.* fitnesscentrum/fitcentrum

фитнесцентър *m.* fitnesscentrum/fitcentrum

футбол *m.* fotbal, kopaná:

играя ~ hrát kopanou;

отивам на ~ jít na kopanou

футболен, -лна *adj.* ~лна **среща/мач** fotbalový zápas;

~лно **игрище** fotbalové hřiště;

~лна **топка** fotbalový míč;

~ **клуб** fotbalový klub

футболист *m.* fotbalista

хандбал *m.* házená

хвърлям, -яш *nedok.* házet

хвърляне *s.* hod:

- ~ на **диск** hod diskem,
- ~ на **чук** hod kladivem,
- ~ на **копие** hod oštěpem

хокеев, -ейна *adj.* hokejový:

- ~ **мач** hokejový zápas,
- ~ **ейна висша лига** hokejová extraliga

хокей *m.* hokej:

- ~ на **лед** lední hokej;
- ~ на **трева** pozemní hokej;
- стик за** ~ hokejka;
- кънки за** ~ hokejové brusle

шампион *m.* vítěz

шах/шахмат *m.* šachy

4.3. **Отпуска, почивка** Dovolená, odpočinek

аерога̀ра *ž.* letiště

ба̀ня *ž.* lázně:

- градска** ~ městské lázně;
- обществена** ~ veřejné lázně;
- лечебни** ~и léčebné lázně

билет *m.* jízdenka:

~ с **намаление 50%** poloviční jízdenka;

~ за **отиване и връщане** zpáteční jízdenka

ваканция *ž.* prázdniny:

лятна, годишна ~ hlavní, letní prázdniny;

срочна ~ pololetní;

във ~ съм, имам ~ být na prázdninách, mít prázdniny;

замина някъде за през ~та, за да прекарам ~та jet někam na prázdniny

вила *ž.* chata

гайд *m.* turistický průvodce

движа се с превозно средство, -жиш се *nedok.* jezdit

екскурзия *ž.* výlet

екскурзовод *m.* průvodce

забележителност *ž.* památka:

посещение на ~и návštěva památek

замък *m.* hrad

излет *m.* výlet

карта *ž.* mapa:

туристическа ~ turistická mapa

крепост *ž.* hrad

крепостен, -тна *adj.* hradní:

~тна кула hradní věž;

~тна стража hradní stráž

лагерувам, -аш *nedok.* tábořit:

~ под открито небе pod širým nebem

летище *s.* letiště:

кацна, приземя се на ~то přistát na letišti

настаня се, -иш се (в хотел, на квартира) *dok.* ubytovat se

настаняване *s.* ubytování

отдих *m.* odpočinek

отпуск(а) *m.* (ž.) dovolená:

платен(а) ~ placená dovolená;

неплатен(а) ~ neplacená dovolená;

~ по майчинство mateřská dovolená;

имам ~, в ~ съм mít dovolenou;

използвам цялата (си) ~, взема си цялата ~ vybrat si celou dovolenou;

в ~ съм mám dovolenou;

заминавам в ~ на планина, на море jet na dovolenou na hory, k moři;

прекарам ~а(та) на море strávit dovolenou u moře

паметник *m.* památka:

исторически ~ historická památka

парк *m.* park:

национален ~ národní park;

увеселителен ~ zábavný park

пека се -чеш се (на слънце) *nedok.* opalovat se

пеша *adv.* pěšky

пешеходен, -дна *adj.* pěší:

~дна **зона** pěší zóna

пешком *adv.* pěšky

почивка *ž.* odpočinek

пътеводител *m.* turistický průvodce

пътен, -тна *adj.* cestovní:

~тни **разходи/разноски** cestovní útraty, výdaje

пътешествам, -аш *nedok.* cestovat

пътнически, -ска *adj.* cestovní

пътувам, -аш *nedok.* 1. cestovat:

~ **по Европа, по целия свят** cestovat po Evropě, po celém světě;

~ **със самолет** cestovat letadlem;

~ **за/в чужбина** jezdit za hranice, do ciziny

2. jezdit:

~ **с кола (с автобус, с влак)** jezdit autem (autobusem, vlakem)

самолет *m.* letadlo:

транспортен ~ dopravní letadlo;

безмоторен ~ bezmotorové letadlo;

летя, пътувам със ~ letět letadlem;

самолетът катастрофира, падна letadlo se zřítilo

туризъм *m.* 1. cestovní ruch

2. turistika

туристически, **-ска** *adj.* 1. cestovní:

~ско **бюро**/~ска **агенция** cestovní kancelář;

2. turistický:

~ска **маркировка** turistické značky;

~ска **карта** turistická mapa;

~ска **хижа** turistická chata, noclehárna

хижа *ž.* chata

чужбина *ž.* cizina

яздя, **-иш** *nedok.* jezdit:

~ **кон** jezdit na koni

4.4. Телевизия Televize

водец *m.* (на телевизионно предаване и под.) moderátor

водя, **-иш** *nedok.* (телевизионно предаване и под.) moderovat

журналист *m.* novinář

излъчване *s.* přenos

модератор *m.* moderátor

предаване *s.* přenos:
пряко ~ přímý přenos

сериал *m.* seriál

телевизионен, -нна *adj.* televizní:

~ **екран** televizní obrazovka;

~ **приемник, телевизор** televizní přijímač;

~**нна антена** televizní anténa;

~**нно предаване** televizní přenos, vysílání;

подвижна ~нна станция televizní přenosový vůz;

~**нно предаване, ~нна програма** televizní pořad;

~**нна постановка** televizní inscenace

телевизия *ž.* televize:

гледам ~ dívat se na televizi;

участвам в предаването ~та vystupovat v televizi

4.5. **Хоби** **Коніčky**

колекционерство *s.* sběratelství

колекциониране *s.* sběratelství:

~ **на пощенски марки** sběratelství poštovních známek

любител *m.* ochotník

мания *ž.* mánie:

колекционерска ~ sběratelská mánie

самодец *m.* ochotník

хоби s. koníček, hobby

4.6. Туризм Turistika

алпинизъм *m.* horolezectví

алпинист *m.* horolezec

багаж *m.* zavazadlo:

ръчен ~ příruční zavazadlo

виза *ž.* vízum

граница *ž.* hranice:

минаване на ~ přechod přes hranici

екскурзия *ž.* zájezd:

познавателна ~ poznávací zájezd

забележителност *ž.* památka:

разглеждам ~и prohlížet si památku

карта *ž.* mapa:

автомобилна ~ automapa

куфар *m.* kufr

къмпинг *m.* kemp

митница *ž.* celnice

митничар *m.* celník

митнически, -ска, *adj.* celní:

~ **контрол** celní kontrola

мотел *m.* motel

настаня се, -иш се *dok.* (в хотел, на квартира) ubytovat se

настаняване *s.* ubytování:

~ в **хотел/на квартира** ubytování v hotelu/v podnájmu

поход *m.* túra

преход *m.* túra:

планински ~ horská túra

екскурзовод *m.* průvodce, delegát

пътеводител *m.* průvodce

раница *ž.* batoh

резервация rezervace:

направя ~ udělat rezervaci;

анулирам ~ stornovat rezervaci

резервирам, -аш *nedok.* rezervovat

стая *ž.* pokoj:

единична/двойна ~ jednolůžkový/dvoulůžkový pokoj,

~ с **изглед към морето** pokoj s výhledem na moře

турист *m.* turista

хижа *ž.* chata:

планинска ~ horská chata

хотел *m.* hotel

чанта *ž.* taška

чужбина *ž.* zahraničí:

отпътувам/отида в ~ odjet do zahraničí;

екскурзия в ~ zájezd do zahraničí

чуждестранен, -анна *adj.* zahraniční

5. Работа

Práce

5.1. Общи понятия

Obecné pojmy

автор *m.* autor

агент *m.* (представител на предприятие и под.) *m.* agent

актриса *ž.* herečka

актёр *m.* herec:

комедиен ~ komik

акушерка *ž.* porodní asistentka

акционер *m.* akcionář

артист *m.* herec:

театрален, драматичен ~ divadelní herec;

киноартист filmový herec

артистка *ž.* herečka, umělkyně:

киноартистка filmová herečka

археолог *m.* archeolog

архитект *m.* architekt

асистент *m.* asistent

асистентка *ž.* asistentka

астронавт *m.* astronaut

астроном *m.* astronom

банкер *m.* bankéř

библиотекар *m.* knihovník

библиотекарка *ž.* knihovnice

бизнес *m.* podnikání:

частен ~ soukromé podnikání,

дребен ~ podnikání, živnost

бизнесмен *m.* podnikatel:

дребен ~ živnostník

ветеринар *m.* zvěrolékař

водец (на телевизионно предаване и под.) *m.* moderátor

военен *m.* voják

военнослужец *m.* voják

градинар *m.* zahradník

дизайнер *m.* návrhář:

моден ~ módní návrhář

дилър *m.* makléř

директор *m.* ředitel

драматург *m.* dramaturg

езиковед *m.* jazykovědec

експерт *m.* odborný poradce, expert

живописец *m.* malíř

журналист *m.* novinář

зъботехник *m.* zubní technik

издатель *m.* nakladatel

изследователь *m.* badatel

инженер *m.* inženýr:

строителен ~ stavební inženýr;

машинен ~ strojní inženýr

инструктор *m.* instruktor

касиер(ка) *m./ž.* pokladní

келнер *m.* číšník

книгоиздатель *m.* nakladatel

комик *m.* komik

консултант *m.* odborný poradce

космонавт *m.* astronaut

криминалист *m.* kriminalista

летец *m.* pilot

лингвист *m.* jazykovědec, lingvista

ловец *m.* myslivec

мениджър *m.* manažer

месар *m.* řezník

министър *m.* ministr:

заместник-~ náměstek ministra

митничар *m.* celník

музикант *m.* hudebník

нотариус *m.* notář

одитор *m.* auditor

патент (за търговия, за занаят, за производство и под.) *m.*
živnostenský list

педагог *m.* pedagog

пилот *m.* pilot

писател *m.* spisovatel

писателка *m.* spisovatelka

пожарникар *m.* hasič

политик *m.* politik

полицай *m.* policista

посредник *m.* zprostředkovatel:

борсов ~ burzovní makléř

преводач (на **писмен** текст) *m.* překladatel

преводач (**устен**) *m.* tlumočník

преводачка (**устна**) *m.* tlumočnice

предприемач *m.* podnikatel, živnostník

предприемачество *s.* podnikání:

частно ~ soukromé podnikání

предприятие *s.* podnik

президент *m.* prezident

преподавател *m.* profesor:

~ в **университет** vysokoškolský profesor;

~ в **средното училище** středoškolský profesor

притежател *m.* majitel

продуцент *m.* producent:

изпълнителен ~ produkční

програмист *m.* programátor

продавач *m.* prodavač

професия *ž.* profese

професор *m.* profesor

психолог *m.* psycholog

работа *ж.* práce:

без ~ съм být bez práce;

търся, намеря ~ hledat, najít práci;

ходя на ~ chodit do práce

работен, -тна *adj.* pracovní:

~тно време pracovní doba;

~тна ръка pracovní síla

работник *m.* pracovník:

социален ~ sociální pracovník;

научен ~ vědecký pracovník;

~ по поддръжката *m.* údržbář

работодател *m.* zaměstnavatel

редактор *m.* redaktor **главен** ~ šéfredaktor

режисьор *m.* režisér

ректор *m.* rektor

сервитър *m.* číšník

скулптор *m.* výtvarník, sochař

служител *m.* zaměstnanec:

обучение на ~и školení zaměstnanců;

~ на транспортна полиция dopravní policista

собственик *m.* majitel

социолог *m.* sociolog

спасител *m.* záchranář

специалист *m.* odborník

спортист *m.* sportovec

стюардеса *ž.* letuška

счетоводител *m.* účetní

съветник *m.* poradce:

политически ~ politický poradce

съдийка *ž.* soudkyně

съдия *m.* soudce

състезател *m.* závodník

танцьор *m.* tanečník

терапевт *m.* terapeut

техник *m.* technik:

строителен ~ stavební technik;

телевизионен ~ televizní technik

тонрежисьор *m.* zvukař

трудо, **-ова** *adj.* pracovní:

~**ово право** pracovní právo;

~ **договор** pracovní smlouva

търговски, -ска *adj.* obchodní:

~ **пътник** obchodní agent

учител *m.* učitel:

~ **в средното училище** středoškolský učitel;

~ **по математика** učitel matematiky

физиотерапевт *m.* fyzioterapeut

филолог *m.* filolog

философ *m.* filozof

фирма *ž.* podnik

фотограф *m.* fotograf

хирург *m.* chirurg

художник *m.* malíř

чистач *m.* uklizeč

чистачка *ž.* uklizečka

шофьор *m.* řidič

юрисконсулт *m.* právní poradce

юрист *m.* právník

5.2. Занаяти и услуги

Služby a řemesla

автомонтьор *m.* automechanik

барман *m.* barman

бижутер *m.* klenotník

бояджия *m.* malíř

водопроводчик *m.* instalatér

дърводелец *m.* stolař

златар *m.* zlatník

козметичка *ž.* kosmetička

коминочистач *m.* kominík

маникюристка *ž.* manikérka

масажист *m.* masér

механик *m.* mechanik

монтьор *ž.* mechanik; instalatér:

електромонтьор instalatér elektrického vedení

педикюристка *ž.* pedikérka

резбар *m.* řezbář

сладкар *m.* cukrář

стъклар *m.* sklář

тапицер *m.* čalouník

техник *m.* instalatér

фризьорка *ž.* kadeřnice

часовникар *m.* hodinář

шивач *m.* krejčí

шивачка *ž.* švadlena

6. Образование, просвета Školství

6.1. Общи понятия Všeobecné pojmy

абсолвент *m.* absolvent;

~ на висше училище, университет absolvent vysoké školy

азбука *ž.* abeceda

библиотека *ž.* knihovna

ваканция *ž.* prázdniny:

срочна ~ pololetní prázdniny;

лятна ~ letní prázdniny

възпитание *s.* výchova:

физическо ~ (учебен предмет) tělesná výchova

година *ž.* rok:

академична ~ akademický rok;

учебна ~ školní rok

грамотен,-тна *adj.* gramotný

диплома ž. diplom:

~ за **средно образование** diplom o stredoškolském vzdělání;

~ за **висше образование** vysokoškolský diplom

забележка ž. poznámka

завършвам,-аш *nedokon.* vystudovat, absolvovat (školu, kurz)

завършване s. absolvování:

~ на **училище** absolvování školy;

~ на **курс за преквалификация** absolvování rekvalifikačního kursu,

~ на **клас/учебна година** absolvování ročníku

знание s. vědomost, znalost

зная, -еш *nedok.* vědět

институт m. institut

кабинет m. kabinet, pracovna

квалификация ž. školení; kvalifikace

критерий m. kritérium

клас m. třída (ve škole)

колега/колежка m./ž. kolega/kolegyně

курс m. kurz:

~ за **преквалификация** rekvalifikační kurz;

~ по **чешки език** kurz češtiny

лекция ž. lekce, přednáška

напреднал,-а *adj.* pokročilý;
средно ~ mírně pokročilý

науча, -иш *dok.* naučit se:
~ **наизуст** naučit se nazpaměť

начинаещ *m.* začátečník

неграмотен,-тна *adj.* negramotný

образование *s.* školství,
система на ~то školský systém;
Министерство на ~то и науката (МОН) Ministerstvo
školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

обучавам,-аш *dok.* školit

обучение *s.* studium; výcvik:
редовно ~ denní studium;
дистанционно/заочно ~ dálkové/distanční studium;
бакалавърска форма на ~ bakalářské studium;
прекъсване на ~то přerušení studia

оценка ž. hodnocení;
známka

оценявам,-аш *nedok.* hodnotit

оценяване *s.* hodnocení

правилник *m.* řád

предмет *m.* předmět:

задължителен ~ povinný předmět;

свободно избираем ~ povinně volitelný předmět

преподавател *m.* profesor;

gymnaziální profesor

приема,-еш *dok.* přijmout

приемен,-мна *adj.* přijímací:

~ **изпит** přijímací zkouška

пиша,-еш *nedok.* psát

посещавам,-аш *nedok.* navštěvovat:

~ **училище** navštěvovat školu

потвърждение *s.* potvrzení

програма *ž.* rozvrh; program:

~ **на часовете/лекциите** rozvrh hodin;

учебна ~ studijní program

подготвям,-яш *nedok.* 1. připravovat 2. školit

професор *m.* profesor

почивка *ž.* přestávka

познание *s.* znalost

работа *ž.* práce:

курсова ~ seminární práce;

дипломна ~ diplomová práce

разбирам,-аш *nedok.* rozumět

свидетелство *s.* potvrzení

семинар *m.* seminář

сертификат *m.* certifikát

специалност *m.* obor:

~ в учебно заведение *studijní obor*

способност *ž.* dovednost

стая *ž.* pokoj:

класна ~ třída

степен *ž.* stupeň:

образователна ~ stupeň vzdělání

студент/студентка *m./ž.* student/ka, posluchač/ka

съвещание *s.* porada

съвет *m.* porada

тренировка *ž.* výcvik, trénink

удостоверение *s.* potvrzení, osvědčení

умение *s.* dovednost:

специфични ~я specifické dovednosti

упражнение *s.* cvičení

урок *m.* lekce

усвояване s. osvojení

успех m. prospěch:

слаб ~ nedostatečný prospěch;

отличен ~ výborný prospěch

ученик/ученичка m./ž. žák/žákyně

учебен, -бна adj. učební:

~ **план** učební plán;

~ **текст** učební text

час m hodina:

учебен ~ vyučovací hodina

чета,-еш nedok. číst

6.2. **Образование** Vzdělání

интелигентен,-тна adj. inteligentní

квалифицирам се, -аш се nedok. kvalifikovat se, vzdělávat se

начетен,-на adj. sčetlý

образовам се, -аш се nedok. vzdělávat se

образован,-на adj. vzdělaný

образование s. vzdělání:

основно, средно, выше ~ základní, střední, vysokoškolské vzdělání;

~ **през целия живот** celoživotní vzdělání;

профессионално ~ odborné vzdělání;

общо ~ všeobecné vzdělání

образователен, -лна *adj.* vzdělávací:

~ **на система** vzdělávací systém

обуча, -иш *dok.* vyškolit

обучен *adj.* vyškolený

обучение s. výuka:

индивидуално ~ individuální výuka

преподавам, -аш *nedok.* vyučovat

преподаване s. výuka:

~ **на чужди езици** výuka cizích jazyků

просвета ž. osvěta

учебен, -бна *adj.* vyučovací;

~ **час** vyučovací hodina

6.3. Наука Věda

академия ž. akademie:

~ **на науките** akademie věd

академичен,-чна *adj.* akademický:

~**чна година** akademický rok;

~**чна степен** akademický titul

изследвам, -аш *nedok.* zkoumat

изследване *s.* výzkum

изобретение *s.* objev

изобретя, -иш *dok.* objevit

метод *m.* metoda:

експериментален ~ experimentální metoda;

~ **на обучение** metoda vyučování

наука *ž.* věda:

приложна ~ aplikovaná věda;

обществена ~ společenská věda;

съвременна ~ současná věda

научен, -чна *adj.* vědecký:

~ **съвет** vědecká rada

открытие *m.* objev

открива, -еш *dok.* objevit

познание *s.* poznání

проучвам, -аш *nedok.* bádát

проучване *s.* výzkum

теория *ž.* teorie

учен *m.* vědec

хипотеза *ž.* hypotéza

6.4. **Училище** **Škola**

абитуриент/ка *m./ž.* absolvent/ka

абсолвент/ка *m./ž.* absolvent/ka

буквар *m.* slabikář

выпуск *m.* ročník

гимназия *ž.* gymnázium

граматика *ž.* gramatika

грешка *ž.* chyba

директор *m.* ředitel

дъска *ž.* tabule:

изтрия ~та smazat tabuli

есе *s.* esej

задача *ž.* úloha:

~ **по математика** úloha z matematiky

извиня се, -иш се *dok.* omluvit se

изключване s. vyloučení:

~ от **училище** vyloučení ze školy

книга ž. kniha

лекция ž. lekce

лицей m. lyceum

материал m. materiál:

учебен ~ učivo

матура ž. maturita

отсъствие s. absence

оценка ž. známka:

получавам ~ dostat známku;

хубава ~ dobrá známka;

лоша ~ špatná známka

пример m. příklad

преписвам, -аш *nedok.* opisovat:

~ от **съучениците** opisovat od spolužáků

преписване s. opisování

природознание s. přírodopis

речник m. slovník:

двуезичен ~ dvojjazyčný slovník;

джобен ~ kapesní slovník;

тълковен ~ výkladový slovník;

синонимен ~ slovník synonym

следвам, -аш *nedok.* studovat

смятам, -аш *nedok.* počítat

съученик/съученичка *m./ž.* spolužák/spolužačka

съчинение *s.* esej, slohová práce

трия, -еш *nedok.* stírat, utírat:

~ с гума gumovat

умножа, -иш *dok.* násobit

учебник *m.* učebnice; cvičebnice

уча, -иш *nedok.* učit se

ученик *m.* žák

ученически *adj.* žákovský:

~ бележник žákovská knížka

ученичка *ž.* žákyně

училище *s.* škola:

начално ~, **основно** ~ základní škola;

средно общообразователно ~ střední škola;

частно ~ soukromá škola;

държавно ~ státní škola

учител/ка *m./r.* učitel/ka

читанка *ž.* čítanka

6.5. Университет

Vysoká škola, univerzita

акредитация *ж.* akreditace:

~ на образователните програми akreditace vzdělávacích programů

асистент/ка *м./ж.* asistent/ka

аудитория *ж.* učebna, posluchárna

бакалавър *м.* bakalář

бакалавърски,-ска *adj.* bakalářský:

~ска теза, ~ска дипломна работа bakalářská práce;

~ска степен, ~ска форма на обучение bakalářské studium

библиотека *ж.* knihovna:

университетска ~ univerzitní knihovna

выпуск *м.* ročník

декан *м.* děkan

деканат *м.* děkanát

дипломен,-мна *adj.* diplomový:

~мна работа diplomová práce

дисертация *ж.* dizertace

доктор *м.* doktor

докторант/ка *м./ж.* doktorand/ka

заверка ž. zápočet

завърша, -иш *dok.* vystudovat:

~ **специалност** vystudovat obor

записки ž. *mn.* zápisky:

водя ~ dělat si zápisky

защита ž. obhajoba:

~ **на дипломна работа** obhajoba diplomové práce

защитя, -иш *dok.* obhájit

издание s. publikace, vydání

изпит *m.* zkouška:

~ **по математика** zkouška z matematiky;

зрелостен ~ maturitní zkouška;

писмен ~ písemná zkouška;

устен ~ ústní zkouška;

приемен ~ přijímací zkouška;

взема ~ úspěš u zkoušky;

късат ме на ~ neuspět u zkoušky;

държавен ~ státní závěrečná zkouška

изпитен, -тна *adj.* zkouškový

кампус *m.* kampus

кандидат *m.* uchazeč

кандидатствам, -аш *nedok.* přihlásit se:

~ **в университет** přihlásit se na vysokou školu

катедра *ž.* katedra:

ръководител на ~ vedoucí katedry

колоквиум *м.* kolokvium

конференция *ž.* konference:

научна ~ vědecká konference

лектор *м.* lektor:

~ **по български език** lektor bulharštiny

магистър *м.* magistr

магистърски,-ска *adj.* magisterský;

~ска **теза**, ~ска **дипломна работа** magisterská práce;

~ска **степен**, ~ска **форма на обучение** magisterské studium

наблюдавам,-аш *nedok.* pozorovat

общезитие *с.* kolej

пособие *с.* příručka

практика *ž.* praxe

пребиваване *с.* pobyt

престой *м.* pobyt:

езиков ~ jazykový pobyt

професионален,-лна *adj.* odborný

публикация *ž.* publikace

ректор *м.* rektor

семестър *m.* semestr:

летен ~ jarní semestr;

зимен ~ podzimní semestr

сесия *ž.* zkouškové období:

лятна ~ letní zkouškové období;

зимна ~ zimní zkouškové období;

поправителна ~ prodloužené zkouškové období

следвам, -аш *nedok.* studovat:

следвам задочно studovat dálkově/distančně;

следвам в университет studovat na univerzitě

специализиран, -а *adj.* odborný

специалист *m.* odborník

специалност *ž.* obor:

икономическа ~ ekonomický obor;

техническа ~ technický obor;

хуманитарна ~ humanitní obor

тест *m.* test

титла *ž.* titul;

~ **бакалавър** titul bakaláře;

~ **магистър** titul magistra

университет *m.* univerzita

университетски, -ска *adj.* vysokoškolský:

~ **преподавател** vysokoškolský učitel

упражнение *s.* cvičení

факултет *m.* fakulta:

философски ~ filozofická fakulta

факултативен *adj.* nepovinný:

~ **предмет** nepovinný předmět

хуманитарен,-рна *adj.* humanitní

читалня *ž.* studovna

6.6. Учебни помагала **Školní potřeby**

бележник *m.* zápisník

гума *ž.* guma

дъска *ž.* tabule

карта *ž.* mapa

линия *ž.* pravítko

маркер *m.* zvýrazňovač

молив *m.* tužka

острилка *ž.* ořezávátko

пергел *s.* kružítko

тетрадка *ž.* sešit

тебешир *m.* křída:

бял ~ bílá křída;

цветен ~ barevná křída

флумастер *m.* fixa

химикалка *ž.* propiska

чанта *ž.* aktovka

7. Човешкото тяло

Lidské tělo

7.1. Части на човешкото тяло

Části lidského těla

артерия *ž.* tepna

бели дробове *m. mn.* plíce:

пневмония, възпаление на белите дробове zápal
plic

брада *ž.* brada

бъбрек *m.* ledvina

вежди *ž. mn.* obočí

вена *ž.* žíla

врат *m.* krk

глава *ž.* hlava:

боли ме ~ bolí mě hlava

гласни струни *ž. mn.* hlasivky

глезен *m.* kotník

грѣбнак *m.* páteř

грѣден кош *m.* hrudník

гърди *m. mn.* hrud', prsa

гърло *s.* hrdlo:

~**то ми пресѣхна**, **засѣхна ми слюнката** в ~**то** vuschlo mi v hrdle

длан *ž.* dlaň

език *m.* jazyk

зрение *s.* zrak

зѣб *m.* zub:

здрави, **развалени** ~**и** zdravé, zkažené zuby;

млечни ~**и** mléčné zuby;

изкуствени ~**и** umělé zuby

китка *ž.* zápěstí

кожа *ž.* kůže, pokožka

кожа (*на лицето*) pleť:

чувствителна ~ citlivá pleť, **суха** ~ suchá pleť

коляно *s.* koleno

корем *m.* břicho

коса *ž.* vlasy:

кестенява ~ kaštanové vlasy;

руса ~ blondaté vlasy;

тъмна ~ tmavé vlasy;

рижа ~ zrzavé vlasy

кост *ž.* kost:

лицева ~ lícní kost

косъм *m.* chlup;
vlas

крайник *m.* končetina

крак *m.* noha

кръв *ž.* krev

кръвоносен съд *m.* céva

лакът *m.* loket

лигавица *ž.* sliznice

лице *s.* tvář

мигла *ž.* řasa

мускул *m.* sval

мускулатура *ž.* svalstvo

небце *s.* patro

нокът *m.* nehet

обоняние s. čich

око s. oko

орган *m.* orgán:

дихателни ~и dýchací orgány;

зрителен ~ zrakový orgán;

сетивни ~и smyslové orgány

осезание s. hmat

пета *ž.* pata

прасец *m.* lýtko

пръст *m.* prst (**пръсти** *mn.* č. prsty:

палец palec,

показалец ukazovák,

среден prostředník,

безимен prsteník,

кутре malíček)

рамо s. rameno

ръка *ž.* ruka:

протегна ~ natáhnout ruku

система *ž.* soustava:

централна нервна ~ centrální nervová soustava;

дихателна ~ dýchací soustava;

храносмилателна ~ trávicí soustava

скелет *m.* kostra:

човешки ~ lidská kostra

слепоочие s. spánek

слух *m.* sluch

става *ž.* kloub

стомах *m.* žaludek:

язва на ~а žaludeční vřed

стомашен, -шна *adj.* žaludeční

талиия *ž.* pas

телесен, -сна *adj.* tělesný:

~сно тегло tělesná váha;

~сна височина/ръст tělesná výška;

~сна температура tělesná teplota

торс *m.* trup

тяло s. tělo:

човешко ~ lidské tělo

уста *ž.* ústa:

отворя ~ otevřít ústa

устен, -тна *adj.* ústní:

~тна кухина ústní dutina

устна *ž.* ret:

горна ~ horní ret;

долна ~ dolní ret;

стисна ~и stisknout rty

ухо s. ucho

ходи́ло *s.* chodidlo

хѣлбок *m.* bok

чело́ *s.* čelo

черво́ *s.* střevo:

дебело́ ~ tlusté střevo,

тѣнко ~ tenké střevo;

сляпо́ ~ slepé střevo

черен дроб *m.* játra

череп *m.* lebka

7.2. **Бо́лести и забо́лявания, пѣрва по́мощ** Nemoci a onemosenění, první pomoc

алергичен, -чна *adj.* alergický:

~**чни забо́лявания** alergické choroby;

~ **шок** alergický šok;

~**чна реакція** alergická reakce

алергия *ž.* alergie

анемичен, -чна *adj.* chudokrevný:

~**чно дете́** anémické dítě

анемия *ž.* chudokrevnost

бактерия ž. bakterie:

болестотворни ~и choroboplodné bakterie

бацил *m.* bacil

безсъзнание *s.* bezvědomí:

в ~ **съм** být v bezvědomí

бинт *m.* obvaz

болест ž. nemoc, choroba:

заразна ~ nakažlivá nemoc, choroba;

инфекциозна ~ infekční choroba,

неизлечима ~ neléčitelná choroba

болка ž. bolest

бронхит *m.* bronchitida, zánět průdušek

възпаление *s.* zápal; zánět

гипс *m.* sádra

грип *m.* chřipka:

прекарам ~ **на крак** přechodit chřipku

далекогледство *s.* dalekozrakost

дезинфектирам, **-раш** *nedok.* dezinfikovat:

~ **помещение** dezinfikovat místnost

дезинфекционен, **-онна** *adj.* dezinfekční:

~**онно средство** dezinfekční prostředek

депресия ž. deprese:

изпадна в ~ podlehnout depresi

диабет *m.* cukrovka

екзема ž. ekzém

заболяване *s.* onemocnění:

вирусно ~ virové onemocnění;

кожно ~ kožní onemocnění;

~ **с температура** horečnaté onemocnění

задушавам се, -ваш се *nedok.* dusit se

запек *m.* zácpa

затлъстяване *s.* obezita

контузия ž. úraz:

смъртоносна ~ smrtelný úraz;

получа ~ přijít k úrazu

изгаряне *s.* popálenina:

~ **първа, втора степен** popálenina prvního, druhého stupně

имунитет *m.* imunita

инжекция ž. injekce:

бия ~ dávat injekce

инфаркт *m.* infarkt:

получа ~ dostat infarkt

инфекциозен, -зна *adj.* infekční

инфекция ž. infekce:

бактериална ~ bakteriální infekce;

вирусна ~ virová infekce

кашлица ž. kašel:

силна ~ silný kašel;

суха ~ suchý kašel

кашлям, -ляш *nedok.* kašlat

кома ž. kóma:

изпадна в ~ upadnout do kómatu

кървене s. krvácení:

~ **от носа** krvácení z nosu

късогледство s. krátkozrakost

лейкопласт *m.* náplast

мъртъв, -тва *adj.* mrtvý

нараняване s. zranění:

повърхностно ~ povrchové zranění

настинка ž. nachlazení

неразположение s. nevolnost

обрив *m.* vyrážka

одраскване s. odřenina

оток *m.* podlitina

патерица ž. berle:

ходя с ~и chodit o berlích

повръщам, -таш *nedok.* zvracet

почивка ž. klid

предразположеност ž. náchylnost:

~ **към определени заболявания** náchylnost k určitým chorobám

припадна, -днеш *dok.* omdlít

простудя се, -диш се *dok.* nachladit se

пръст *m.* prst

психика ž. psychika

разболявам се, -ваш се *nedok.* onemocnět

рак *m.* rakovina:

борба срещу ~а boj proti rakovině

рана ž. rána:

~**та му заздравя** jeho rána se zacelila

синина ž. modřina

спин AIDS

счупване *s.* zlomenina:

~ **на ключица** zlomenina klíční kosti;

тежко, усложнено ~ komplikovaná zlomenina

състояние s. stav:

здравословно ~ zdravotní stav

температура ž. teplota:

висока ~ horečka;

~та се вдига teplota, horečka stoupá

труп *m.* mrtvola

удар *m.* mrtvice:

сърдечен ~/**инфаркт** srdeční mrtvice;

мозъчен ~/**инсулт** mozková mrtvice;

той получи ~ ranila ho mrtvice

ХИВ HIV

хигиена ž. hygiena

хигиеничен, -чна *adj.* hygienický

хрема ž. rýma:

хвана ~ dostat rýmu

чистота ž. čistota

7.3. **Здраве (медицински специалности, здравни заведения)**

Zdraví (lékařské obory,
zdravotnická zařízení)

аптека ž. lékárna

болница ž. nemocnice:

университетска ~ fakultní nemocnice

грижа ž. péče:

медицинска ~ lékařská péče;

социални ~и sociální péče, pečovatelská služba

заведение s. zařízení:

здравно ~ zdravotní zařízení

зъболекар *m.* zubař

кабинет *m.* ordinace, ambulance:

~ **по кожни болести** dermatologická/kožní ambulance;

очен ~ oční ambulance;

зъболекарски ~ zubní ambulance

клиника ž. klinika

лекар *m.* lékař:

общопрактикуващ ~ praktický lékař;

~ **специалист** odborný lékař;

участъков ~ obvodní lékař

лекарство *s.* lék, léčivo:

производство на ~а výroba léčiv

лечение *s.* léčba, léčení:

балнео~ lázeňská léčba;

амбулаторно ~ ambulantní léčba

медицина *ž.* medicína, lékařství:

народна ~ lidové léčitelství

медицински, -ка *adj.* lékařský:

~ **факултет** lékařská fakulta

невролог *m.* neurolog

отделение *s.* oddělení

профилактика *ž.* prevence

психиатрия *ž.* psychiatrie

психиатър *m.* psychiatr

раждане *s.* porod

специалист *m.* specialista

физиотерапевт *m.* fyzioterapeut

хирург *m.* chirurg

хирургичен, -чна, хирургически, -ска *adj.* chirurgický:

~чна **намеса** chirurgický zákrok

хирургия *ž.* chirurgie:

пластична ~ plastická chirurgie

8. Храни, хранене Potraviny, stravování

8.1. Хранене и храни Stravování a potraviny

белтък *m.* bílek:

яйчен ~ vaječný bílek

беля, -иш *nedok.* loupat

бисквита *ž.* sušenka

близалка *ž.* lízátko

бонбон *m.* bonbón

брашно *s.* mouka:

пшенично ~ pšeničná mouka;

царевично ~ kukuřičná mouka

бульон *m.* bujón

бульон *m.* vývar

бюфет *m.* bufet

вагон-ресторант *m.* jídelní vůz

вафла *ž.* oplátek

вечеря *ž.* večeře

вечерям, -яш *nedok.* večeřet

вкусотия *ž.* dobrota

гарнитура *ž.* příloha

гозба *ž.* jídlo:

месна ~ masité jídlo

горчица *ž.* hořčice

гостилница *ž.* hospoda

готвя, -иш *nedok.* vařit

грил *ž.* gril

деликатес *m.* lahůdka

десерт *m.* dezert, moučník, zákusek

дъвка *ž.* žvýkačka

жълтък *m.* žloutek:

яйчен ~ vaječný žloutek

задушавам, -аш *nedok.* dusit

закусвалня *ž.* bufet

закусвам, -аш *nedok.* snídat

закуска *ž.* snídaně; svačina:
студена ~ studená snídaně;
топла ~ teplá snídaně

захар *ž.* cukr:
кафява ~ hnědý cukr;
~ **на бучки** kostkový cukr;
пудра ~ moučkový cukr;
бучка ~ kostka cukru

зехтин *m.* olivový olej

зърнени храни *ž. mn.* cereálie

извара *ž.* tvaroh

йогурт *m.* jogurt

кайма *ž.* mleté maso

карадел *m.* karamel

картоф *m.* brambora:
варени ~и vařené brambory;
печени ~и pečené brambory;
варя ~ vařit brambory

каша *ž.* kaše

кашкавал *m.* sýr

квас *m.* kvasnice

кекс *m.* bábovka

кетчуп *m.* kečup

колбас *m.* klobása, uzenina

консервиран, -на *adj.* nakládany:
~**ни зеленчуци** nakládaná zelenina

конфитюр *m.* džem:
~ **от кайсии** meruňkový džem;
~ **от портокали** pomerančový džem

кренвирш *m.* párek

кръчма *ž.* hospoda

кървавица *ž.* jelito

кюфте *s.* karbanátek

лакомство *s.* dobrota

майонеза *ž.* majonéza

макарони *mn.* těstoviny

марината *ž.* nálev

маринован, -на *adj.* marinovaný:
~**ни зеленчуци** marinovaná zelenina

мас *ž.* sádlo

масло *s.* máslo:
растително ~ rostlinný olej

мая *ž.* kvasnice

мезе s. předkrm

мелба ž. zmrzlinový pohár

меню s. 1. jídelníček 2. jídelní lístek

месо s. maso:

говеждо ~ hovězí maso;

свинско ~ vepřové maso;

овнешко ~ skopové maso;

телешко ~ telecí maso;

заешко ~ králičí maso;

агнешко ~ jehněčí maso;

дивечово ~ zvěřinové maso;

тлъсто ~ tlusté maso;

задушено ~ dušené maso;

печено ~ pečené maso;

варено ~ vařené maso;

пушено ~ uzené maso;

пилешко ~ kuřecí maso

мляко s. mléko:

кондензирано ~ kondenzované mléko;

пастъоризирано ~ pasterizované mléko;

~ **на прах** sušené mléko;

нискомаслено ~ nízkotučné mléko;

полумаслено ~ polotučné mléko;

пълномаслено ~ plnotučné mléko;

обезмаслено ~ odtučněné mléko;

дълготрайно ~ trvanlivé mléko;

кисело ~ jogurt;

прясно ~ mléko

наденица ž. klobása:

~ на **скара** grilovaná klobása

настържа, -еш *dok.* nastrouhat:

~ на **едро** nastrouhat nahrubo;

~ на **дребно** nastrouhat najemno

обед *m.* oběd

обядвам, -аш *nedok.* obědvat

овкуся, -иш *dok.* dochutit

олио *s.* olej

ордъовър *m.* předkrm:

студен ~ studený předkrm

ориз *m.* rýže

оризов, -ова *adj.* rýžový:

~ **пудинг** rýžový nákyp

оцет *m.* ocet:

ябълков ~ jablečný ocet

пай *m.* koláč:

ябълков ~ jablečný koláč;

боровинков ~ borůvkový koláč

палачинка ž. palačinka

пека, -чеш на **грил** *nedok.* grilovat

пека, **печеш** *dok.* péct, peču

печен, -ена *adj.* pečený

пиле *s.* kuře:

печено ~ pečené kuře

подправки *ž. mn.* koření

подсладя, -иш *dok.* osladit

порция *ž.* porce:

половин ~ poloviční porce;

детска ~ dětská porce;

двойна ~ dvojitá porce

предиобедна закуска *ž.* přesnídávka, svačina

предястие *s.* předkrm

прибори *m. mn.* jídelní příbor

пудинг *m.* puding

пълнеж *m.* náplň:

шоколадов ~ čokoládová náplň

пържа, -иш *nedok.* smažit

пържен, -ена *adj.* smažený:

~ени картофи *m. mn.* hranolky

режа, -еш *nedok.* krájet

ресторант *m.* jídelna, restaurace:

~ **на открито** zahradní restaurace

риба *ž.* ryba

руло *s.* závin

салам *m.* salám:

дълготраен ~ trvanlivý salám;

твърд ~ tvrdý salám;

мек ~ měkký salám

саламура *ž.* nálev

салата *ž.* salát:

плодова ~ ovocný salát;

зеленчукова ~ zeleninový salát;

картофена ~ bramborový salát;

рибена ~ rybí salát;

мешана ~ míchaný salát;

шопска ~ šopský salát

сандвич *m.* chlebíček

сервирам, -аш *nedok.* servírovat

сирене *s.* sýr:

топено ~ tavený sýr;

синьо ~ plísňový sýr

сладкиш *m.* moučník, zákusek:

ябълков ~ jablkový moučník

сладолед *m.* zmrzlina:

ванилов ~ vanilková zmrzlina;

шоколадов ~ čokoládová zmrzlina;

плодов ~ ovocná zmrzlina;

фунийка ~ kornout zmrzliny

сметана ž. smetana:

бита ~ šlehačka

соля, **-иш** *nedok.* solit

сос *m.* omáčka:

татарски ~ tatarská omáčka;

соев ~ sójová omáčka;

доматен ~ rajská omáčka

спагети *mn.* špagety

стол *m.* jídelna:

заводски ~ závodní jídelna

столова ž. jídelna

супа ž. polévka:

~ с **фиде** nudlová polévka;

картофена ~ bramborová polévka;

пилешка ~ kuřecí polévka;

~ **гулаш** gulášová polévka;

доматена ~ rajská polévka;

говежда ~ hovězí polévka;

~ **от чесън** česneková polévka;

~ **от леща** čočková polévka;

~ **от карфиол** květáková polévka;

зеленчукова ~ zeleninová polévka;

крем ~ krémová polévka

сутляш *m.* rýžová kaše

съхранявам, **-аш** *nedok.* skladovat:

~ **на хладно място** skladovat v chladu;

~ **в хладилник** skladovat v lednici

тесто *s.* těsto:

~ с **мая** kynuté těsto;

бутер ~ lístkové těsto

торта *ž.* dort:

шоколадова ~ čokoládový dort;

пандишпанена ~ piškotový dort

хляб *m.* chléb:

пресен ~ čerstvý chléb;

отрежа ~ ukrojit chléb;

нарязан ~ krájený chléb;

филия ~ krajíc chleba

храна *ž.* jídlo:

топла ~ teplé jídlo

храня се, -иш се *nedok.* stravovat se

шоколад *m.* čokoláda:

бял ~ bílá čokoláda;

натурален ~ hořká čokoláda;

млечен ~ mléčná čokoláda;

горещ ~ horká čokoláda

шоколадов, -ова *adj.* čokoládový:

~**ова глазура** čokoládová poleva;

~**ови изделия** čokoládové výrobky

шунка *ž.* šunka

щрудел *m.* závin:

ябълков ~ jablečný závin

ядене s. jídlo:

месно ~ masité jídlo

ядки *тн.* vločky:

овесени ~ ovesné vločky

яйце s. vejce:

бъркани ~а míchaná vejce;

рохко сварени ~а vejce na měkko;

твърдо сварени ~а vejce na tvrdo

ястие s. jídlo

8.2. Напитки

Нáроје

аперитив *т.* aperitiv

бира s. pivo:

наливна ~ točené pivo;

бутилирана ~ lahvové pivo;

~ **в кутийка** pivo v plechovce;

безалкохолна ~ nealkoholické pivo

вино s. víno:

червено ~ červené víno;

бяло ~ bílé víno;

сухо ~ suché víno;

трапезно ~ stolní víno;

греяно ~ svařené víno

вода ž. voda:

питейна ~ pitná voda;

газирана ~ perlivá/sycená voda;

негазирана ~ neperlivá/nesycená voda;

минерална ~ minerální voda

какао s. kakao

кафе s. káva:

чисто ~ černá káva;

~ **с мляко** káva s mlékem;

виенско ~ vídeňská káva;

турско ~ turecká káva;

нескафе/ разтворимо ~ instantní/rozpuštná káva;

айскафе ledová káva

напитка ž. nápoj:

спиртни ~и lihoviny;

алкохолна ~ alkoholický nápoj;

безалкохолна ~ nealkoholický nápoj

пиво ž. pivo:

светло ~ světlé pivo;

тъмно ~ tmavé pivo

питие s. nápoj

порто s. potrské víno

розе s. růžové víno

сок *m.* džus, šťáva:

натурален ~ džus;

портокалов ~ pomerančový džus;

ябълков ~ jablečný džus;

ананасов ~ ananasový džus;

доматен ~ rajčatový džus

чай *m.* čaj:

черен ~ černý čaj;

зелен ~ zelený čaj;

плодов ~ ovocný čaj;

билков ~ bylinkový čaj;

гранулиран ~ granulovaný čaj;

~ с лимон čaj s citronem;

студен ~ ledový čaj

шира *ž.* burčák

8.3. **Плодове и зеленчуци** Ovoce a zelenina

ананас *m.* ananas

бадем *m.* mandle

банан *m.* banán

боб *m.* fazole

боровинка *ž.* borůvka:

червена ~ brusinka

броколи *ž. mn.* brokolice

грейпфрут *m.* grep

грозде *s.* hrozen:

френско ~ rybíz;

цариградско ~ angrešt

диня *ž.* meloun

домат *m.* rajče

зеле *s.* zelí:

бяло ~ bílé zelí;

червено ~ červené zelí;

кисело ~ kysané zelí

зеленчук *m.*, **зеленчуци** *m. pl* zelenina:

пресни ~ čerstvá zelenina;

задушени ~ dušená zelenina

зрял, -ла *adj.* zralý

касис *m.* černý rybíz

кервиз *m.* celer

круша *ž.* hruška

къпина *ž.* ostružina

лешник *m.* lískový ořech

леща *ž.* čočka

лимон *m.* citron

лимонен, -ена *adj.* citronový:
~**ена кора** citronová kůra

лимонов, -ова *adj.* citronový:
~ **сок** citronová šťáva

лук *m.* cibule:
кромид ~ cibule

магданоз *m.* petržel

малина *ž.* malina

мандарина *ž.* mandarinka

маслина *ž.* oliva

нар *m.* granátové jablko

орех *m.* ořech, vlašský ořech:
кокосов ~ kokosový ořech;
чупя ~и louskat ořechy

патладжан *m.* baklažán

пиперка *ž.* paprika

плодов, -ова *adj.* ovocný:
~**ова салата** ovocný salát

плод *m.* ovoce:

бера ~**ове** česat ovoce;

цитрусови ~**ове** citrusové ovoce;

пресни ~**ове** čerstvé ovoce;

захаросани ~**ове** kandované ovoce;

сушени ~**ове** sušené ovoce

портокал *m.* pomeranč

праз *m.* pórek

праскова *ž.* broskev

пъпеш *m.* žlutý meloun

слива *ž.* švestka

смокиня *ž.* fík

тиква *ž.* tykev

тиквичка *ž.* cuketa

фасул *m.* fazole

фъстък *m.* arašíd, burský ořech:

шам ~ pistácie

царевича *ž.* kukuřice

цвекло *s.* řepa:

захарно ~ cukrová řepa;

червено ~ červená řepa

целина *ž.* celer

череша ž. třešeň

чесън *m.* česnek

чушка ž. paprika:

люта ~ pálivá/ostrá paprika, feferonka

ябълка ž. jablko

ягода ž. jahoda:

градинска ~ zahradní jahoda;

горска ~ lesní jahoda

8.4. Съдове и прибори Nádobí a příbor

вилица ž. vidlička

кана ž. konvice

купа ž. misa:

~ за **салата** salátová misa

лъжица ž. lžice:

супена ~ polévková lžice

лъжичка ž. lžička:

кафена ~ kávová lžička;

чаена ~ čajová lžička

нож *m.* nůž

тава ž. plech

тенджера *ж.* hrnec:

~ под налягане tlakový hrnec

тиган *т.* pánev

тирбушон *т.* vývrtka

чаша (стъклена) *ж.* sklenice:

порцеланова ~ hrnek, šálek

черпак *т.* naběračka

чиния *ж.* talíř:

дълбока ~ hluboký talíř;

плитка ~ mělký talíř

8.5. Магазини за хранителни стоки Obchody s potravinami

месарница *ж.* masna

месарски магазин *т.* masna

сладкарница *ж.* cukrárna

супермаркет *т.* supermarket

хлебарница *ж.* pekárna

хранителни стоки *ж. мн.* potraviny

9. Градът и селото

Město a vesnice

9.1. Градът

Město

автобус *m.* autobus

автобусен,-сна *adj.* autobusový:

~сна **линия** autobusová linka;

~сна **спирка** autobusová zastávka

автомобил *m.* automobil, auto:

товарен ~ nákladní auto;

лек ~ osobní auto

адрес *m.* adresa

бездомник *m.* bezdomovec

болница *ž.* nemocnice:

детска ~ dětská nemocnice

витрина *ž.* výloha

вход *m.* vchod

гара *ž.* nádraží:

централна ~ hlavní nádraží

град *m.* město:

областен ~ krajské město;

индустриален ~ průmyslové město

градина *ž.* zahrada:

ботаническа ~ botanická zahrada;

зоологическа ~ zoologická zahrada

градски, -ска *adj.* městský:

~ **плаж** koupaliště

градче *s.* maloměsto; městečko

гражданин *m.* občan:

почетен ~ čestný občan

двор *m.* dvůr

живея, -еш *nedok.* bydlet

жилище *s.* byt; bydlení

жител *m.* obyvatel; občan

застрояване *s.* zástavba

зеленина *ž.* zeleň

зона *ž.* zóna:

пешеходна ~ pěší zóna;

промишлена ~ průmyslová zóna

игрище *s.* hřiště:

~ **за волейбол** volejbalové hřiště

квартал *m.* čtvrť, sídliště

кино *s.* kino:

отивам на ~ jít do kina

кмет *m.* starosta; primátor:

~ **на град Прага** primátor hlavního města Prahy

кметица *ž.* starostka

кръстовице *s.* křižovatka

кръчма *ž.* hospoda

къща *ž.* dům:

семейна/фамилна ~ rodinný dům

магазин *m.* obchod:

универсален ~ obchodní dům

многолюден, -дна *adj.* lidnatý

население *s.* obyvatelstvo

небостъргач *m.* mrakodrap

община *ž.* 1. obec 2. obecní úřad

пазар *m.* tržiště

парк *m.* park:

национален ~ národní park

паркинг *m.* parkoviště:

платен ~ placené parkoviště;

охраняем ~ hlídané parkoviště

пешеходен, -дна *adj.* pěší:

~**дна зона** pěší zóna

площад *m.* náměstí

подлез *m.* podchod

предградие *s.* předměstí

разходка *ž.* procházka:

отивам на ~ jít na procházku

разхождам се,-аш се *nedok.* procházet se

ремонт *m.* přestavba; renovace

ресторант *m.* restaurace

самоуправление *s.* samospráva

сграда *ž.* budova:

жилищна ~ obytná budova

спирка *ž.* zastávka:

трамвайна ~ tramvajová zastávka

столица *ž.* hlavní město

строителство *s.* výstavba;

ново ~ novostavba

улица *ž.* ulice:

пресичам ~ přecházet ulici;

задънена ~ slepá ulice

училище s. škola:

ходя на ~ chodit do školy;

средно ~ střední škola;

висше ~ vysoká škola;

основно ~ základní škola

учреждение s. úřad

фабрика ž. továrna

вила ž. chata

център m. centrum

чиновник m. úředník:

банков ~ bankovní úředník;

държавен ~ státní úředník

шосе s. silnice

язовир m. přehrada

9.2. **Исторически и културни паметници** Historické a kulturní památky

архитектура ž. architektura:

класическа ~ klasická architektura;

модерна ~ moderní architektura

библиотека ž. knihovna:

Националната ~ Národní knihovna;

университетска ~ univerzitní knihovna

дворец *m.* palác

забележителност ž. pozurohodnost

замък *m.* hrad

крепост ž. pevnost

кула ž. věž

манастир *m.* klášter

музей *m.* muzeum:

археологически ~ archeologické muzeum;

исторически ~ historické muzeum

паметник *m.* památka; památník, pomník:

вдигам ~ postavit památník

порта ž. brána

храм *m.* chrám

църква ž. kostel:

отивам на ~ jít do kostela;

католическа ~ katolický kostel,

православна ~ pravoslavný kostel

9.3. Селото Vesnice

ливада *ž.* louka

отглеждам, -даш (животни) *nedok.* chovat:

~ селскостопански животни chovat hospodářská zvířata

отглеждам, -даш (растения) *nedok.* pěstovat:

~ зеленчуци pěstovat zeleninu

поле *s.* pole

поляна *ž.* louka

почва *ž.* půda

провинция *ž.* venkov:

живея в ~та *žít* na venkově

село *s.* vesnice:

планинско ~ horská vesnice;

живея на ~ *žít* na vesnici

селянин *m.* vesničan

стопанство *s.* usedlost

ферма *ž.* farma

хамбар *m.* sýpka

10. Комуникация

Komunikace

10.1. Общи понятия

Obecné pojmy

вест *ž.* zpráva

ведещ *m.* moderátor:

телевизионен ~ televizní moderátor

говорител *m.* mluvčí

журналистика *ž.* žurnalistika

запис *m.* záznam:

звукозапис/фонограма zvukový záznam

изпращам, -аш *nedok.* vysílat

информация *ž.* informace:

средства за масова ~ sdělovací prostředky

канал *m.* kanál:

~ за **врџзка** přenosový kanál

комуникация *ž.* komunikace

копие s. kopie:

~ **на документ** kopie listiny;

направля, набавя си ~ **от нещо** udělat, pořídit si kopii něčeho

ксерокс m. kopírka

листовка ž. leták

медии ž. mn. média

микрофон m. mikrofon

новини mn. ž. zpravodajství:

спортни ~ sportovní zpravodajství;

културни ~ kulturní zpravodajství;

телевизионни ~ televizní zpravodajství

общувам, -аш nedok. komunikovat

предаване s. přenos:

телевизионно ~/**излъчване** televizní přenos

предаване s. vysílání:

радио ~ rozhlasové vysílání;

телевизионно ~ televizní vysílání

предавател m. vysílač:

радио ~ rozhlasový, rádiový vysílač;

телевизионен ~ televizní vysílač

сигнал m. signál

слушател m. posluchač

съобщавам, -ваш *nedok.* sdělovat

съобщителен, -лна *adj.* sdělovací:

съобщителна ~ sdělovací technika

10.2. Поща

Pošta

абонамент *m.* předplatné

адрес *m.* adresa:

~ **за кореспонденция** korespondeční adresa,

~ **на електронната поща/имейл** mailová adresa

адресирам, -раш *nedok.* adresovat

квитанция *ž.* podací lístek

код *m.* kód; číslo:

пощенски ~ poštovní směrovací číslo (PSC)

куриер *m.* kurýr

кутия *ž.* schránka:

пощенска ~ poštovní schránka;

пусна писмо в (пощенска) ~ dát, hodit dopis do schránky

марка *ž.* známka:

пощенска ~ poštovní známka;

таксова ~ kolek

писмо *s.* dopis:

препоръчано ~ doporučený dopis;

анонимно ~ anonymní dopis

платеж *m.* platba:

наложен ~ dobírka;

изпратя с наложен ~ poslat na dobírku

плик *m.* obálka

подател *m.* odesílatel

получа, -чиш *dok.* dostat

получател *m.* adresát

поща *ž.* pošta:

въздушна ~ letecká pošta;

електронна ~ elektronická pošta;

централна ~ hlavní pošta

пощальон *m.* doručovatel, listonoš, pošťák

пощенски, -ска *adj.* poštovní:

~ска **марка** poštovní známka;

~ски **разходи** *m.* poštovné;

~ска **кутия** schránka na dopisy;

~ска **картичка** pohlednice

пратка *ž.* zásilka:

доставя ~ doručit zásilku;

~ с **наложен платеж** zásilka na dobírku;

пощенска ~ poštovní, listovní zásilka;

препоръчана ~ doporučená zásilka

услуга *ž.* služba:

куриерски ~и курýрní služby

10.3. **Компютър, интернет и други начини за комуникация** Počítač, internet a další způsoby komunikace

безжичен, -чна *adj.* bezdrátový:

~ (wi-fi) интернет bezdrátový (wi-fi) internet

браузър *m.* prohlížeč

диск *m.* disk

запамятя, тиш *dok.* uložit

изпращам, -таш *nedok.* posílat:

~ имейл *nedok.* mailovat, posílat e-mail

изтегля, -лиш *dok.* stáhnout:

~ файл stáhnout soubor

икона *ž.* ikona

имейл *m.* e-mail

интернет *m.* internet:

високоскоростен ~ vysokorychlostní internet

кликна, -неш *dok.* kliknout

мультимедия *ž.* multimédia

носител *m.* nosič

папка *ž.* složka

приложение *s., m.* příloha

принтер *m.* tiskárna

уеб-страница *ž.* webová stránka

файл *m.* soubor:

прикачен ~ příloha

факс *m.* fax:

изпращам ~ faxovat

10.4. Телефон Telefon

батерия *ž.* baterie:

заредя ~ nabít baterii,

паднала ~ vybitá baterie

грешка *ž.* chyba:

имате ~ to je omyl

клипна *dok.* prozvonic (někoho)

линия *ž.* linka

набера, -реш (по телефона) *dok.* vytočit číslo (zavolat)

обаждам се, -даш се (по телефона) *nedok.* volat

обаждам се, -даш се *nedok.* telefonovat

разговор *m.* hovor:

междуградски ~ meziměstský hovor,

международен ~ mezinárodní hovor;

пропуснат ~ zmeškaný hovor

свържа се, -жеш се *dok.* dovolat se

съобщение *s.* zpráva:

кратко текстово ~ /SMS esemeska:

изпратя ~ /есемес/SMS poslat esemesku

такса *ž.* paušál:

месечна ~ měsíční paušál

телефон *m.* telefon:

мобилен ~ / GSM mobilní telefon, mobil;

стационарен ~ pevná linka

телефонен, -онна *adj.* telefonní:

~ **номер** telefonní číslo;

~ **указател** telefonní seznam;

adresář;

~ **апарат** telefonní přístroj;

~ **онна слушалка** telefonní sluchátko;

~ **онна будка** telefonní budka;

~ **секретар** záznamník

11. Търговия и услуги

Obchod a služby

11.1. Общи понятия

Obecné pojmy

банкомат *m.* bankomat

избор *m.* výběr:

богат ~ **на стоки** bohatý výběr zboží

карта *ž.* karta

каса *ž.* pokladna

каса *ž.* kasa:

плащам на ~**та** platit u pokladny

касиер(ка) *m.(ж.)* pokladní

клиент *m.* klient, zákazník:

постоянен ~ stálý zákazník;

телефон на ~**а** zákaznická linka

клиентски, -ска *adj.* zákaznický:

~**ска карта** zákaznická karta;

~ **сервиз** zákaznický servis

количка (в супермаркет) *ž.* vozík

кошница ž. košík:

~ в супермаркет nákupní košík

магазин *m.* prodejna:

фирмен ~ podniková, firemní prodejna

магазин *m.* obchod:

интернет/онлайн ~ internetový obchod

намаление *s.* sleva:

правя ~ poskytovat slevu;

продам с ~ prodat se slevou;

пътнически билети с 50% ~ за деца poloviční sleva
jízdného pro děti

отстъпка ž. sleva:

правя ~ poskytovat slevu

пазарен,- рна;

adj. tržní; nákupní:

~рна цена tržní cena

пазарувам, -аш *nedok.* nakupovat

плащане *s.* platba:

~ с карта platba kartou;

~ в брой platba v hotovosti

покупка ž. nákup:

ходя по ~и chodit na nákupy

портмоне *s.* peněženka

поръчам, -аш *dok.* objednat

поръчка *ž.* objednávka

пробна *ž.* zkušební kabinka

продавач *m.* prodavač

продажба *ž.* prodej

продам, -дадеш *dok.* prodat

продукт *m.* produkt

промоционален, -лна *adj.* akční:

~**лна цена** akční cena

промоция *ž.* akce

разпродажба *ž.* výprodej:

тотална ~ totální výprodej

рафт *m.* regál

стелаж *m.* regál

стока *ž.* zboží

търговец *m.* obchodník

търговия *ž.* obchod:

интернет/онлайн ~ internetový obchod

търговски, -ска *adj.* obchodní:

~ **пеговори** obchodní jednání;

~**ска палата** obchodní komora;

~**ска верига** obchodní řetězec

търгувам, -аш *nedok.* obchodovat

цена *ž.* cena:

~ **без конкуренция** bezkonkurenční cena;

намалена ~ snížená cena

щанд *m.* pult; oddělení:

дамски ~ dámské oddělení;

мъжки ~ pánské oddělení;

детски ~ dětské oddělení

11.2. Магазини и услуги

Obchody a služby

автокъща *ž.* autobazar

антиквариат *m.* antikvariát

аптека *ž.* lékárna

бижутерия *ž.* klenotnictví

будка *ž.* stánek

бутик *m.* butik

бюро *s.* úřad:

~ **за обмяна на валута** směnárna

витрина *ž.* výloha

дрогерия *ž.* drogerie

железария *ž.* železářství

зоомагазин *m.* chovatelské potřeby

материал *m.* materiál:

канцеларски ~и papírnictví

книжарница *ž.* knihkupectví

козметика *ž.* kosmetika

конфекция *ž.* konfekce

магазин *m.* obchod:

~ на самообслужване samoobsluha;

~ за тютюневи изделия и вестници trafika;

златарски ~ zlatnictví;

музикален ~ hudebniny;

цветарски ~ květinářství

месарница *ž.* řeznictví, masna

павильон *m.* stánek

пазар *m.* tržiště

парфюмерия *ž.* parfumerie

подарък *m.* dárek

потребни *ž.* potřeby:

домашни ~ domácí potřeby

супермаркет *m.* supermarket

фризьорски салон *m.* kadeřnictví

фурна ž. pekárna

хлебарница ž. pekárna

чистене s. čištění:

химическо ~ čistírna:

занеса, дам на химическо ~ dát do čistírny

хипермаркет m. hypermarket

12. Транспорт, пътуване

Doprava, cestování

12.1. ОБЩИ ПОНЯТИЯ

Обecné pojmy

автомобил *m.* auto, vůz;

талон на ~ technický průkaz auta

билет *m.* jízdenka:

~ **със запазено място** jízdenka s místenkou;

еднопосочен, двупосочен ~ jednosměrná/zpáteční jízdenka;

самолетен ~ letenka

върна се, -неш се *dok.* vrátit se

гара *ž.* nádraží:

железопътна ~ vlakové nádraží;

авто~ autobusové nádraží;

аеро~ letiště

гише *s.* přepážka

гориво *s.* palivo, pohonná hmota

двигател *m.* motor

движение *s.* jízda:

по посока на ~то ve směru jízdy

документи *mn. m.* doklady

задръстване *s.* dopravní zácpa

закъснение *s.* zpoždění

заминавам, -аш *nedok.* odjíždět

зареждам, -аш (с гориво) *nedok.* tankovat

застраховка *ž.* pojištění:

медицинска ~ zdravotní pojištění;

пътническа/ туристическа ~ cestovní pojištění

кола *ž.* auto:

карам ~ řídit auto

място *s.* místo:

запазено ~ místenka

пешеходец *m.* chodec

пешеходен, -а *adj.* týkající se chodců:

~ **пътека** přechod (pro chodce)

превоз *m.* přeprava:

международен ~ mezinárodní přeprava

превозвач *m.* dopravce:

частен ~ soukromý dopravce;

държавен ~ státní dopravce

срѣдство s. prostředek:

превозно ~ vozidlo;

моторно превозно ~ (МПС) motorové vozidlo;

лично моторно превозно ~ osobní vozidlo

пътен,-тна *adj.* cestovní, silniční; dopravní:

~ **разходи** cestovné;

~ **знак** dopravní značka;

~ **тна инфраструктура** dopravní infrastruktura;

~ **полицай** dopravní policista

пътешественик *m.* cestovatel

пътешествие s. cesta:

околосветско ~ cesta kolem světa

пътник *m.* cestující

пътувам, -ваш *nedok.* cestovat:

~ **с автобус** cestovat autobusem;

~ **на автостоп** stopovat

пътуване s. cestování

скорост *ž.* rychlost:

превишена ~ překročení povolené rychlosti

такса *ž.* poplatek:

пътна ~ mýtné

транспорт *m.* doprava:

обществен ~ hromadná doprava;

градски/междуградски ~ městská/meziměstská doprava;

автомобилен ~ silniční doprava

управление s. řízení:
ръчно ~ ruční řízení

чакалня ž. čekárna

шофирам, -аш *nedok.* řídit auto

12.2. ПЪТ

Cesta

булевард *m.* třída

винетка ž. dálniční známka

завивам, -ваш *nedok.* zatáčet

завой *m.* zatáčka

кръстовище s. křižovatka

магистрала ž. dálnice

магистрален, -лна *adj.* dálniční

път *m.* cesta; dráha:

околовръстен ~ městský obchvat

пътека ž. stezka

светофар *m.* semafor

тротоар *m.* chodník

улица ž. ulice:

задънена ~ slepá ulice

шосе s. silnice

12.3. Пътен транспорт

Silniční doprava

автомобил *m.* auto:

товарен ~ nákladní auto;

високопроходим ~ terénní auto;

~ с **автоматична скоростна кутия** auto s automatickou převodovkou

авточасти ž. *mn.* autodíly

автомобил *m.* automobil

автомобилен, -лна *adj.* automobilový:

~на **гума** pneumatika;

~на **катастрофа** autonehoda

ауспух *m.* výfuk

багажник *m.* kufr (auta)

броня (*на кола*) ž. nárazník

волан *m.* volant

гараж *m.* garáž

глоба ž. pokuta

глобявам, -ваш *nedok.* pokutovat

гума *ž.* pneumatika:

резервна ~ rezerva, rezervní pneumatika;

сменя ~ vyměnit pneumatiku

движение *s.* provoz:

правилник за ~то по пътищата pravidla silničního provozu

камион *m.* kamion

капак *m.* kapota

каросерия *ž.* karoserie

катастрофа *ž.* nehoda

клаксон *m.* klakson

кола *ž.* auto:

лека ~ osobní auto

колан *m.* pás:

предпазен/обезопасителен ~ bezpečnostní pás

лента *ž.* pruh:

пътна ~ jízdní pruh

лимузина *ž.* limuzína

лост páka:

управляващ ~ řadicí páka

мантинела *ž.* svodidlo

облегалка ž. opěrka:

~ за **главата** opěrka hlavy

огледало s. zrcadlo:

~ за **задно/обратно виждане** zpětné zrcadlo

ограничение s. omezení:

~ на **скоростта** omezení rychlosti

паркинг m. parkoviště

педал m. pedál:

~ за **спирачката** brzdový pedál;

~ за **газта** plynový pedál

пикап m. dodávka

резервоар m. nádrž:

бензинов ~ benzinová nádrž,

маслен ~ olejová nádrž;

пълнен ~ plná nádrž

ремарке s. přívěs:

самосвално ~ výklopný přívěs

седалка ž. sedadlo:

предна/задна ~ přední/zadní sedadlo

спирам, -раш *nedok.* zastavovat; brzdit

спирачка ž. brzda:

ръчна ~ ruční brzda

съединител m. spojka

фар *m.* světlo^{met}, reflektor, světlo

цистерна *ž.* cisterna

чистачка *ž.* stěrač

шофьор *m.* řidič

шофьорски, -ска *adj.* týkající se řízení/řidiče:

~ска **книжка** řidičský průkaz;

~ **курс** autoškola

12.4. **Обществен транспорт** Hromadná doprava

автобус *m.* autobus:

градски ~ městský autobus;

междуградски ~ meziměstský autobus;

кача се на ~а nastoupit do autobusu;

пътувам с ~ jet autobusem;

слизам от ~а vystoupit z autobusu

автобусен, -сна *adj.* autobusový

ватман *m.* řidič tramvaje

качвам се, -аш се (на превозно средство) *nedok.* nastupovat

прекачвам се, -ваш се *nedok.* přestupovat

прекачване *s.* přestupování

разписание s. jízdní řád;
по ~ dle jízdního řádu

рейс m. autobus

сектор (на автогара) m. nástupiště

спирка ž. zastávka:

~ **по желание** zastávka na znamení;

крайна/последна ~ konečná zastávka

слизам, -аш *nedok.* (от превозно средство) vystupovat

трамвай m. tramvaj

транспорт m. doprava:

обществен/градски ~ městská hromadná doprava
(MHD)

тролейбус m. trolejbus

тръгване s. odjezd

12.5. Въздушен транспорт

Letecká doprava

авиокомпания ž. aerolinie

хеликоптер m. vrtulník, helikoptéra:

транспортен ~ dopravní vrtulník

излитане s. odlet

кацам,-аш *nedok.* přistávat

кацане *s.* přistání; přílet

класа *ž.* třída:

бизнес ~ první třída

летище *s.* letiště

летя,-иш *nedok.* letět

полет *m.* let:

чартърен ~ charterový let;

международен ~ mezinárodní let;

директен ~ přímý let;

вътрешен ~ vnitrostátní let

самолет *m.* letadlo:

безмоторен ~ bezmotorové letadlo;

реактивен ~ tryskové letadlo;

цивилен, граждански ~ civilní letadlo;

отвлека ~ unést letadlo

самолетен, -тна *adj.* letecký

летищен, -щна *adj.* letištní:

~щни такси letištní poplatky

стюардеса *ž.* letuška

12.6. Железопътен транспорт

Železniční doprava

влак *m.* vlak:

бърз ~ rychlík

вагон *m.* vagon:

пътнически ~ vagon pro cestující,

спален ~ lůžkový vagon;

~ за **пушачи** kuřácký vagon;

~ за **непушачи** nekuřácký vagon;

~ **със запазени места** místenkový vůz

влак *m.* vlak:

пътнически ~ osobní vlak;

товарен ~ nákladní vlak;

нощен ~ noční vlak

гара *ž.* nádraží:

жп гара vlakové nádraží

гардероб (за багаж) *m.* úschovna zavazadel

експрес *m.* expres

железопътен, -тна *adj.* železniční (съкр. **ж.п.** zkr. žel.):

~**тна линия** železniční trať;

~ **възел** železniční uzel;

~ **транспорт** železniční doprava;

~ **прелез** železniční přejezd;

~**тна инфраструктура** železniční infrastruktura

коловоз *m.* kolej

кондуктор(ка) *m./ž. průvodčí*

купе *s. kupé*

перон *m. nástupiště*

релса *ž. kolejnice*

12.7. **Корабоплаване, воден транспорт** Vodní doprava

кану *s. kánoe*

капитан *m. kapitán*

каюта *ž. kajuta*

кей *m. molo*

кораб *m. loď:*

морски ~ námořní loď;

речен ~ říční loď;

товарен ~ nákladní loď;

рибарски ~ rybářská loď

котва *ž. kotva:*

спусна ~ spustit kotvu;

вдигна ~ zvednout kotvu

лодка ž. člun:

моторна ~ motorový člun;

спасителна ~ záchranný člun;

рибарска ~ rybářský člun

мореплавател *m.* mořeplavec

моряк *m.* námořník

отплувам,-аш *nedok.* odplouvat

параход *m.* parník

плаване ž. plavba

латноходка ž. plachetnice

подводница ž. ponorka

пристанище *s.* přístav

сал *m.* vor

ферибот *m.* trajekt

фрегата ž. fregata

яхта ž. jachta

12.8. Други видове превозни средства

Jiné druhy dopravních prostředků

велосипед *m.* jízdní kolo

колело *s.* jízdní kolo

метро *s.* metro:

спирка/станция на ~то zastávka, stanice metra

мотопед *m.* moped

мотоциклет *m.* motocykl;
motorka

такси *s.* taxi:

извикам ~ zavolat si taxi;

поръчам ~ objednat si taxi

тротинетка *ž.* koloběžka

13. Изкуство и култура

Umění a kultura

13.1. Театър

Divadlo

актриса *ž.* herečka

актѝор *m.* herec:

театрален, драматичен ~ divadelní herec

антракт *m.* přestávka

артист *m.* umělec:

цирков ~ cirkusový umělec;

оперен ~ operní umělec

балерина *ž.* baletka

балет *m.* balet:

класически ~ klasický balet

билет *m.* lístek:

~ за **театър** lístek do divadla

гардероб *m.* šatna

драма *ž.* drama

зала (за публиката в театър) *ž.* hlediště

изпълнител *m.* účinkující

завеса *ž.* opona:

спусна ~та spustit oponu

комедия *ž.* komedie:

гръцка ~ řecká komedie

костюм *m.* kostým

кулиси *ž. mn.* kulisy

марионетка *ž.* loutka

осветление *s.* světlo

пиеса *ž.* hra, divadelní hra

представление *s.* představení:

театрално ~ divadelní představení;

любителско, детско ~ ochotnické, dětské představení;

галапредставление slavnostní představení

публика *ž.* obecnost

ред *m.* řada:

седа на първи ~ sedět v první řadě

репетиция *ž.* zkouška:

генерална ~ generální zkouška

роля *ž.* úloha

седалка *ž.* sedadlo

спектакъл *m.* představení:

~**ЪТ** **НЯМА** **ДА** **СЕ** **СЪСТОИ** představení se nekoná

сцена *ž.* jeviště

сценичен, -чна *adj.* scénický:

~ **ефект** scénický efekt

театрал *m.* divadelník

театър *m.* divadlo:

куклен ~ loutkové divadlo;

~ **на открито, летен** ~ divadlo v přírodě; přírodní divadlo;

любителски ~ ochotnické divadlo;

пътуващ ~ zájezdové divadlo

фестивал *m.* festival:

театрален ~ divadelní festival

13.2. Кино, филм

Kino, film

герой *m.* postava

дублаж *m.* dabing

екран (на кино) *m.* plátno:

филмов ~ filmové plátno

екшън *m.* akční film

зрител *m.* divák:

телевизионни ~и televizní diváci;

кинозрители filmoví diváci

играя, -еш *nedok.* hrát

кадър *m.* záběr

камера *ž.* kamera:

филмова ~ filmová kamera

каса *ž.* pokladna

кинематография *ž.* kinematografie

кинематографски *adj.* kinematografický

кино *s.* kino:

отивам на ~ jít do kina:

~**актриса** filmová herečka;

~**екран** filmové plátno;

~**звезда** filmová hvězda;

~**зрители** *m. mn.* filmoví diváci;

~**изкуство** *s.* filmové umění;

~**индустрия** filmový průmysl;

~**камера** filmová kamera;

~ **режисьор** *m.* filmový režisér;

~**салон** *m.* kinosál;

~**студия** *ž. mn.* filmové ateliéry

комедия *ž.* komedie

награда *ž.* cena

оператор *m.* kameraman

отличие *s.* cena

прожектирам, -аш *nedok.* promítat, hrát film

прожекция *ž.* projekce

режисура *ž.* režie:

~ на **драма** režie dramatu;

~ на **филм** režie filmu

режисьор *m.* režisér:

асистент ~ asistent režiséra

роля *ž.* role:

играя главната ~ hrát hlavní roli

сериал *m.* seriál:

сапунен ~ telenovela

сценарий *m.* scénář

сценарист *m.* scenárista

фестивал *m.* festival:

филмов ~ filmový festival

ФИЛМ *m.* film:

анимационен ~ animovaný film;

пълнометражен ~ celovečerní film;

късометражен ~ krátký film;

ням ~ němý film;

документален ~ dokument;

снимане на ~ natáčení;

снима́м ~ natáčet film;

прожектирам ~ promítat film;

в кината прожектират, дават нов ~ v kinech běží nový film, hrají nový film

ФИЛМОВ, -ова *adj.* filmový:

~ова **лента** filmový pás;

~ова **прожекция** filmové představení;

~ова **продукция** filmová produkce

ХИТ *m.* hit

13.3. Литература Literatura

белетристика *ž.* beletrie

дневник *m.* deník:

водя (си) ~ psát (si) deník

драма *ž.* drama

епос *m.* epos

жанр *m.* žánr:

эпичен ~ epický žánr;

лиричен ~ lyrický žánr;

сатиричен ~ satirický žánr

заглавие *s.* titul

книга *ž.* kniha:

забавна, поучителна, научна ~ zábavná, poučná, vědecká kniha

книжарница *ž.* knihkupectví

книжен, -жна *adj.* knižní

криминале *s.* detektivka

легенда *ž.* legenda

лирика *ž.* lyrika:

любовна ~ milostná lyrika

литература *ž.* literatura:

детска ~ dětská literatura;

художествена ~ krásná literatura

литературен, -рна *adj.* literární:

~рна **творба**, ~рно **произведение**, ~рно **творчество**
literární dílo, tvorba;

~рна **дейност** literární činnost;

~рна **история** literární historie;

~ **критик** literární kritik

литературовед literární teoretik, vědec

литературознание literárni vĕda

заглавие s. titul

писател *m.* spisovatel

пиша, -еш *nedok.* psát:

~ **стихотворения** psát verše

повест *ž.* novela, povídka

поезия *ž.* poezie:

любовна ~ milostná poezie

поет *m.* básník

поетичен, -чна *adj.* poetický

приказка *ž.* pohádka:

народна ~ lidová pohádka

проза *ž.* próza

разказ *m.* povídka

роман *m.* román:

биографичен ~ životopisný román;

приключенски ~ dobrodružný román;

~ **в стихове** veršovaný román

сбирка *ž.* sbírka:

стихосбирка básnická sbírka

стил *m.* sloh

стих *ž.* verš

стихотворение s. báseň

чета *nedok.* číst:

~ **вестник** číst si noviny;

~ **наглас** číst nahlas

читател *m.* čtenář

13.4. Изобразително изкуство Výtvarné umění

вернисаж *m.* vernisáž:

покана за ~ pozvánka na vernisáž

галерия *ž.* galerie:

Национална ~ Národní galerie

глина *ž.* hlína

графика *ž.* grafika

живопис *ž.* malba

изкуство *s.* umění:

народно ~ lidové umění;

изобразително ~ výtvarné umění

изложба *ž.* výstava:

~ **на модерното изкуство** výstava moderního umění,

организирам ~ uspořádat výstavu

имитация *ž.* napodobenina

картина *ž.* obraz:

~ с **маслени бои** olejomalba

контур *m.* obrys

моделирам, -аш *nedok.* modelovat

натюрморт *m.* zátiší

палитра *ž.* paleta

платно *s.* plátno

портрет *m.* portrét:

~ в **естествен рѣст** portrét v životní velikosti

работилница *ž.* dílna

резбар *m.* řezbář

рисувам, -ваш *nedok.* kreslit:

~ с **бои** *nedok.* malovat

рисунка *ž.* kresba

скица *ž.* náčrt, nákres, skica

скульптор *m.* sochař

статив *m.* malířský stojan

статуя *ž.* socha:

антична ~ antická socha

стенопис *m.* nástěnná malba

стѣклопис *m.* malba na skle

украса *ž.* výzdoba:

стенна ~ nástěnná výzdoba

фреска *ž.* freska

художник *m.* malíř:

~ с **академично образование** akademický malíř

художнически, -ска *adj.* malířský:

~ **материали** malířské, výtvarné potřeby,

~**ска техника** malířská technika

боя *ž.* barva:

акрилна ~ akrylová barva,

маслена ~ olejová barva,

темперна ~ temperová barva,

водни ~и vodové barvy

четка *ž.* štětec

щрих *m.* tah

13.5. Музыка

Hudba

ария *ž.* árie:

опера ~ operní árie

барабан *m.* buben

барабанист *m.* bubeník

глас *m.* hlas:

дълбок ~ hluboký hlas;

обработен ~ vyškolený hlas;

повиша ~ zvýšit hlas

диригент (на хор) *m.* sbormistr

звук *m.* zvuk

изпълнител *m.* interpret

инструмент *m.* nástroj:

ударни ~и bicí nástroje;

музикални ~и hudební nástroje;

струнни ~и smyčcové nástroje

китара *ž.* kytara:

акустична ~ akustická kytara;

електрическа ~ elektrická kytara

композирам, -раш *nedok.* skládat:

~ **музика** skládat hudbu

композитор *m.* skladatel

композиция *ž.* skladba:

музикална ~ hudební skladba

концерт *m.* koncert:

организирам ~ pořádat koncert;

~ **за пиано** klavírní koncert

концерт *m.* koncert:

устройвам, организирам ~ pořádat koncert;

рок ~ rockový koncert,

~ът е отменен koncert je zrušený

меломан *m.* milovník hudby

микрофон *m.* mikrofon

музика *ž.* hudba:

народна ~ lidová hudba;

класическа ~ vážná hudba;

църковна ~ církevní hudba

музикален, -лна *adj.* hudební:

~ **инструмент** hudební nástroj;

~**лно училище**, ~ **лна школа** hudební škola;

~**лна дарба**, ~**лни заложби**, ~ **талант** hudební nadání,
vlohy, talent;

~ **слух** hudební sluch;

~ **съпровод**, **акомпанимент** hudební doprovod

музикант *m.* hudebník

мюзикъл *m.* muzikál

нота *ž.* nota

нотен, -тна *adj.* notový

опера *ž.* opera

оперета *ž.* opereta

оркестър *m.* orchestr:

естраден ~ estrádní orchestr;

джазов ~ jazzový orchestr;

симфоничен ~ symfonický orchestr

певец *m.* zpěvák;

оперен ~ operní zpěvák

певчески, -ска *adj.* pěvecký:

~ **хор** pěvecký sbor;

~**ско изкуство** pěvecké umění;

~**ска техника** pěvecká technika

песен *ž.* píseň:

любовна ~ milostná píseň

пиано *s.* klavír:

съпровод на ~ klavírní doprovod;

свиря на ~ hrát na piano

хор *m.* sbor:

певчески ~ pěvecký sbor

цигулар *m.* houslista

цигулка *ž.* housle:

свиря първа ~ hrát první housle

14. Държава и общество

Stát a společnost

14.1. Държава, държавни институции

Stát, státní instituce

банка ž. banka

бюрократция ž. byrokracie

власт ž. moc:

държавна ~ státní moc;

законодателна ~ zákonodárná moc;

изпълнителна ~ výkonná moc;

политическа ~ politická moc;

органи на ~та mocenské orgány

демократция ž. demokracie

диктатура ž. diktatura

държава ž. stát:

демократична ~ demokratický stát;

федеративна ~ spolkový stát

държавен,-вна *adj.* státní:

~ **герб** státní znak;

~**вно знаме** státní vlajka;

официално ~вно посещение státní návštěva;

~**вна територия** státní území, území státu;

~**вна награда** státní cena, vyznamenání;

~ **изпит** státní zkouška;

~**вна сигурност** státní bezpečnost;

~ **бюджет** státní rozpočet;

~ **дълг** státní dluh;

~**вно предприятие** státní podnik;

~ **глава** hlava státu

държавник *m.* státník

държавничество *s.* státnost

държавност *ž.* státnost

законодател *m.* zákonodárce

законодателство *s.* zákonodárství

знаме *s.* vlajka

институция *ž.* instituce:

научни ~и vědecké instituce, organizace;

културни, просветни, педагогически, спортни ~и
kulturní, osvětové, pedagogické, sportovní instituce

кодекс *m.* zákoník:

граждански процесуален ~ občanský zákoník;

наказателен ~ trestní zákoník;

~ **на труда** zákoník práce

конституция ž. ústava

конституционен,-нна *adj.* ústavní:

~**ни права** ústavní práva;

~ **съд** ústavní soud

легално *adv.* zákonně:

действам ~ postupovat zákonně, podle zákona

министерство s. ministerstvo:

~ **на образованието** ministerstvo školství;

~ **на транспорта и съобщенията** ministerstvo dopravy a spojů;

~ **на правосъдието** ministerstvo spravedlnosti;

~ **на вътрешните работи** ministerstvo vnitra;

~ **на здравеопазването** ministerstvo zdravotnictví;

~ **на външните работи** ministerstvo zahraničních věcí

министър *m.* ministr:

заместник-~ náměstek ministra;

~**-председател** *m.* premiér, předseda vlády

митница ž. celní úřad, celnice

митничар *m.* celník

митнически, -ска *adj.* celní:

~**ска декларация** celní prohlášení;

~**ска тарифа** celní tarif

монархия ž. monarchie:

конституционна ~ konstituční monarchie

общински,-ска *adj.* obecní:

~ **терени** obecní pozemky;

~ **съвет** obecní úřad, radnice; obecní rada

парламент *m.* parlament

парламентарен,-рна *adj.* parlamentní:

~**рна система** parlamentní systém;

~ **репортер** parlamentní zpravodaj

полиция *ž.* policie:

Полиция на Чешката република Policie České republiky;

пътна ~ dopravní policie

правителство *s.* vláda:

служебно ~ úřednická vláda

президент *m.* prezident

премиер *m.* premiér

сенат *m.* senát:

Сенат(ът) (горната камара на Чешкия парламент) Senát Parlamentu ČR

служител *m.* úředník

служителка *ž.* úřednice

флаг *m.* vlajka:

национален ~ státní vlajka

чиновник *m.* úředník

14.2. Граждани Občané

гражданин *m.* občan:

почетен ~ čestný občan

граждански,-ска *adj.* občanský:

~ско общество občanská společnost

гражданство *s.* občanství:

почетно ~ čestné občanství;

свидетелство за ~ osvědčení o státním občanství

жител *m.* občan

земляк *m.* rodák

малцинство *s.* menšina:

етническо/народностно ~ etnická/národnostní menšina

поданство *s.* občanství:

дам ~ udělit státní občanství

препитание *s.* obživa

спазвам ,-аш *nedok.* dodržovat:

~ законите dodržovat zákony

съгражданин *m.* spoluobčan

сънародник *m.* krajan

съотечественик *m.* krajan, rodák

чужденец *m.* cizinec

14.3. **Общество** Společnost

гето *s.* ghetto

група *ž.* skupina:

~ **по интереси** zájmová skupina

движение *s.* hnutí:

скаутско ~ skautské hnutí

кооперация *ž.* družstvo

колектив *m.* kolektiv:

тудов ~ pracovní kolektiv

колективен,-вна *adj.* kolektivní:

~**вна собственост** kolektivní vlastnictví

народ *m.* lid, národ

нация *ž.* národ

обществен,-ена *adj.* veřejný:

~**но мнение** veřejné mínění

общественост ž. veřejnost:
широка ~ široká veřejnost

общество s. společnost:
гражданско ~ občanská společnost

организация ž. organizace:
~ с **идеална цел** nezisková organizace;
професионална ~ profesní organizace

представител *m.* zástupce

публичен,-чна *adj.* veřejný:
~чна **реч** veřejný projev

сдружение s. sdružení:
гражданско ~ občanské sdružení

социален,-лна *adj.* sociální:
~ **политика** sociální politika

тъпла ž. zástup:
~/~**и** (от) **демонстранти** zástup/y demonstrantů

фондация ž. nadace

цивилизация ž. civilizace

14.4. Политика, политически партии, избори Politika, politické strany, volby

глас *m.* hlas:

преброяване на ~овете sčítání hlasů

гласоподавател *m.* volič

гласувам,-аш *nedok.* hlasovat:

~ **пряко** hlasovat přímo

избирател *m.* volič

избирателен,-лна *adj.* volební:

~**лна секция** volební místnost;

~ **район** volební obvod;

~**лна комиссия** volební komise;

~**лна бюлетина** volební lístek;

~ **списък** seznam voličů

избори *jen mn.* volby:

преки ~ přímé volby;

~ **за президент** volby prezidenta, prezidentské volby;

общински ~ komunální, obecní volby;

първични ~ primární volby

кампания *ž.* kampaň:

предизборна ~ předvolební kampaň

кандидат *m.* kandidát

комисия ž. komise:

избирателна ~ volební komise

малцинство s. menšina:

парламентарно ~ parlamentní menšina

мандат m. mandát:

~ **на депутат** poslanecký mandát

мнозинство s. většina:

парламентарно ~ parlamentní většina

политик m. politik

политика ž. politika

политически,-ска adj. politický

право s. právo:

избирателно ~ volební právo

референдум s. referendum

система ž. systém:

избирателна ~ volební systém

тур m. kolo:

втори ~ **на изборите** druhé kolo voleb

урна ž. urna:

избирателна ~ volební, hlasovací urna

участие m. účast:

~ **в изборите** volební účast

15. Икономика

Ekonomika

15.1. Общи понятия Общнe појму

акция *ж.* akce

банка *ж.* banka:

централна, народна ~ centrální banka;

търговска ~ obchodní/ komerční banka

банкиране *s.* banking:

интернет ~ internet banking

банкнота *ж.* bankovka

банков, -ова *adj.* bankovní:

~ова карта bankovní karta;

~ова сметка bankovní účet/ konto;

~ обир bankovní loupež

банкомат *m.* банкомат

борса *ж.* burza:

фондова ~ akciová burza, burza cenních papírů

брокер *m.* makléř:

~ на недвижими имоти realitní makléř

валута *ž.* měna:

чужда ~ cizí měna;

национална ~ národní měna

валутен, -тна *adj.* měnový

влог *m.* vklad:

срочен ~ terminovaný vklad

вноска *ž.* splátka

длъжник *m.* dlužník

дълг *m.* dluh:

държавен ~ státní dluh

забогатея, -еш *dok.* zbohatnout

заем *m.* půjčka

изделие *s.* výrobek

икономика *ž.* ekonomika:

пазарна ~ tržní ekonomika

икономист *m.* ekonom

икономически, -ска *adj.* ekonomický:

~ска **криза** ekonomická krize,

~ **реформи** ekonomické reformy

имущество *s.* majetek

ипотека *ž.* hypotéka

каса ž. pokladna:
спестовна ~ spořitelna

капитал *m.* kapitál:
финансов ~ finanční kapitál

конкурентен, **-тна** *adj.* konkurenční:
~**тна среда** konkurenční prostředí

конкуренция ž. konkurence

кредит *m.* úvěr:
ипотечен ~ hypoteční úvěr;
потребителски ~ spotřebitelský úvěр

кредитор *m.* věřitel

лихва ž. úrok

лихвен *adj.* úrokový:
~ **процент** *m.* úroková sazba

монета ž. mince

облигация ž. dluhopis

оферта ž. nabídka

пазар *m.* trh:
валутен ~ devizový trh;
капиталов ~ kapitálový trh;
световен ~ světový trh;
свободен ~ volný trh

пари ž. *mn.* peníze

печалба ž. zisk

платане s. platba

полица ž. směnka

потребление s. spotřeba

превод *m.* převod:

банков ~ bankovní převod

предлагане s. nabídka

предприятие s. podnik

продукт *m.* produkt

продукт *m.* výrobek

произведа, -еш *dok.* vyrobiť

производител *m.* výrobce

производство s. výroba

промишленост ž. průmysl

работен, -тна *adj.* pracovní:

~тна **сила** pracovní síla

развитие s. rozvoj:

икономическо ~ ekonomický rozvoj

ресурс *m.* zdroj:

природни ~и přírodní zdroje

сметка ž. konto, účet:
текуща ~ běžný účet

собственост ž. vlastnictví

спестявам, -аш *nedok.* spořit

спестяване s. spoření

стойност ž. hodnota

стопански, -ска *adj.* hospodářský:
~ско развитие hospodářský rozvoj

стопанство s. hospodářství:
пазарно ~ tržní hospodářství

тарифа ž. sazba

търговец *m.* obchodník:
едноличен ~ živnostník

търговия ž. obchod:
валутна ~ devízový obchod;
~ **на дребно** maloobchod;
~ **на едро** velkoobchod

търсене s. poptávka

услуга ž. služba

фирма ž. firma

цена ž. cena:
пазарна ~ tržní cena

15.2. Фирма Firma

одитор *m.* auditor

банкрут *m.* bankrot, krach

бизнесмен *m.* podnikatel

верига *ž.* řetězec:

търговска ~ obchodní řetězec

вписване *s.* zápis:

~ в търговския регистър zápis do obchodního rejstříku

доставен, -ена *adj.* dodací

доставка *ž.* dodávka:

срок за ~ dodací lhůta

доставчик *m.* dodavatel

доход *m.* příjem:

чист ~ čistý příjem

дружество *s.* společnost:

акционерно ~ (АД) akciová společnost (a.s.);

дъщерно ~ dceřiná společnost;

~ с ограничена отговорност (ООД) společnost s ručním omezením (s.r.o)

износ *m.* vývoz

капитал *m.* jmění:

основен ~ základní jmění

консултантски,-ска *adj.* poradenský:

~ска **дейност** poradenství

кооперация *ž.* družstvo

оборот *m.* oběh

одит *m.* audit

основа, -еш *dok.* založit:

~ **дружество** založit společnost

печалба *ž.* zisk:

чиста ~ čistý zisk

плащам, -аш *nedok.* platit

плащане *s.* platba

поръчка *ž.* objednávka

посредничество *s.* zprostředkování

предприемач *m.* podnikatel, živnostník

предприемачески, -ска *adj.* podnikatelský:

~ска **дейност** živnost

предприятие *s.* podnik

приходи *m. mn.* příjmy:

~ **от продажба** tržby

разходи *m. mn.* náklady

седалище *s.* sídlo

собственик *m.* majitel

счетоводител(ка) *m. (ж.)* účetní

счетоводство *s.* účetnictví

съвет *m.* rada:

надзорен ~ dozorčí rada;

управителен ~ představenstvo

съсобственик *m.* spolumajitel

устав *m.* stanovy

фактура *ж.* faktura

фирма *ж.* společnost, firma:

частна ~ soukromá společnost

16. Вяра и религия

Víra a náboženství

ад *m.* peklo

ангел *m.* anděl

апостол *m.* apoštol

атеист *m.* ateista

атеистичен, -чна *adj.* ateistický

библейски, -ска *adj.* biblický

Библия *ž.* Bible

благословия *ž.* požehnání

благословя, -иш *dok.* požehnat

бог *m.* božstvo

Богородица/Дева Мария *ž.* Matka Boží/Panna Marie

богослужение *s.* bohoslužba

божество *s.* božstvo

вероизповедание *s.* vyznání

вяра *ž.* víra

вярвам, -аш *nedok.* věřit

вярващ *m.* věřící

гадая, -еш *nedok.* věštit

греша, -иш *nedok.* hřešit

грешен, -шна *adj.* hříšný

грях *m.* hřích:

извършвам ~ hřešit

добродетел *ž.* ctnost

евангелие *s.* evangelium

езически, -ска *adj.* pohanský

езичник *m.* pohan

завет *m.* zákon:

Старият (Вехтият)/Новият ~ Starý/Nový zákon

изкупление *s.* vykoupení

ислям *m.* islám

католик *m.* katolik

литургия *ž.* bohoslužba

лишение *s.* odříkání

месия *m.* mesiáš

МОЛИТВА *ž.* modlitba

МОЛЯ СЕ, -ИШ СЕ *nedok.* modlit se

МОНАХ *m.* mnich

МЪЧЕНИК *m.* mučedník

МЮСЮЛМАНИН *m.* muslim

ОПРОСТЯ, -ИШ *dok.* odpustit:
~ **ГРЕХОВЕТЕ** odpustit hříchů

ОПРОЩЕНИЕ *s.* odpuštění

ОРЕОЛ *m.* svatozář

ОТРИЧАНЕ *s.* odříkání

ПАПА *m.* papež

ПАТРИАРХ *m.* patriarcha

ПИСАНИЕ *s.* písmo

ПОКАЯНИЕ *s.* pokání

ПОКЛОНЕНИЕ *s.* pouť:
~ **ДО СВЕТИТЕ МЕСТА** pouť do svatých míst

ПОКЛОННИК *m.* routník

ПОСЛЕДОВАТЕЛ *m.* stoupenec

ПРАВОСЛАВЕН, -ВНА *adj.* pravoslavný

православие s. pravoslaví

предсказвам, -аш *nedok.* věštit

привърженик *m.* stoupenec

проповядвам, -аш *nedok.* kázat

простя, -иш *dok.* odpustit

протестант *m.* protestant

прошка *ž.* odpuštění

пъкъл *m.* peklo

разпване (на кръст) s. ukřižování

разпъвам (на кръст) *nedok.* ukřižovat

религиозен, -зна *adj.* náboženský

религия *ž.* náboženství

светилище s. svatyně

светиня *ž.* svatyně

светотатство s. svatokrádež

свещен, -ена *adj.* posvátný;
svatý:

~**ена книга** posvátná kniha;

~**ено място** posvátné místo

свят, -а *adj.* svatý:

Светият Дух Duch Svátý;

Светата Троица Svatá Trojice

син *m.* syn:

Синът Божи Syn Boží

служба (църковна) *ž.* mše

страдание *s.* utrpení

съгрешавам, -аш *nedok.* hřešit

християнин *m.* křesťan

християнство *s.* křesťanství

Христос *m.* Kristus:

Исус ~ Ježíš Kristus

църква (сграда) *ž.* kostel

чудо *s.* zázrak

17. Земята

Země

17.1. Континенти

Kontinenty

Австралия *ž.* Austrálie

азия *ž.* Asie

Америка *ž.* Amerika:

Северна ~ Severní Amerika;

южна ~ Jižní Amerika

Антарктида *ž.* Antarktida

африка *ž.* Afrika

Европа *ž.* Evropa

континент *m.* kontinent

17.2. Суша

Pevnina

архипелаг *m.* souostroví

възвѣшеніе *s.* v \ddot{y} sočina

вътрешност *ж.* (*на страна, на остров, на континент*) vnitrozemí

земен, -мна *adj.* zemský;

~**мна кора** zemská kůra;

~**мна повърхност** zemský povrch

земя *ж.* země;

плодородна ~ úrodná země

канара *ж.* útes

континент *m.* pevnina

низина *ж.* nížina

остров *m.* ostrov;

необитаем ~ neobydlený ostrov;

тихоокеански ~и tichomořské ostrovy

полуостров *m.* poloostrov

почва *ж.* půda, země

пустиня *ж.* poušť:

каменна, пясъчна ~ kamenitá, písečná poušť

равнина *ж.* plošina:

планинска ~ horská plošina;

висока ~ náhorní plošina

риф *m.* útes:

коралов ~ korálový útes

скала *ž.* skála:

подводна ~ útes

степ *m.* step

суша *ž.* souše:

пътувам по море и ~ cestovat po moři i po souši

17.3. Реки, океани и морета

Řeky, oceány a moře

бряг *m.* břeh

водопад *m.* vodopád

вълна *ž.* vlna

залив *m.* záliv

извор *m.* pramen

канал *m.* kanál:

плавателен ~ průplav

корито *s.* koryto:

~ **на река** koryto řeky

крайбрежие *s.* pobřeží

море *s.* moře:

плаване по ~ plavba na moři;

открито ~ širé moře

морски, -ска *adj.* mořský:

~ска **болест** mořská nemoc;

~ско **дъно** mořské dno

нос *m.* mys:

~ **Добра надежда** mys Dobré naděje

океански *adj.* oceánský

океан *m.* oceán:

Атлантически ~ Atlantský oceán;

Индийски ~ Indický oceán;

Тихи ~ Tichý oceán;

Северен ледовит ~ Severní ledový oceán

отлив *m.* odliv

плаж *m.* pláž:

морски ~ mořská pláž

повърхност *ž.* povrch:

водна ~ hladina

поток *m.* potok:

планински ~ horský potok

прилив *m.* příliv

пролив *m.* průliv:

Гибралтарски ~ Gibraltarský průliv

проток *m.* průliv

река *ž.* řeka:

устие на ~ ústí řeky

речен *adj.* říční:

~ **басейн** povodí

течение *s.* tok:

течение на реката tok řeky

устье *s.* ústí:

~ **на река** ústí řeky;

делтовидно ~ deltovité ústí

18. Растения

Rostliny

18.1. Общи понятия Obecné pojmy

боб *m.* bob, fazole

букét *m.* kytice

вегетациóнен, -óнна *adj.* vegetační:
~ **периóд** vegetační období

вкореня се, -иш се *dok.* zakořenit (se)

горá *ž.* les:

широколистна ~ listnatý les;

иглолистна ~ jehličnatý les

горист, -ста *adj.* lesnatý, zalesněný:

~**ста мéстност** zalesněné místo

гóрски, -ска *adj.* lesní

градина *ž.* zahrada:

óвощна ~ sad;

ботаническа ~ botanická zahrada

градински, -ска *adj.* zahradní:

~ **растѣния** zahradní rostliny;

~ **архитектура** zahradní architektura

дѣвствен,-а *adj.* panenský, čistý, neporušený:

~**а горá** prales

дървó *s.* strom:

широколистни, иглолистни ~**ѣта** listnaté, jehličnaté stromy;

овóщни ~**ѣта** ovocné stromy;

декоративни ~**ѣта** okrasné stromy;

корóна на ~ koruna stromu

житен, -тна *adj.* obilný:

–**тни растѣния** obilniny

залесѣн, -ена *adj.* zalesněný:

~**ени óбласти** zalesněné oblasti

залеся, -иш *dok.* zalesnit

затревя, -иш *dok.* zatravnit

зеленина *ž.* zeleň

зеленчук *m.* zelenina:

прѣсен ~ čerstvá zelenina;

отглѣждам ~**ци** pěstovat zeleninu;

магазин за ~**ци** obchod se zeleninou

иглолистен, -тна *adj.* jehličnatý:

~**но дървó** jehličnatý strom

издѣнка ž. výhonek:

~ **на дрѣвчѣ** výhonek stromku

китка ž. kytka, kytice

клон *m.* větev:

сух ~ suchá větev;

прокастрия ~и на **овощните дрѣвета** pořezat větve
ovocných stromů

корен *m.* kořen

кълн *m.* klíček

ливáда ž. louka

ливáден, -дна *adj.* luční:

~**дни цвѣтя** luční květiny

отгледам, -аш *nedok.* pěstovat

плéвел *m.* plevel

плод *m.* plod; ovoce

поляна ž. mýtina, louka

растѣние *s.* rostlina:

многогодишно ~ trvalka

растителен, -лна *adj.* rostlinný

растителност ž. rostlinstvo, vegetace

садя, -диш *nedok.* sázet

сéме *s.* semeno

сéчище *s.* paseka, mýtina

смо́ла *ž.* pryskyřice

ствол *m.* kmen stromu

стѣбло *s.* stéblo, stonek

тайга́ *ž.* tajga

торф *m.* rašelina

то́рфище *s.* rašeliňště

трева́ *ž.* tráva:

кося ~ sekat trávu

филиз *m.* výhonek, odnož rostliny:

~ **на дрѣвчé** výhonek stromku

флóра *ž.* flóra

храст *m.* křovina, keř:

бѣзов ~ bezový keř

храстала́к *m.* křoví, houští

храстови́ден, -дна *adj.* křovitý, keřovitý

цвéте *s.* květina, kytká

цвят *m.* květ:

липов ~ lipový květ;

люляков ~ šeříkový květ

цъфтя, -иш *nedok.* kvést

широколистен, -тна *adj.* listnatý:

~но дърво listnatý strom

шишарка ž. šiška

18.2. Дървета Stromy

18.2.1. Иглолистни дървета Jehličnaté stromy

бор (Pinus) *m.* borovice;

бял ~ (Pinus silvestris) *m.* sosna obecná

ела (Pinus Abies) ž. jedle:

сребърна ~ stříbrná jedle

лиственница (Larix) ž. modřín

смърч (Picea) *m.* smrk

18.2.2. Широколистни дървѐта

Listnaté stromy

акáция *ж.* (Robinia) akát:

бяла ~ (Robinia pseudoacacia) bílý akát

брезá *ж.* (Betula) bříza

бук *м.* (Fagus) buk

вѐрбá *ж.* (Salix) vrba

гáбѐр *м.* (Carpinus) habr

дѐб *м.* (Quercus) dub

кѐстен *м.* (Aesculus) kaštan

липá *ж.* (Tilia) lípa

топола *ж.* (Populus) topol

18.2.3. Овощни дървѐта, овошки

Ovocné stromy

кайсѝя *ж.* (Prunus armeniaca) meruňka

круша *ж.* (Pirus) hrušeň:

дива ~ planá hrušeň

пράскова *ж.* (Prunus persica) broskvoň

слива *ž.* (Primus domestica) švestka

череша *ž.* (Cerasus) třešeň

ябълка *ž.* (Malus) jabloň:

дива ~ planá jabloň

18.3. Храсти

Keře

бъз *m.* (Sambucus) bez:

чѐрен ~ černý bez

къпинáк *m.* ostružiní

люляк *m.* (Syringa) šeřík

малинáк *m.* maliní

18.4. Цветя

Květiny

божур *m.* (Paeonia) pivoňka

глухáрче *s.* (Taraxacum) rampeliška

зюмбюл *m.* (Hyacinthus L.) hyacint

карамфил *m.* (Dianthus) karafiát

кокиче *s.* (Galanthus) sněženka

крем *m.* (Lilium) lilie:

бял ~ lilie bílá (Lilium candidum)

лалé *s.* (Tulipa) tulipán

лилия *ž.* (Lilium) lilie:

водна ~ leknín

маргаритка *ž.* (Chrysanthemum leucanthemum) kopretina

момина сълза *ž.* (Convallaria) konvalinka

мушкáто *ž.* (Pelargonium) muškát

нарцис *m.* (Narcissus) narcis

невен *m.* (Calendula officinalis) měsíček

орхидéя *ž.* (Cattleya, Cypridium, Vanda) orchidea, orchidej

перуника *ž.* (Iris) kosatec

ра́дика *ž.* (Taraxacum officinale) pampeliška

роза *ž.* (Rosa) růže

теменужка *ž.* (Viola) maceška

18.5. Лечебни растения, билки Léčivé rostliny, byliny

босилек *m.* (Ocimum basilicum) bazalka

бял равнец *m.* (Achillea mille folium) řebříček

глог *m.* (Crataegus) hloh

градински чай *ж.* (Salvia) šalvěj

живовляк *m.* (Plantago) jitrocel

лавандула *ж.* (Lavandula) levandule

лайкучка *ж.* (Matricaria) heřmánek

мáточина *ж.* (Melissa officinalis) meduňka

мáщерка *ж.* (Thymus) mateřídouška

мента *ж.* (Mentha) máta

паричка *ж.* (Bellis) sedmikráska

19. ЖИВОТНИ Živočíchové

19.1. ОБЩИ ПОНЯТИЯ Obecné pojmy

безгръбначно (животно) *adj.* bezobratlý

насекомо *s.* hmyz

риба *ž.* ryba

гръбначно (животно) *adj.* obratlovec

влечуго *s.* plaz

бозайник *m.* savec

земноводно (животно) *adj.* obojživelník

хищник *m.* dravec

19.2. Безгръбначни Bezobratlí

мекотело *s.* měkkýš

насекоми (*Insecta*) *mn. s.* hmyz

охлюв *m.* hlemýžď:

гол ~ (*Limax*) slimák

паяк *m.* pavouk

стоножка (*Chilopoda*) *ž.* stonožka

червей (*Vermes*) *m.* červ; žížala

19.3. **Насекоми** Hmyz

брѣмбар *m.* brouk

буболечка *ž.* brouk

бѣлха (*Aphaniptera*) *ž.* blecha

гѣсеница *ž.* housenka

дѣрвеница (*Heteroptera*) *ž.* štěnice

комар (*Culex, Aedes*) *m.* komár:

ухапване от ~ bodnutí komára

мравка (*Formica, Lasius*) *ž.* mravenec

оса (*Vespa*) *ž.* vosa

пеперуда (*Lepidopter*) *ž.* motýl

пчела (*Apis*) ž. včela:

медоносна ~ (*Apis mellifica*) včela medonosná

скакалец (*Platycleis, Tettidonia*) m. kobylka

стършел (*Vespa*) m. sršeň

хлебарка (*Blatta*) ž. šváb

щурец (*Gryllus campestris*) m. cvrček

19.4. Гръбначни Obratlovci

гръбначно (животно) (*Vertebrata*) s. obratlovec

жаба (*Rana ridibunda*) ž. žába:

красава ~ (*Bufo*) ropucha

земноводно (животно) s. obojživelník

саламандър (*Salamandra maculosa*) m. mlok

19.5. Риби Ryby

акула (*Hexanchus, Lamna*) ž. žralok

въдица ž. rybářský prut

костур (*Perca*) *m.* okoun

ловя, -иш риба *nedok.* rybařit

морски, -ка *adj.* mořský

платика (*Abramis*) *ž.* cejn

пъстърва (*Trutta*) *ž.* pstruh

риба *ž.* ryba:

отивам за ~ jít na ryby;

бяла ~ (*Lucioperca*) candát;

~ **тон** (*Thunnus*) tuňák

рибарски, -ска *adj.* rybářský:

~**ско село** rybářská vesnice;

~**ска мрежа** rybářská síť

рибовъдство *s.* chov ryb

сладководен, -дна *adj.* sladkovodní:

~**дни риби** sladkovodní ryby

скумрия (*Scomber*) *ž.* makrela

сьомга (*Salmo*) *ž.* losos

шаран (*Cyprinus*) *m.* kapr

19.6. Влечуги

Plazi

боа (*Boa, Constrictor*) ž. hroznýš

влечуго s. plaz

гущер (*Lacerta*) m. ještěrka

змия ž. had

кобра (*Naja*) ž. kobra:

индийска ~ kobra indická

костенурка (*Testudo*) ž. želva

крокодил (*Crocodylus*) m. krokodýl

пепелянка ž. zmije

питон (*Python*) m. krajta

смок (*Natrix, Coronella*) m. užovka

усойница (*Vipera berus*) ž. zmije

хамелеон (*Chamaeleo*) m. chameleón

19.7. Птици

Ptáci

вrabче (*Passer*) s. vrabec

врана (*Corvus corone*) ž. vrána; havran

гарван (*Corvus corax*) m. krkavec

гълъб (*Columba*) m. holub

гълъбица ž. holubice

колибри (*Trochilus*) m. kolibřík

кукувица (*Cuculus*) ž. kukačka

кълвач (*Dryocopus*) m. datel

лебед (*Cygnus*) m. labuť

лешояд (*Aegyptius, Gyps*) m. sup

орел (*Aquila*) m. orel

папагал m. papoušek

паун (*Pavo*) m. páv

пингвин (*Sphenisciformes*) m. tučňák

птица ž. pták

птици mn. ž. ptactvo:

прелетни ~ stěhovavé ptactvo;

домашни ~ drůbež

синигер (*Parus*) m. sýkora

сова (*Strix*) ž. sova

сойка (*Garrulus*) ž. сојка

фазан (*Phasianus, Gennaeus*) *m.* bažant

хищен, **-щна** *adj.* dravý:

~**щна птица** dravý pták

хищник *m* dravec

чайка (*Larus*) ž. racek

щраус (*Struthio*) *m.* pštros

щъркел (*Ciconia*) *m.* čár

ястреб (*Astur gentilis*) *m.* jestřáb

ято *s.* hejno:

~ **птици** ptačí hejno

19.8. Бозайници

Savci

бивол (*Syncerus*) *m.* buvol

бозайник (*Mammalia*) *m.* savec

вълк (*Canis lupus*) *m.* vlk

горила (*Gorilla*) ž. gorila

делфин (*Delphinus*) *m.* delfín

жираф(а) (*Giraffa camelopardalis*) *m./ž.* žirafa

заяк (*Lepus*) *m.* zajíc

зебра (*Equus*) *ž.* zebra

камила (*Camelus*) *ž.* velbloud

каторица (*Sciurus*) *ž.* veverka

кенгуру (*Macropus*) *s.* klokan

кит (*Balaena*) *m.* velryba

къртица (*Talpa*) *ž.* krtek

лисица (*Vulpes, Alopex*) *ž.* liška

лъв (*Pantera leo*) *m.* lev

маймунa (*Antropoidea*) *ž.* opice

мечка (*Ursus, Thalarotos*) *ž.* medvěd:

кафява ~ hnědý medvěd;

бяла ~ lední medvěd

мишка (*Mus*) *ž.* myš

морско свинче (*Calvia*) *s.* morče

плъх (*Rattus norvegicus*) *m.* krysa

плъх (*Rattus*) *m.* potkan

прилеп (*Vespertilio, Plecotus*) *m.* netopýr

слон (*Elephas, Loxodonta*) *m.* slon

таралеж (*Erinaceus*) *m.* ježek

тигър (*Pantera tigris*) *m.* tygr

тюлен (*Phoca*) *m.* tuleň

хамстер (*Cricetus*) *m.* křeček

хипопотам (*Hippopotamus*) *m.* hroch

19.9. **Домашни животни** Domáci zvířata

гъска (*Anser, Cygnopsis*) *ž.* husa

добитък *m.* dobytek:

животновъдство chov dobytka

животно *s.* zvíře:

домашно ~ domáci zvíře

заяк (питомен) (*Oryctolagus*) *m.* králík

коза (*Capra*) *ž.* koza

кокошка *ž.* slepice:

отглеждам ~и chovat slepice

кон (*Equus*) *m.* kůň

котка (*Felis*) *ž.* kočka

крава (*Bos vacca*) ž. kráva

куче (*Canis*) s. pes

любимец *m.* mazlíček:

домашен ~ domácí mazlíček

овца (*Ovis*) ž. ovce:

стадо ~e stádo ovcí

патица (*Anas*) ž. kachna

прасе (*Sus, Phacochoerus*) s. prasce

скотовъдство s. chov dobytka

20. Околна среда.

Екология

Životní prostředí. Ekologie

20.1. Основни понятия

Základní pojmy

екология *ž.* ekologie

екосистема *ž.* ekosystém

адаптация *ž.* adaptace

активист *m.* aktivista

атмосфера *ž.* ovzduší

биологичен, -чна *adj.* biologický

биологически, -ска *adj.* biologický

въздух *m.* ovzduší:

влажен, топъл ~ vlhké, teplé ovzduší;

нездравословен ~ nezdravé ovzduší

глобален, -лна *adj.* globální

екологичен, -чна *adj.* ekologický

електроцентрала *ž.* elektrárna:

атомна ~ atomová elektrárna;

топлоелектроцентра**ла** tepelná elektrárna

енергия *ž.* energie:

топлинна, **вод**на, **електрическа**, **ато**мна, **яд**рена ~
tepelná, vodní, elektrická, atomová, jaderná energie;

източник на ~ zdroj energie

затопляне *s.* oteplení:

глобално ~ globální oteplení

изменение *s.* změna:

~ на **кли**мата klimatické změny

изразходване *s.* spotřeba:

~ на **су**ровини spotřeba surovin

източник *m.* zdroj:

~ на **електроенергия** zdroj elektrické energie;

възобновяеми ~ци obnovitelné zdroje;

снабдяване от **ест**ествени, **мес**тни ~ци zásobování
z přírodních, místních zdrojů

климат *m.* klima:

континентален ~ kontinentální, vnitrozemské klima;

морски ~ přímořské klima

климатичен, -на *adj.* klimatický:

~ **по**яс, ~на **зо**на klimatické pásmo

консума**ция** *ž.* spotřeba

озон *m.* ozon

озонов, -ова *adj.* ozónový:

~ова **дупка** ozónová díra

организм *m.* organismus

парник *m.* skleník

парников, -ова *adj.* skleníkový:

~ **ефект** skleníkový efekt

пластмаса *ž.* plast

повреждам, -аш *nedok.* ničit

потребление *s.* spotřeba

пренаселване *s.* přelidnění

пренаселеност *ž.* přelidnění

приспособяване *s.* adaptace

промяна *ž.* změna:

~ **на времето** změna počasí

разход *m.* spotřeba

регулация *ž.* regulace

регулиране *s.* regulace:

~ **на водния поток** regulace vodních toků

среда *ž.* prostředí:

околна ~ životní prostředí

унищожавам, -аш *nedok.* ničit

хартия *ž.* papír:

рециклирана ~ recyklovaný papír

хранителен, -на *adj.* potravní:

~на **верига** potravní řetězec

20.2. **Замърсяване** **Znečištění**

емисия *ž.* emise

замърсен *adj.* znečištěný

замърся, -сиш *dok.* znečistit

замърсяване *s.* zamoření, znečištění

заразяване *s.* nákaza; zamoření

изгаряне *s.* spalování:

~ на **отпадъци** spalování odpadů

излъчване *s.* emise

изпарения *s. mn.* výpary

киселинен, -на *adj.* kyselý:

~ **дъжд** kyselý déšť

мръсен, -на *adj.* špinavý

нефт *m.* ropa

нефтен, -ена *adj.* ropný:

~**ено петно** ropná skvrna

отпадъци *m. mn.* odpad:

разделно събрани ~ tříděný odpad

отравяне *s.* zamoření

промишлен, -ена *adj.* průmyslový:

~**ени отпадъци** průmyslový odpad

рециклиране *s.* recyklace:

~ **на отпадъци** recyklace odpadu

сметище *s.* skládka

смог *m.* smog

химикал *m.* chemikálie

ядрен, -ена *adj.* jaderný:

~**и отпадъци** jaderný odpad

20.3. Опазване на околната среда Ochrana životního prostředí

застрашен, -ена *adj.* ohrožený:

~**и видове животни** ohrožené druhy

защита *ž.* ochrana

защитен, -ена *adj.* chráněný:

~**ена територия** chráněné území

защитник *m.* ochranář

опазване *s.* ochrana:

~ на **околната среда** ochrana životního prostředí

охрана *ž.* ochrana

охраняван, -ана *adj.* chráněný

природозащитник *m.* ochranář

резерват *m.* rezervace

21. Вселената

Vesmír

21.1. Общи понятия, астрономия

Obecné pojmy, astronomie

астероид *m.* asteroid

астронавт *m.* astronaut

астроном *m.* astronom

астрономия *ž.* astronomie

атмосфера *ž.* atmosféra

атмосферен, -рна *adj.* atmosférický:
~**рна обвивка** atmosférický obal;
~**рни валежи** atmosférické srážky;
~**рно налягане** atmosférický tlak

атом *m.* atom

безтегловност *ž.* stav beztlíže

взрив *m.* třesk:

Големият ~ velký třesk

вселена *ž.* vesmír

галактика ž. galaxie

гравитация ž. gravitace

далекоглед *m.* dalekohled

дупка ž. díra:

черна ~ černá díra

енергия ž. energie:

чиста ~ čistá energie

ерупция ž. erupce

затъмнение *s.* zatmění:

слънчево ~ zatmění Slunce

изригване *s.* erupce;

слънчево ~ sluneční erupce

кацане *s.* přistání

кораб *m.* loď:

космически ~ kosmická loď

космически, **-ска** *adj.* kosmický:

~ **кораб** kosmická loď;

~ **ска ракета** kosmická raketa;

~ **ско тяло** kosmické těleso;

~ **прах** kosmický prach;

~ **ска станция** vesmírná stanice;

~ **войни** vesmírné války;

~ **закони** vesmírné zákony

космонавт *m.* astronaut

космос *m.* vesmír:

полет из ~а let vesmírem;

движение на планетите в ~а pohyb planet ve vesmíru

материя *ж.* hmota:

тъмна ~ černá hmota

мъглявина *ж.* mlhovina

НЛО (неидентифициран летящ обект) UFO

обсерватория *ж.* hvězdárna

орбита *ж.* dráha, oběžná dráha

полет *m.* let:

космически ~ kosmický let;

учебен ~ cvičný let;

междупланетен ~ meziplanetární let

притегляне *s.* přitažlivost;

земно ~ zemská přitažlivost

пълнолуние *s.* úplněk

път *m.* dráha;

Млечен ~ Mléčná dráha

ракета *ж.* raketa;

изстрелям ~ в **космоса** odpálit raketu do vesmíru;

экипаж на ~ posádka rakety

скафандър *m.* skafandr

слънцестоене *s.* slunovrat:

зимно, лятно ~ zimní, letní slunovrat

сoвалка *ž.* raketoplán

сонда *ž.* sonda:

космическа ~ vesmírná sonda;

междупланетна ~ meziplanetární sonda

спектър *m.* spektrum;

слънчев ~ sluneční spektrum

спътник *m.* družice;

изкуствен ~ umělá družice

телескоп *m.* teleskop

хоризонт *m.* horizont

частица *ž.* částice:

елементарна ~ částice

ядро *s.* jádro

21.2. **Небесните тела**

Vesmírná tělesa

звезда *ž.* hvězda:

падаща ~ padající hvězda;

наблюдение на ~ите pozorování hvězd

комета *ž.* kometa:

Халеевата ~ Halleyová kometa;

опашка на ~ chvost komety

кълбо *s.* koule:

земно ~ zeměkoule

Луна *ž.* měsíc

метеорит *m.* meteorit

планета *ž.* planeta

сателит *m.* satelit

система *ž.* soustava:

планетарна ~ planetární soustava;

Слънчева ~ sluneční soustava

спътник *m.* satelit, družice

съзвездие *s.* souhvězdí

тяло *s.* těleso:

небесно ~ nebeské těleso

слънце *s.* slunce:

изгрев, залез на слънцето východ, západ slunce

21.3. Имената на планетите

Názvy planet

юпитер *m.* Jupiter

Марс *m.* Mars

Земя *ž.* Země

Нептун *m.* Neptun

Плутон *m.* Pluto

Сатурн *m.* Saturn

Уран *m.* Uran

Венера *ž.* Venuše

Меркурий *m.* Merkur

21.4. **Зодиак** Zvěrokruh

Близнаци Blíženec

Везни Váhy

Водолей *m.* Vodnář

Дева *ž.* Panna

зодиак *m.* zvěrokruh

зодии *ž. m.* (зодиакални знаци) znamení zvěrokruhu

Козирог *m.* Kozoroh

ЛѢВ *m.* Lev

ОвѢн *m.* Beran

Рак *m.* Rak

РибѢ *Ryby*

Скорпион *m.* Štír

Стрелец *m.* Střelec

Телец *m.* Býk

хороскоп *m.* horoskop

Упражнения

Лексикални упражнения към тема *Дом и жилище*

Тема за дискусия:

Опишете своя дом – колко стаи има, какви са те, тяхното обзавеждане.

Как е обзаведена Вашата стая? Без какво не можете да си представите Вашата стая?

Как ще опишете жилището на съвременния човек?
Опишете го в сравнение с жилището на Вашите баби и дядовци. Какво има и какво няма вече там?

Задача:

Напишете обява, в която търсите жилище под наем в София.

Посочете възможно най-много прилагателни към съществителните имена *апартамент, къща, хол, баня*.
Посочете и техните антоними.

Посочете възможно най-голям брой прилагателни и техните антоними, описващи съвременното жилище

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *дом*, *къща*.

Тема за есе:

Какво предпочитам да си купя – апартамент или къща

Какви са предимствата и недостатъците на живота със съквартирант

Лексикални упражнения към тема

Семейство

Тема за дискусия:

Избройте и характеризирайте накратко членовете на своето семейство.

Задача:

Направете своето родословно дърво. Разкажете един на друг накратко за най-важните моменти от живота на Вашите баба и дядо.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *майка, баща*.

Тема за есе:

Младостта и старостта – двете измерения на времето

Лесен ли е животът на младите хора днес?

За моите родители – с любов

Лексикални упражнения към тема

Свободно време и забавления

Тема за дискусия:

Опишете как обичате да прекарвате свободното си време:

вечер

през уикенда

през зимната ваканция

през лятната ваканция

Как прекарват свободното си време вашите родители?

Представете си, че Ваш приятел от България идва за лятната си ваканция в Чехия и ще прекара тук един месец. Опишете какво ще правите заедно.

Как прекарвахте свободното си време като малки?

Опишете Вашето пътешествие през лятната ваканция.

Задача:

Посочете възможно най-голям брой прилагателни и техните антоними, описващи лятната почивка.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *път*, *пътник*.

Тема за есе:

Ваканцията на моите мечти

Моето хоби

Не е важно да победиш, важното е да участваш

Лексикални упражнения към тема

Работа

Тема за дискусия:

Посочете професиите на своите родители и близки. Опишете накратко техните служебни задължения и как преминава техният работен ден.

Какви професии можете да упражнявате в Чехия с български език? Опишете накратко възможностите за професионална реализация на човек, който е завършил българска филология/балканистика.

Кои са най-желаните професии от Вашите връстници? А от поколението на Вашите родители? Направете кратък списък и се опитайте да обясните защо е така.

Задача:

Напишете обява за работа, в която търсите специалист в дадена област. Посочете подробно изискванията и очакванията си.

Напишете кратък диалог – интервю за работа между работодател и кандидат за работа за следните работни позиции: *секретарка, екскурзовод, продавачка в бутик, репортер в телевизия, банков служител.*

Идеалната работа – каква е тя? Посочете възможно най-голям брой прилагателни, които описват идеалната работа и посочете техните антоними.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *работя*.

Тема за есе:

Какво искам да работя в бъдеще и защо?

Който не работи, не трябва да яде.

Лексикални упражнения към тема

Образование

Тема за дискусия:

Плюсовете и минусите на следването в чужбина

Задачи:

Опишете какъв трябва да бъде добрият учител. Посочете възможно най-много прилагателни и техните антоними.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *уча*, *учител*

Тема за есе:

Защо искам да прекарам един семестър в чуждестранен университет?

Образованието – прозорец към света

Лексикални упражнения към тема

Човешкото тяло

Тема за дискусия:

От какво най-често боледуваме през зимата? Опишете симптомите на заболяването и начините на лечението му.

Какво според Вас означава здравословен начин на живот?

Задача:

Напишете 10 съвета за дълголетие.

Напишете 10 неща, които трябва да избягваме, за да запазим здравето си по-дълго.

Намерете фразеологизми, които да съдържат наименование на *част от човешкото тяло*.

Тема за есе:

Наистина ли искаме да живеем вечно?

Евтаназията – освобождение?

Здрав дух в здраво тяло

Лексикални упражнения към тема

Храни и хранене

Тема за дискусия:

Какво си поръчвате, когато отидете на ресторант в Чехия?
А в България?

Кой български специалитет сте опитвали?

Какво според Вас е здравословното хранене?

Задачи:

Напишете рецептата за любимото си ядене.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *хляб*.

Тема за есе:

Гладна мечка хоро не играе

„Не само с хляб ще се храни човек...“

Лексикални упражнения към тема *Град и село*

Тема за дискусия:

Опишете своя роден град.

Кой град в България искате да посетите и защо?

Как ще изглежда Вашият град след един век? Какво ще бъде променено?

Един ден без електричество – какво ще Ви липсва?

Задача:

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *град*, *село*, *наименованието на някой град*

Тема за есе:

Човекът и градът

Предимствата и недостатъците на живота в града и живота на село

Аз, европейецът

Лексикални упражнения към тема *Комуникация*

Тема за дискусия:

Кое средство за съвременна комуникация използвате най-много и защо? Посочете неговите предимства и недостатъци.

Как хората са общували най-често в миналото? А днес? Има ли големи разлики в начините на общуване между поколенията?

Без кое средство за комуникация не можете да си представите своето ежедневие?

Задачи:

Напишете писмо (имейл) на научния ръководител на Вашата дипломна работа и на приятел от България.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *писмо*.

Тема за есе:

Компютърът – най-добрият приятел на човека

Който не уважава себе си, лесно губи уважението
на другите

Лексикални упражнения към тема

Търговия и услуги

Тема за дискусия:

Колко често пазарувате хранителни стоки – всеки ден или веднъж седмично. Защо?

Къде пазарувате хранителни стоки?

Какви са предимствата и недостатъците на големите супермаркети?

Задача:

Направете списък с подаръци, които ще купите за рождения ден на членовете на Вашето семейство.

Намерете фразеологизми, които съдържат думата *купувам*, *продавам*

Тема за есе:

Всичко ли може да се купи с пари?

Цената на здравето

Какво означава човек да е богат?

Лексикални упражнения към тема

Транспорт

Тема за дискусия:

С какво превозно средство пътувате към университета? А когато отивате на почивка в чужбина?

Какви са предимствата и недостатъците на пътуването със самолет?

Задачи:

Съставете мечтания от вас маршрут за пътешествие из Европа. Посочете как ще пътувате, с кого, местата, които ще посетите и какво искате да правите.

Намерете фразеологизми, които да съдържат наименованието на някакво *превозно средство*

Тема за есе:

Човекът е човек, когато е на път.

Моето околосветско пътешествие

Лексикални упражнения към тема ***Време (астрономическо и метеорологично)***

Тема за дискусия:

Кой е любимият ви сезон? Защо?

Опишете отделните сезони

За какво обикновено не можем да отделим време, а после съжаляваме?

Задача:

Напишете прогноза за времето:

за утре

за цялата седмица

Сравнете прогнозата за времето за следващите дни
за Бърно и Пловдив.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *ден*,
година

Тема за есе:

Времето е пари

Всяко нещо идва с времето си

Лексикални упражнения към тема *Култура, изкуство*

Тема за дискусия:

Кое е любимото Ви изкуство?

Коя е любимата Ви книга, филм?

Ходите ли на театър?

Каква музика слушате?

Задача:

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *песен*

Тема за есе:

„Голи са без книги всички народи“ (Константин-Кирил Философ)

„Смърт и живот има в силата на езика“ (Притчи 18:21) – за силата на думите

Има ли бъдеще книгата в света на глобалните технологии?

Лексикални упражнения към тема *Държава и общество*

Тема за дискусия:

Светът без граници – възможно ли е това?

Какво мислите за смъртното наказание?

Задачи:

Опишете политическата ситуация в Чехия/България

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *власт*

Тема за есе:

Свободата

Героят на нашето време

Имаме ли нужда от патриоти днес?

Защо искам да живея в България?

Лексикални упражнения към тема *Икономика*

Тема за дискусия:

В каква фирма искате да работите и на каква позиция?
Опишете подробно Вашите служебни задължения

Задача:

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *пари* или нейни синоними (напр. *пара*, *жълтица* и др.)

Тема за есе:

Нямаме пари, но имаме мечти

Лексикални упражнения към теми *Семейство и Вяра и религия*

Тема за дискусия:

Когато отидете в България, на кой празник или обичай искате да присъствате и защо?

Опишете някой Ваш семеен празник.

Как празнувате Коледа?

Задача:

Избройте традиционните празници на българското и чешкото семейство. Намирате ли някакви разлики? Ако е така, посочете ги.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *вяра*, *ангел* или наименованието на някой празник

Тема за есе:

Коледа – празник на надеждата

Моето коледно есе – какво си пожелавам за Коледа

Християнските добродетели в днешния свят

Толерантни ли сме към вярата на другите?

Ако човек си помогне сам, ще му помогне и Господ.

Лексикални упражнения към тема *Земята*

Тема за дискусия:

Кой е по-силен – човекът или природата?

Моето мислено пътешествие до Африка

Задача:

Опишете подробно някое природно бедствие.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *земя*.

Тема за есе:

Раят на Земята

„Ние не сме наследили Земята от дедите си, ние сме я взели назаем от децата си“

Лексикални упражнения към тема

Растения

Тема за дискусия:

Какви растения са типични за вашия климатичен пояс?

Какви цветя отглеждате вкъщи?

Задача:

Намерете информация за българската роза и за българската розова долина.

Намерете фразеологизми, които да съдържат названието на някое *растение*.

Тема за есе:

Човек без тайна е като цвете без аромат

Лексикални упражнения към тема

Животни

Тема за дискусия:

Имате ли домашен любимец? А родителите ви? Опишете ежедневието си с него.

Какви животни могат/не могат да бъдат домашни любимци? Посочете защо.

Страхувате ли се от някакви животни? Ако е така – защо?

Задача:

Намерете фразеологизми, които да съдържат названието на някое *животно*.

Тема за есе:

Кучето – най-добрият приятел на човека

Лексикални упражнения към тема

Околна среда

Тема за дискусия:

Икономическото развитие и опазване на околната среда

Какво е екотуризъм?

Земята е наша майка, отнасяме ли се с нея като такава?

Какво означава екологично поведение и екологично възпитание?

Задача:

Опишете някой национален парк в Чехия и в България

При какъв климат бихте искали да живеете?

Посочете максимален брой синоними и антоними на прилагателните, които използвате.

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *вятър*, *буря*

Тема за есе:

Унищожаваме ли Земята?

Най-красивата природна забележителност в Чехия/
България

Лексикални упражнения към тема

Космос

Тема за дискусия:

Гледате ли научно-фантастични филми? Как е представен космосът там? Кой е любимият Ви научно-фантастичен филм?

Влияе ли пълнолунието върху вашето физическо състояние? Ако е така – по какъв начин?

Задача:

Намерете фразеологизми, които да съдържат думата *слънце, звезда*

**Česko-bulharský a bulharsko-český
tematický slovník
s úkoly na procvičování slovní zásoby
Lexikální minimum ke státní závěrečné zkoušce**

Elena Krejčová

Vydala Masarykova univerzita v roce 2014

1. vydání, 2014

Sazba elektronické verze [Milan Vilímek Jihlavský](#)

ISBN 978-80-210-6743-1